

127. Torstaina 16 päivänä tammikuuta 1992

kello 12

S.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus valtion tulo- ja menoarviok-
si vuodelle 1992 4744

Hallituksen esitys n:o 57
Raha-asia-aloitteet n:ot 1—1290
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 72

Kolmas käsittely:

2) Ehdotus laiksi valtion paikallishallin-
non kehittämisen perusteista 4769

Hallituksen esitys n:o 154
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 13

3) Ehdotukset laiksi poliisin hallinnosta 4774

Hallituksen esitys n:o 155
Lakialoite n:o 74
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15

Ainoa käsittely:

4) Ehdotus laiksi valtion paikallishallin-
non kehittämisen perusteista 4776

Mainittu vuoden 1990 vp:ltä lepäämässä
oleva lakiehdotus (HE 100/1990 vp)
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 14

5) Ehdotus laiksi poliisin hallinnosta .. 4776

Mainittu vuoden 1990 vp:ltä lepäämässä
oleva lakiehdotus (HE 221/1990 vp)
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 16

S.

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

jatketaan EY-jäsenyyden vaikutuksia
Suomelle koskevan valtioneuvoston selon-
teon käsittelyä „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Biaudet, Donner, Dromberg, Iso-
hookana-Asunmaa, Juhantalo, Kanerva, Pelttä-
ri, Rusanen, Tennilä, Tiuri, Varpasuo ja Väyry-
nen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-
jat Tiuri ja Isohookana-Asunmaa.

Ilmoitusasia:

Lomanpyyntö

Vapautusta eduskuntatyöstä tästä ja huomi-
sesta päivästä saa virkatehtävien vuoksi ed.
Dromberg.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1992**

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 57

Raha-asia-aloitteet n:ot 1—1290

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 72

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 72.

P ä ä l u o k k a 32

P u h e m i e s : Pääluokan yleiskeskustelu julistettiin päättyneeksi viime maanantaina pidetyssä täysistunnossa.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Luttinen: momentille 32.27.50 lisäyksenä 1 000 000 mk kuluttajajärjestöjen toiminnan tukemiseen. (II vastalause)

2. Ed. Polvinen: momentille 32.44.40 lisäyksenä 10 000 000 mk avustukseksi Transtech-yhtiölle kotimaisten kiskokalustohankintojen suunnittelutyön käynnistämistä varten. (RA n:o 944)

3. Ed. Ukkola: momentille 32.44.40 lisäyksenä 12 500 000 mk Medipolis Oy:lle sekä Medipolis Linkin käynnistämiseen. (RA n:o 1193)

4. Ed. Viljamaa: momentin 32.46.25 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioon momentille 32.46.25 varatusta 9 000 000 markasta osoitetaan Keski-Suomen kalibrintokeskukselle yhteensä 8 000 000 mk, josta rakentamiseen 5 000 000 mk ja laitehankintoihin 3 000 000 mk." (RA n:o 1235)

5. Ed. Luttinen: momentin 32.49.42 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti varaa määrärahan suhdannelainojen myöntämiseksi vaikeuksiin joutuneille pienille ja keskisuurille yrityksille." (II vastalause)

6. Ed. Ukkola ehdottaa, että luvun 32.49 perustelut hyväksyttäisiin hallituksen esittämässä muodossa, mikä merkitsee valiokunnan mietinnön ao. kohdan lausuman hylkäämistä eli Kehitysaluerahasto Oy:n toiminta-aluetta ei laajenneta vuoden 1993 alusta koko maahan.

7. Ed. Laine: momentille 32.50.23 lisäyksenä 10 000 000 mk yhteisyrityshankkeisiin osallistumiseksi Viipurin ja Pietarin erityistalousvyöhykkeellä. (RA n:o 714)

9. Ed. Tennilä: momentille 32.50.88 lisäyksenä 1 000 000 000 mk valtionyhtiöiden osakepääomien korottamiseen. (RA n:o 1160)

10. Ed. Vähäkangas: momentin 32.50.88 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että valtioenemmistöisiä yhtiöitä kehitettäisiin edelleen aluepolitiikan ja teollisen rakenteen kehittämisen välineinä, mikä merkitsee vuoden 1991 toisessa lisämenoarviossa eduskunnan myöntämän yksityistamisvaltuuden poistamista." (I vastalause)

11. Ed. Apukka: momentille 32.51.44 lisäyksenä 40 000 000 mk liikevaihtoveron huojennusta vastaaviin avustuksiin kunnille ja kiinteistöyrityksille. (I vastalause, RA n:o 420)

12. Ed. Luttinen: palautettavalle momentille 32.51.44 40 000 000 mk liikevaihtoveron huojennusta vastaaviin avustuksiin kunnille ja kiinteistöyhtiöille. (II vastalause)

13. Ed. Vähäkangas: momentille 32.51.49 lisäyksenä 50 000 000 mk yritystoiminnan aluetuen korottamiseksi. (RA n:o 1268)

14. Ed. Jurva: momentille 32.55.21 lisäyksenä 10 000 000 mk vaihtoehtoisia energiamuotoja koskevan tutkimuksen tehostamiseen. (RA n:o 572)

15. Ed. Pulliainen: momentille 32.55.40 lisäyksenä 10 000 000 mk energia-avustuksiin. (RA n:o 961)

16. Ed. Hassi: momentille 32.55.42 lisäyksenä 280 000 000 mk energiataloudellisen tutkimustoiminnan ja koetoiminnan avustuksiin. (III vastalause, RA n:o 511)

17. Ed. Vähäkangas: luvun 32.55 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle selonteon tai tiedonannon energiataloudesta ja energian säästämisestä seuraavien 10 vuoden aikana siinä tarkoituksessa, että eduskunta voi saattaa sen valiokuntakäsittelyyn ja määritellä energiapolitiikan suuntaviivat." (I vastalause)

18. Ed. Pulliainen: momentille 32.61.42 lisäyksenä 5 000 000 mk avustuksiin haja-asutus-

alueiden kauppapalvelujen turvaamiseen. (RA n:o 962)

19. Ed. Ukkola: pääluokan 32 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kuluttajaviraston, kuluttajavalituslautakunnan, kuluttaja-asiamiehen toimiston ja kuluttajatutkimuskeskuksen sulauttamiseksi kilpailuvirastoon.”

20. Ed. Ukkola: pääluokan 32 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta toteaa, että suurimmat mahdollisuudet laajentaa ja monipuolistaa Suomen teollisuuden ja viennin pohjaa on piennellä ja keskisuurella teollisuudella, ja edellyttää hallituksen ryhtyvän pikaisesti toimiin riskirahaston luomiseksi.”

Keskustelu:

Ed. Luttinen: Teen ehdotuksen n:o 1.

Ed. T. Roos: Kannatan.

Ed. Polvinen: Teen ehdotuksen n:o 2.

Ed. Korhonen: Kannatan.

Ed. Ukkola: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Korhonen: Kannatan.

Ed. Viljamaa: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Laitinen: Kannatan ed. Viljamaan ehdotusta.

Ed. Luttinen: Teen ehdotuksen n:o 5.

Ed. T. Roos: Kannatan.

Ed. Ukkola: Teen ehdotuksen n:o 6.

Ed. Korhonen: Kannatan.

Ed. Laine: Teen ehdotuksen n:o 7.

Ed. Astala: Kannatan ed. Laineen ehdotusta.

Ed. Tennilä: Teen ehdotuksen n:o 9.

Ed. Laine: Kannatan.

Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 10.

Ed. Laaksonen: Kannatan.

Ed. Apukka: Teen ehdotuksen n:o 11.

Ed. Laaksonen: Kannatan.

Ed. Luttinen: Teen ehdotuksen n:o 12.

Ed. T. Roos: Kannatan.

Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 13.

Ed. Laaksonen: Kannatan.

Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 14.

Ed. Aittoniemi: Kannatan.

Ed. Pulliainen: Teen ehdotuksen n:o 15.

Ed. Luukkainen: Kannatan.

Ed. Hassi: Teen ehdotuksen n:o 16.

Ed. Luukkainen: Kannatan.

Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 17.

Ed. Laaksonen: Kannatan.

Ed. Pulliainen: Teen ehdotuksen n:o 18.

Ed. Luukkainen: Kannatan.

Ed. Ukkola: Teen ehdotuksen n:o 19.

Ed. Nikula: Kannatan.

Ed. Ukkola: Teen ehdotuksen n:o 20.

Ed. Vähäkangas: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—7 sekä 9—20 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Kauppa- ja teollisuusministeriö, luku 02 KTM yrityspalvelun piiritoimistot, luku 04 Puolustustaloudellinen suunnittelukunta ja luku 06 Taloudellinen huoltovarmuus, hyväksytään.

Luku 27 Kuluttajavirasto.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 78 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 28 Kuluttajavalituslautakunta, luku 29 Kilpailuvirasto, luku 30 Elintarvikevirasto, luku 31 Kuluttaja-asiamiehen toimisto, luku 32 Patentti- ja rekisterihallitus, luku 33 Kuluttajatutkimuskeskus, luku 34 Lisenssivirasto, luku 38 Mittatekniikan keskus, luku 39 Teknillinen tarkastuskeskus, luku 40 Geologian tutkimuskeskus ja luku 42 Valtion teknillinen tutkimuskeskus, hyväksytään.

Luku 44 Teknologian kehittämiskeskus.

Äänestys ed. Polvisen ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 33 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Ukkolan ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 160 jaa- ja 19 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 46 Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen edistäminen.

Äänestys ed. Viljamaan ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 162 jaa- ja 20 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 48 Teollisuussihteerit, hyväksytään.

Luku 49 Kehitysaluerahasto Oy.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 5 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 88 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Ukkolan ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 6 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 167 jaa- ja 15 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 50 Teollisuuden edistäminen.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 7 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 155 jaa- ja 31 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Tennilän ehdotuksesta n:o 9.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 9 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 165 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 10.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 10 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 74 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 15. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 51 Yritystoiminnan alueelliset rahoitus-toimenpiteet.

P u h e m i e s : Ed. Apukan ehdotus n:o 11 ja ed. Luttisen ehdotus n:o 12 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 11 ja ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö ”jaa”, ehdotukset n:ot 11 ja 12 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 77 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 12. (Koneään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 13.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 13 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 158 jaa- ja 29 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 52 Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittäminen, hyväksytään.

Luku 55 Energiatalous.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 14.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 14 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksesta n:o 15.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 15 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hassin ehdotuksesta n:o 16.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 16 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 38 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 17.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 17 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 84 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 61 Kotimaankaupan edistäminen.

Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksesta n:o 18.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 18 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 40 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 13. (Koneään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 80 Matkailun edistämiskeskus, luku 85 Ulkomaankaupan edistäminen ja luku 90 Valtion hankintakeskus, hyväksytään.

Pääluokan perustelut.

Äänestys ed. Ukkolan ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 19 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 154 jaa- ja 30 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Ukkolan ehdotuksesta n:o 20.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 20 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 34 ei-ääntä; poissa 14. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

P ä ä l u o k k a 33

P u h e m i e s : Pääluokan yleiskeskustelu julistettiin päättyneeksi viime maanantaina pidesssä täysistunnossa.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

P ä ä l u o k k a a k o s k e v a t e h d o t u k s e t

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustelun kulkuna kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Riihijärvi: momentille 33.05.01 lisäyksenä 3 600 000 mk virkojen perustamiseen tapaturmavirastoon. (RA n:o 844)

2. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.15.51 lisäyksenä 2 600 000 mk äitiysavustuksen korottamiseksi 760 markaksi. (I vastalause)

3. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.15.52 lisäyksenä 115 210 000 mk lapsilisien ylimääräiseksi korottamiseksi 1.7.1992 lukien. (I vastalause, RA n:o 683)

4. Ed. P. Leppänen: momentille 33.17.51 lisäyksenä 105 000 000 mk työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan ylimääräiseen korottamiseen. (RA n:o 768)

5. Ed. Laaksonen: luvun 33.17 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta toteaa, että työttömyyden kannalta turvan taso ei ole riittävä ja että sen maksatusta tulisi nopeuttaa luopumalla pakollisista lausunnoista ja edellyttää, että hallitus ryhtyy tämän mukaisiin toimiin." (I vastalause)

6. Ed. Savolainen: luvun 33.17 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että tulopoliittisen sopimuksen mukaisesti asetetaan kolmikantatyöryhmä, jonka tehtävänä on selvittää työttömyysturva- ja työttömyyskassajärjestelmän toimivuus ja kehittämistarpeet. Työryhmän tulee tehdä ehdotuksensa 1.10.1992 mennessä. Työttömyysturva- ja työttömyyskassajärjestel-

mää koskevat lakiehdotukset on valmisteltava kolmikantayhteistyössä." (II vastalause)

7. Ed. Jurva: momentille 33.18.60 lisäyksenä 20 000 000 mk lääkärin määräämien vitamiini- ja hivenainevalmisteiden korvaamiseen sairausvakuutuksen kautta. (RA n:o 1133)

8. Ed. Savolainen: momentin 33.18.60 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa parlamentaarisen komitean tekemään ehdotukset sairausvakuutusjärjestelmän kokonaisuudistukseksi." (II vastalause)

9. Ed. Savolainen: momentin 33.19.51 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esitykset maatalousyrittäjien eläkejärjestelmän uudistamiseksi ja yhteinäistämiseksi yrittäjien eläkejärjestelmän kanssa siten, että eri yrittäjätoiminnan muodoissa yrittäjät osallistuvat yhtäläisesti oman eläketurvasa rahoittamiseen." (II vastalause)

10. Ed. Andersson: momentille 33.19.60 lisäyksenä 655 000 000 mk kansaneläketurvan kehittämiseen budjetitiperusteisin rahoituksin osana perusturva-uudistusta. (RA n:o 398)

11. Ed. Rimmi: momentille 33.19.60 lisäyksenä 80 000 000 mk Kansaneläkelaitoksen harkinnanvaraiseen kuntoutukseen. (RA n:o 1012)

12. Ed. Hurskainen: momentin 33.19.60 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii työelämästä pois siirtyneiden kuntoutukseen tarkoitettujen määrärahojen riittävyydestä ja tekee tarvittaessa ehdotukset lisämäärärahojen ottamisesta valtion tulo- ja menoarvioon."

13. Ed. Savolainen: luvun 33.19 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että Eläkekomitea -90:n työtä jatketaan." (II vastalause)

14. Ed. Jurva: momentille 33.21.52 lisäyksenä 75 000 000 mk ylimääräisen rintamalisän budjetitiperusteiseen korottamiseen. (RA n:o 1134)

15. Ed. Vistbacka: momentille 33.21.52 lisäyksenä 1 000 000 mk koulutuskeskuspalvelun rintamiseksi rintamapalveluun. (RA n:o 213)

16. Ed. Vistbacka: momentille 33.21.52 lisäyksenä 2 000 000 mk inkeriläisten veteraanien saatamiseksi rintamatunnuksen piiriin. (RA n:o 214)

17. Ed. Riihijärvi: momentille 33.22.56 lisäyksenä 10 000 000 mk sotainvalidien puolisoitten kuntoutukseen ja virkistystoimintaan. (RA n:o 217)

18. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.22.56 lisäyksenä 700 000 mk valtionapuun sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan. (I vastalause)

19. Ed. Aittoniemi: momentille 33.23.53 lisäyksenä 50 000 mk Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 369)

20. Ed. Aittoniemi: momentille 33.23.53 lisäyksenä 50 000 mk Pirkanmaan Rintamanaiset ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 370)

21. Ed. Riihijärvi: luvun 33.23 uudelle momentille 8 000 000 mk kertaluonteisen korvauksen maksamiseksi virolaisille Suomessa taistelleille rintamaveteraaneille. (RA n:o 847)

22. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.28.56 lisäyksenä 30 000 000 mk ylimääräisen määrärahana asevelvollisten kotiuttamisrahan korottamiseksi 2 000 markkaan. (RA n:o 1121)

23. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.33.30 lisäyksenä 200 000 000 mk kunnallisen toimeentuloturvan valtionosuuteen. (RA n:o 1122)

24. Ed. Jurva: momentille 33.34.30 lisäyksenä 10 000 000 mk lasten syöpäsairauksien hoidon tehostamiseen. (RA n:o 1137)

25. Ed. Laine: momentille 33.34.30 lisäyksenä 1 000 000 mk TYKS:n lastenklinikan syöpä- ja veritautien hoidon kehittämisen edellyttämiä virkalisäyksiä varten. (RA n:o 716)

26. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 25 000 000 mk työttömien ja kansaneläkkeen lisäosaa saavien eläkeläisten vapauttamiseksi sairaala- ja poliklinikkamaksuista. (RA n:o 1123)

27. Ed. Rajamäki: momentin 33.34.30 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän pikaisesti toimenpiteisiin vaikean avosydänkirurgian leikkaustilanteen helpottamiseksi." (RA n:o 976)

28. Ed. Savolainen: momentin 33.34.30 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa kiireellisesti parlamentaarisen komitean selvittämään sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja ja taksoja. Kysymys on ajan-kohtainen valtionosuuslainsäädännön uudistamisen vuoksi. Maksu- ja taksapolitiikassa on voitava tehdä kestäviä linjavalintoja mahdollisimman suuren poliittisen yksimielisyyden vallitessa." (II vastalause)

29. Ed. Laitinen: momentille 33.34.31 lisäyksenä 1 000 000 mk vanhustenhuollon rakennushankkeen käynnistämiseksi Muuramen kunnassa. (RA n:o 723)

30. Ed. Rätty: momentille 33.34.32 lisäyksenä 10 000 000 mk magneettikuvauslaitteen hankkimiseksi HYKSin lastenlinikalle. (RA n:o 275)

31. Ed. T. Roos: momentille 33.92.50 lisäyksenä

200 000 mk Eläkkeensaajien Keskusliitolle ystävä- ja tukitoimintaa varten. (RA n:o 1036)

32. Ed. Hurskainen: momentille 33.99.50 lisäyksenä 200 000 mk käytettäväksi Ensi- ja turvakotien liiton lasten- ja kodinhoitokoulutuksen järjestämiseen niille nuorille yksinäisille äideille, jotka kotihoidon tuen varassa eläen yrittävät päästä omista vaikeuksistaan huolimatta hyvään vanhemmuuteen. (RA n:o 531)

33. Ed. Hurskainen: momentille 33.99.50 lisäyksenä 500 000 mk kuntoutusloman järjestämiseksi vaikeavammaisten lasten vanhemmille. (RA n:o 533)

34. Ed. Laaksonen: momentille 33.99.50 lisäyksenä, että momentti 33.99.50 palautettaisiin menoarvioon ja momentille myönnettäisiin 500 000 mk kehitysvammatyön edistämiseksi Viron, Latvian ja Liettuan kanssa järjestämällä koulutusta ja työntekijöiden vaihtoa. (I vastalause, RA n:o 394)

35. Ed. P. Leppänen: momentille 33.99.50 lisäyksenä 350 000 mk Invalidiliitolle kuntoutuslomien järjestämiseksi vaikeavammaisten omaishoitajille. (RA n:o 765)

37. Ed. P. Leppänen: momentille 33.99.50 lisäyksenä 1 000 000 mk Lastensairauksien Hoitotyön tuki ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 767)

38. Ed. Moilanen: momentille 33.99.50 lisäyksenä 300 000 mk Vapaaksi Huumeista ry:n vastaanottokodin toiminnan tukemiseen. (RA n:o 832)

39. Ed. Polvi: momentille 33.99.50 lisäyksenä 30 000 000 mk kehitysvammaisia kotonaan hoitavien lomajärjestelyjen toteuttamiseen. (RA n:o 935)

40. Ed. Rimmi: momentille 33.99.50 lisäyksenä 450 000 mk syöpäpotilaiden lomatoiminnan tukemiseen. (RA n:o 1260)

41. Ed. Rätty: momentille 33.99.50 lisäyksenä 230 000 mk Nordbarn-projektia varten Lasten neurologisten ja psykiatristen sairauksien yhdistys Lanepsy -nimiselle järjestölle. (RA n:o 1056)

42. Ed. Stenius-Kaukonen: pääluokan 33 perusteluissa lausuttavaksi: "Hallitusohjelman ja valtionosuusudistuksen tavoitteena on palvelujen laadun parantaminen. Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehtoja sekä lasten päivähoiton ryhmäkokoja selvittäneen työryhmän esitykset eivät edistä tätä tavoitetta. Päivähoidon laadullisen tason säilyttämiseksi on toistaiseksi välttämätöntä määritellä päiväkotien lapsiryhmien henkilöstö rakenne asetuksella."

Keskustelu:

- Ed. Riihijärvi: Teen ehdotuksen n:o 1.
- Ed. Mäkipää: Kannatan.
- Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotukset n:ot 2 ja 3.
- Ed. O. Ojala: Kannatan.
- Ed. P. Leppänen: Teen ehdotuksen n:o 4.
- Ed. Laaksosen: Kannatan tätä ehdotusta ja teen ehdotuksen n:o 5.
- Ed. Apukka: Kannatan.
- Ed. Savolainen: Teen ehdotuksen n:o 6.
- Ed. Hämäläinen: Kannatan.
- Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 7.
- Ed. Aittoniemi: Kannatan.
- Ed. Savolainen: Teen ehdotukset n:ot 8 ja 9.
- Ed. Hämäläinen: Kannatan.
- Ed. Andersson: Teen ehdotuksen n:o 10.
- Ed. P. Leppänen: Kannatan.
- Ed. Rimmeri: Teen ehdotuksen n:o 11.
- Ed. Stenius-Kaukonen: Kannatan.
- Ed. Hurskainen: Teen ehdotuksen n:o 12.
- Ed. Hämäläinen: Kannatan.
- Ed. Savolainen: Teen ehdotuksen n:o 13.
- Ed. Hämäläinen: Kannatan.
- Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 14.
- Ed. Aittoniemi: Kannatan.
- Ed. Vistbacka: Teen ehdotukset n:ot 15 ja 16.

Ed. Suhonen: Kannatan molempia ed. Vistbackan ehdotuksia.

- Ed. Riihijärvi: Teen ehdotuksen n:o 17.
- Ed. Mäkipää: Kannatan.
- Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 18.
- Ed. O. Ojala: Kannatan.
- Ed. Aittoniemi: Teen ehdotukset n:ot 19 ja 20.
- Ed. Jurva: Kannatan.
- Ed. Riihijärvi: Teen ehdotuksen n:o 21.
- Ed. Mäkipää: Kannatan.
- Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotukset n:ot 22 ja 23.
- Ed. O. Ojala: Kannatan molempia ehdotuksia.
- Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 24.
- Ed. Aittoniemi: Kannatan.
- Ed. Laine: Teen ehdotuksen n:o 25.
- Ed. Astala: Kannatan ed. Laineen ehdotusta.
- Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 26.
- Ed. O. Ojala: Kannatan.
- Ed. Rajamäki: Teen ehdotuksen n:o 27.
- Ed. Stenius-Kaukonen: Kannatan ed. Rajamäen ehdotusta.
- Ed. Savolainen: Teen ehdotuksen n:o 28.
- Ed. Hämäläinen: Kannatan.
- Ed. Laitinen: Teen ehdotuksen n:o 29.
- Ed. P. Leppänen: Kannatan.

Ed. R ä t y : Teen ehdotuksen n:o 30.

Ed. P y k ä l ä i n e n : Kannatan.

Ed. T. R o o s : Teen ehdotuksen n:o 31.

Ed. R ö n n h o l m : Kannatan.

Ed. H u r s k a i n e n : Teen ehdotukset n:ot 32 ja 33.

Ed. P u i s t o : Kannatan.

Ed. L a a k s o n e n : Teen ehdotuksen n:o 34.

Ed. A p u k k a : Kannatan.

Ed. P. L e p p ä n e n : Teen ehdotukset n:ot 35 ja 37.

Ed. S e p p ä n e n : Kannatan ehdotuksia n:ot 35 ja 37.

Ed. M o i l a n e n : Teen ehdotuksen n:o 38.

Ed. H i l t u n e n : Kannatan.

Ed. P o l v i : Teen ehdotuksen n:o 39.

Ed. O. O j a l a : Kannatan.

Ed. R i m m i : Teen ehdotuksen n:o 40.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Kannatan.

Ed. R ä t y : Teen ehdotuksen n:o 41.

Ed. P y k ä l ä i n e n : Kannatan.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Teen ehdotuksen n:o 42.

Ed. O. O j a l a : Kannatan ehdotusta n:o 42.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—35 sekä 37—42 ja niitä on kannattu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Sosiaali- ja terveysministeriö, luku 02 Sosiaali- ja terveyshallitus, luku 03 Työttömyysturvalautakunta ja luku 04 Tarkastuslautakunta, hyväksytään.

Luku 05 Tapaturmavirasto.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 23 ei-ääntä; poissa 17. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 07 Työterveyslaitos, luku 08 Kansanterveyslaitos, luku 09 Lääkelaboratorio, luku 10 Säteilyturvakeskus, luku 12 Valtion koulukodit, luku 13 Valtion päihdehuollon toimintayksiköt ja luku 14 Valtion mielisairaalat, hyväksytään.

Luku 15 Perhekustannusten tasaus.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 76 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 14. (Koneään. 20)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 155 jaa- ja 28 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 16 Yleinen perhe-eläke, hyväksytään.

Luku 17 Työttömyysturva.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 152 jaa- ja 32 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 14. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 5 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 78 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 14. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Savolaisen ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 6 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 81 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 15. (Koneään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 18 Sairausvakuutus.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 7 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 62 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 17. (Koneään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Savolaisen ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 8 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 82 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 19 Eläkevakuutus.

Äänestys ed. Savolaisen ehdotuksesta n:o 9.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 9 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 77 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Anderssonin ehdotuksesta n:o 10.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 10 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 27 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rimmin ehdotuksesta n:o 11.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 11 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 12. (Koneään. 29)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hurskaisen ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 12 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 85 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 30)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Savolaisen ehdotuksesta n:o 13.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 13 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 31)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 20 Tapaturmavakuutus, hyväksytään.

Luku 21 Rintamaveteraanieläkkeet.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 14.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 14 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 41 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 15. (Koneään. 32)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 15.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 15 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 31 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 33)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 16.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 16 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 83 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 16. (Koneään. 34)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 22 Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot.

P u h e m i e s : Ed. Riihijärven ehdotus n:o 17 ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotus n:o 18 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksen n:o 18 ja ed. Riihijärven ehdotuksen n:o 17 välillä.

Ehdotus n:o 18 ”jaa”, ehdotus n:o 17 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 31 ei-ääntä, 31 tyhjää; poissa 15. (Koneään. 35)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 18.

2) Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 18 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 18 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 60 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 16. (Koneään. 36)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 23 Muu sodista kärsineiden turva.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 19 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 163 jaa- ja 20 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 14. (Koneään. 37)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 20.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 20 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 163 jaa- ja 21 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13. (Koneään. 38)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta n:o 21.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 21 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 42 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 15. (Koneään. 39)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 28 Muu toimeentuloturva.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 22.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 22 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 158 jaa- ja 26 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 40)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 29 Pakolaisten vastaanotto, hyväksytään.

Luku 33 Kunnallinen toimeentuloturva ja lasten kotihoidon tuki.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 23.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 23 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 155 jaa- ja 32 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 41)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 34 Kuntien järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ympäristönsuojelun hallinto.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 24.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 24 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 48 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 15. (Koneään. 42)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 25.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 25 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 54 ei-ääntä, 2 tyhjä; poissa 13. (Koneään. 43)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 26.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 26 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 35 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 15. (Koneään. 44)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rajamäen ehdotuksesta n:o 27.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 27 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 85 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 45)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Savolaisen ehdotuksesta n:o 28.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 28 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 83 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 46)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laitisen ehdotuksesta n:o 29.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 29 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 158 jaa- ja 28 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 12. (Koneään. 47)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rädyn ehdotuksesta n:o 30.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 30 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 55 ei-ääntä, 3 tyhjä; poissa 12. (Koneään. 48)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 51 Sosiaali- ja terveydenhuollon täydennyskoulutus, luku 53 Terveyskasvatus ja -valvonta sekä luku 57 Lomatoiminta, hyväksytään.

Luku 92 Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö.

Äänestys ed. T. Roosin ehdotuksesta n:o 31.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 31 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 62 ei-ääntä, 4 tyhjä; poissa 12. (Koneään. 49)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 99 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut menot.

Äänestys ed. Hurskaisen ehdotuksesta n:o 32.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 32 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 83 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 50)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hurskaisen ehdotuksesta n:o 33.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 33 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 79 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 10. (Koneään. 51)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 34.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 34 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 11. (Koneään. 52)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 35.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 35 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 81 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13. (Koneään. 53)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 37.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 37 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 46 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 54)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasen ehdotuksesta n:o 38.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 38 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 75 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16. (Koneään. 55)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Polven ehdotuksesta n:o 39.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 39 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 50 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13. (Koneään. 56)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rimmin ehdotuksesta n:o 40.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 40 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 57)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rädyn ehdotuksesta n:o 41.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 41 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 51 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 58)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokan perustelut.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 42.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 42 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 81 ei-ääntä; poissa 11. (Koneään. 59)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

P ä ä l u o k k a 34

P u h e m i e s : Pääluokan yleiskeskustelu on viime maanantaina pidetyssä täysistunnossa julistettu päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustanskiltaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Rimmi: momentille 34.03.21 lisäyksenä 1 000 000 mk työsuojelun ja työsuojeluhallinnon kehittämiseen. (RA n:o 1013)

2. Ed. Laaksonen: momentille 34.06.02 lisäyksenä 100 000 000 mk harkinnanvaraiseen työllistämiseen. (I vastalause)

3. Ed. Mäkipää: momentille 34.06.02 lisäyksenä 50 000 000 mk harkinnanvaraisen työllistämistuen korottamiseen. (RA n:o 853)

4. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 34.06.25 lisäyksenä 5 000 000 mk alle 17-vuotiaiden ammatinvalinnan ohjauksen kokeilutoimintaan. (RA n:o 1124)

5. Ed. Laaksonen: momentille 34.06.30 lisäyksenä 100 000 000 mk harkinnanvaraiseen työllistämiseen valtionosuutena kunnille ja kuntainliitoille työttömyyden lieventämiseksi. (I vastalause)

6. Ed. Laaksonen: momentille 34.06.50 lisäyksenä 25 000 000 mk työvoimapolitiisessa aikuis-koulutuksessa olevien ruokailukustannusten korvauksen korottamiseksi 40 markaksi opiskelijalle, jolle koulutuspalvelun tuottaja on järjestänyt majoituksen ja 35 markaksi päivässä muille opiskelijoille. (I vastalause)

7. Ed. Polvinen: momentille 34.06.51 lisäyksenä 6 000 000 mk Transtech-yhtiön Otanmäen tehtaiden henkilöstön uudelleen koulutusta ja työvalmiuksien ylläpitoa varten. (RA n:o 945)

8. Ed. Laaksonen: momentille 34.06.61 lisäyksenä 100 000 000 mk harkinnanvaraiseen työllistämiseen valtionapuna työttömyyden lieventämiseksi. (I vastalause)

9. Ed. Savolainen: momentille 34.06.61 lisäyksenä 10 000 000 mk ja että momentin käyttösuunnitelmassa kohtaan "Harkinnanvarainen työllistäminen (enintään)" merkitään 359 000 000 mk. (II vastalause)

10. Ed. Laaksonen: momentille 34.06.77 lisäyksenä 50 000 000 mk sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi. (I vastalause)

11. Ed. Tennilä: luvun 34.06 uudelle momentille 500 000 000 mk työllisyyslain perusteella työllistettyjen työllistämisaajan budjettiperusteiseksi pidentämiseksi kuudesta kuukaudesta vuoteen. (RA n:o 1161)

12. Ed. Vistbacka: momentille 34.99.50 lisäyksenä 20 000 000 mk palkkaan rinnastettavien alihankkijasaatavien budjettiperusteiseen maksamiseen konkurssitapauksissa. (RA n:o 1251)

Keskustelu:

Ed. Rimmi: Teen ehdotuksen n:o 1.

Ed. Stenius-Kaukonen: Kannatan.

Ed. Laaksonen: Teen ehdotuksen n:o 2.

Ed. Apukka: Kannatan.

Ed. Mäkipää: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Mäkelä: Kannatan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Rimmi: Kannatan.

Ed. Laaksonen: Teen ehdotukset n:ot 5 ja 6.

Ed. Apukka: Kannatan molempia ed. Laaksosen ehdotuksia.

Ed. Polvinen: Teen ehdotuksen n:o 7.

Ed. Laaksonen: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 8.

Ed. Apukka: Kannatan ed. Laaksosen ehdotusta.

Ed. Savolainen: Teen ehdotuksen n:o 9.

Ed. Härmäläinen: Kannatan.

Ed. Laaksonen: Teen ehdotuksen n:o 10.

Ed. Apukka: Kannatan.

Ed. Tennilä: Teen ehdotuksen n:o 11.

Ed. Stenius-Kaukonen: Kannatan.

Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 12.

Ed. Suhonen: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—12 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Työministeriö, hyväksytään.

Luku 03 Työsuojeluhallinto.

Äänestys ed. Rimmin ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 30 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 60)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 06 Työvoimapolitiikan toimeenpano.

P u h e m i e s : Ed. Laaksosen ehdotus n:o 2 ja ed. Mäkipään ehdotus n:o 3 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksen n:o 3 ja ed. Laaksosen ehdotuksen n:o 2 välillä.

Ehdotus n:o 3 ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 66 ei-ääntä, 27 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 61)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 3.

2) Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 3 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 62)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 63)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 5.
Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 5 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 64)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 6.
Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 6 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 13. (Koneään. 65)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Polvisen ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 7 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 66)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

P u h e m i e s : Ed. Laaksosen ehdotus n:o 8 ja ed. Savolaisen ehdotus n:o 9 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Savolaisen ehdotuksen n:o 9 ja ed. Laaksosen ehdotuksen n:o 8 välillä.

Ehdotus n:o 9 ”jaa”, ehdotus n:o 8 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 24 ei-ääntä, 40 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 67)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 9.

2) Äänestys ed. Savolaisen ehdotuksesta n:o 9 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 9 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 83 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 68)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 10.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 10 "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 69)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Tennilän ehdotuksesta n:o 11.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 11 "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 70)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 99 Työministeriön hallinnonalan muut menot.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 12 "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 35 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 14. (Koneään. 71)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokka 35

Puhemies: Yleiskeskustelu pääluokasta on viime maanantaina pidetyssä täysistunnossa julistettu päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. U. Anttila: momentille 35.11.26 lisäyksenä 1 000 000 mk merkittäväksi käyttösuunnitelman kohtaan "Ympäristövaikutusten arviointi". (III vastalause)

2. Ed. Hautala: momentille 35.11.26 lisäyksenä 4 000 000 mk uhanalaisen lajiston tutkimukseen, hoitoon ja suojeluun. (III vastalause)

3. Ed. Luukkainen: momentille 35.11.26 lisäyksenä 100 000 000 mk merkittäväksi käyttösuunnitelman kohtaan "Jätehuolto ja jätteiden hyödyntäminen" kierrätysteollisuuden ja -palveluiden tukemiseksi. (III vastalause, RA n:o 794)

4. Ed. Törnqvist: momentin 35.11.42 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että talouden elvyttämiseksi varaudutaan lisäämään ilmansuojeluinvestointeja jo vuoden 1992 aikana." (II vastalause)

5. Ed. Pykäläinen: momentille 35.11.62 lisäyksenä 5 000 000 mk Kotkan ympäristötutkimuskeskuksen perustamiseen. (RA n:o 970)

6. Ed. Vistbacka: momentille 35.11.62 lisäyksenä 500 000 mk Selin kierrätyskeskuksen toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1252)

7. Ed. Vähäkangas: momentille 35.11.62 lisäyksenä 15 000 000 mk ympäristönsuojelun edistämiseen jätehuollon ja jätteiden hyötykäytön edistämiseksi. (I vastalause)

8. Ed. Törnqvist: momentin 35.11.62 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että talouden elvyttämiseksi varaudutaan lisäämään ympäristöinvestointeja jo vuoden 1992 aikana." (II vastalause)

9. Ed. Pykäläinen: momentille 35.13.67 lisäyksenä 2 500 000 mk Kymen läänin ympäristöyhteistyöhankeeseen toteuttamiseen ja erityisesti em. projektiin sisältyvän Kaakkois-Suomen metsien terveydentilatutkimuksen käynnistämiseen. (RA n:o 49)

10. Ed. Vähäkangas: momentille 35.15.22 lisäyksenä 12 000 000 mk suojelu- ja erämaa-alueiden hoidon ja käytön kehittämiseen sekä tarvittaviin kalustohankintoihin. (I vastalause, RA n:o 959)

11. Ed. Hurskainen: momentille 35.15.32 lisäyksenä 3 000 000 mk Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson virkistysalueiden hankintaan. (RA n:o 50)

12. Ed. Viljamaa: momentin 35.15.74 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että valtion vuoden 1992 tulo- ja menoarvioon momentille 35.15.74 otetusta määrärahasta käytetään 200 000 mk Leivonmäen Kivisuon opastuskeskuksen kuntoonsaattamiseen." (RA n:o 1236)

13. Ed. Hautala: momentille 35.15.87 lisäyksenä 100 000 000 mk luonnonsuojelualueiden hankkimiseen. (III vastalause)

14. Ed. Pykäläinen: momentille 35.15.87 li-

säyksenä 20 000 000 mk Repoveden ydinalueen lunastamista varten. (RA n:o 51)

15. Ed. Laine: momentille 35.25.71 lisäyksenä 15 000 000 mk Saaristomeren alueen ja Lounais-Suomen saariston öljyntorjuntatuhojen ennalta-ehkäisyä, öljyntorjuntavalmiuksien kehittämistä ja öljyntorjuntakaluston hankkimista varten. (RA n:o 154)

16. Ed. Laine: momentille 35.25.77 lisäyksenä 1 000 000 mk Kaksikerran järven ojavesisuunnitelman toteuttamisen kustannuksiin. (RA n:o 602)

17. Ed. Polvi: momentille 35.25.77 lisäyksenä 11 640 000 mk Kuopion vesi- ja ympäristöpiirin rakentamishankkeisiin. (RA n:o 936)

18. Ed. Vistbacka: momentille 35.25.77 lisäyksenä 750 000 mk Alajärven Kirkkolahden kunnostamiseen. (RA n:o 1253)

19. Ed. Vistbacka: momentille 35.25.77 lisäyksenä 300 000 mk Patanan- ja Räytinginjärvien kunnostamiseen. (RA n:o 1254)

20. Ed. Törnqvist: momentin 35.45.54 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ei saa heikentää asumistuen saanti-ehdotja ratkaisuna tuen tarpeen kasvuun, vaan että hallitus varautuu vuoden 1992 lisäbudjeteissaan lisäämään asumistukimäärärahoja työttömyyden kasvun ja vuokrasääntelyn purun edellyttämällä tavalla." (II vastalause)

21. Ed. Vähäkangas: momentille 35.45.56 lisäyksenä 30 000 000 mk avustuksiin ja korjaustointintaan. (I vastalause)

22. Ed. Helle: momentille 35.45.60 lisäyksenä 450 000 000 mk siirtona asunto-olojen kehittämishastoon. (I vastalause, RA n:o 517)

23. Ed. Jurva: momentille 35.45.60 lisäyksenä 20 000 000 mk opiskelija-asuntojen hankkimiseksi olemassa olevasta rakennuskunnasta. (RA n:o 573)

24. Ed. Jurva: momentille 35.45.60 lisäyksenä 25 000 000 mk Helsingin vuokra-asuntokannan lisäämiseen. (RA n:o 575)

25. Ed. Laine: momentille 35.45.60 lisäyksenä 25 000 000 mk kuntien toimesta tapahtuvan vuokra-asuntotuotannon lainoittamiseen Turun ja Porin läänissä erityisesti ahtaasti asuville lapsiperheille, nuorille, asunnottomille ja muille pienituloisille asuntojen tarvitsijoille. (RA n:o 155)

27. Ed. Törnqvist: momentin 35.45.60 perusteluissa lausuttavaksi: "Peruskorjausmäärärahoja tulee lisätä. Samalla kunnille tulee antaa nykyistä joustavammat mahdollisuudet käyttää varattua rahaa joko uustuotantoon tai peruskorjauksiin." (II vastalause)

28. Ed. Törnqvist: momentin 35.45.60 perusteluissa lausuttavaksi:

1. "Lähtiessään yksipuolisesti muuttamaan vuosimaksuja hallitus lisää epävarmuutta koko yhtenäislainajärjestelmää ja arava-asuntotuotantoa kohtaan. Hallitus tuhoaa sosiaalisen asuntotuotannon perustan."

2. "Eduskunta edellyttää, ettei yhtenäislainajärjestelmää saa heikentää eikä arava-asunnoissa asuvien asumiskustannuksia saa lisätä satunnaisilla vuosimaksujen ja korkojen korotuksilla." (II vastalause)

29. Ed. Jurva: momentille 35.45.61 lisäyksenä 2 000 000 mk opiskelija-asunto-kohteiden oma-pääomaosuuden kattamiseen. (RA n:o 574)

30. Ed. Törnqvist: momentin 35.45.63 selvitysosa poistettavaksi ja että momentin 35.45.63 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että vuokra-asuntolainojen korkotuen ehdot palautetaan vuonna 1990 voimassa olleiden ehtojen mukaisiksi ja ettei korkotuen saantimahdollisuutta laajenneta voittoa tavoitteleville yhteisöille. Korkotuen piiriin hyväksytään vain se määrä asuntoja, johon momentille 35.45.63 varatut määrärahat riittävät korkotuen ehtojen palauttamisen jälkeen." (II vastalause)

31. Ed. P. Leppänen: luvun 35.45 uudelle momentille 1 000 000 mk romaniväestön asuntotilanteen kohentamiseen. (RA n:o 769)

32. Ed. Törnqvist: luvun 35.45 perusteluissa lausuttavaksi: "Hallituksen asuntopolitiikka on erittäin epäsosiaalista. Hallitus suosii uustuotannossa omistusasumista sekä heikentää asumistukea ja vuokralaisten irtisanomissuojaa aikana, jolloin tuen ja suojan tarve on kaikkein suurin." (II vastalause)

Keskustelu:

Ed. U. Anttila: Teen ehdotuksen n:o 1.

Ed. Luukkainen: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 2.

Ed. U. Anttila: Kannatan.

Ed. Luukkainen: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Hautala: Kannatan.

Ed. Törnqvist: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Lahti-Nuutila: Kannatan.

- Ed. Pykäläinen: Teen ehdotuksen n:o 5.
- Ed. Rätty: Kannatan.
- Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 6.
- Ed. Suhonen: Kannatan.
7. Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 7.
- Ed. Laaksonen: Kannatan.
- Ed. Törnqvist: Teen ehdotuksen n:o 8.
- Ed. Lahti-Nuuttila: Kannatan.
9. Ed. Pykäläinen: Teen ehdotuksen n:o 9.
- Ed. Rätty: Kannatan.
10. Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 10.
- Ed. Laaksonen: Kannatan.
11. Ed. Hurskainen: Teen ehdotuksen n:o 11.
- Ed. Vähänäkki: Kannatan.
- Ed. Viljamaa: Teen ehdotuksen n:o 12.
- Ed. Laitinen: Kannatan ed. Viljamaan tekemää ehdotusta.
- Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 13.
- Ed. U. Anttila: Kannatan.
14. Ed. Pykäläinen: Teen ehdotuksen n:o 14.
- Ed. Rätty: Kannatan.
- Ed. Laine: Teen ehdotuksen n:o 15.
- Ed. Astala: Kannatan ed. Laineen ehdotusta.
- Ed. Laine: Teen ehdotuksen n:o 16.
- Ed. Kaarilahti: Kannatan.
- Ed. Polvi: Teen ehdotuksen n:o 17.
- Ed. Polvinen: Kannatan.
- Ed. Vistbacka: Teen ehdotukset n:ot 18 ja 19.
- Ed. Suhonen: Kannatan.
- Ed. Törnqvist: Teen ehdotuksen n:o 20.
- Ed. Lahti-Nuuttila: Kannatan.
- Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 21.
- Ed. Helle: Kannatan ed. Vähäkankaan tekemää ehdotusta ja teen ehdotuksen n:o 22, joka perustuu opposition yhteiseen aloitteeseen.
- Ed. Vähäkangas: Kannatan.
- Ed. Jurva: Teen ehdotukset n:ot 23 ja 24.
- Ed. Aittoniemi: Kannatan.
- Ed. Laine: Teen ehdotuksen n:o 25.
- Ed. Astala: Kannatan.
- Ed. Törnqvist: Teen ehdotukset n:ot 27 ja 28.
- Ed. Lahti-Nuuttila: Kannatan molempia ed. Törnqvistin hyviä ehdotuksia.
- Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 29.
- Ed. Aittoniemi: Kannatan.
- Ed. Törnqvist: Teen ehdotuksen n:o 30.
- Ed. Lahti-Nuuttila: Kannatan.
31. Ed. P. Leppänen: Teen ehdotuksen n:o 31.
- Ed. Seppänen: Kannatan.
- Ed. Törnqvist: Teen ehdotuksen n:o 32.
- Ed. Lahti-Nuuttila: Kannatan.
- Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—25 sekä 27—32 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Ympäristöministeriö, hyväksytään.

Luku 11 Ympäristön suojele.

Äänestys ed. U. Anttilan ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 72)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 73)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luukkaisen ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 14. (Koneään. 74)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Törnqvistin ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 85 ei-ääntä; poissa 11. (Koneään. 75)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pykäläisen ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 5 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 40 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 76)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 6 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 46 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 15. (Koneään. 77)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 7 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 82 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 78)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Törnqvistin ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 8 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 88 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 79)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 13 Ympäristönsuojeluyhteistyö Itä- ja Keski-Euroopan kanssa.

Äänestys ed. Pykäläisen ehdotuksesta n:o 9.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 9 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 43 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 10. (Koneään. 80)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 15 Luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 10.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 10 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 81)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hurskaisen ehdotuksesta n:o 11.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 11 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 37 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 82)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Viljamaan ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 12 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 38 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 83)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 13.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 13 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 36 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 84)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pykäläisen ehdotuksesta n:o 14.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 14 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 38 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 85)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 25 Vesi- ja ympäristöhallinto.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 15.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 15 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 86)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 16.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 16 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 41 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 87)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Polven ehdotuksesta n:o 17.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 17 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 88)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 18.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 18 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 38 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 89)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 19 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 34 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 90)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 30 Kaavoitus- ja rakennustoimi, luku 32 Rakennussuojelu ja luku 40 Asuntohallitus, hyväksytään.

Luku 45 Asuntotoimi.

Äänestys ed. Törnqvistin ehdotuksesta n:o 20.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 20 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 83 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 91)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 21.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 21 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 11. (Koneään. 92)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Helteen ehdotuksesta n:o 22.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 22 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 82 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 12. (Koneään. 93)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 23.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 23 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 14. (Koneään. 94)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 24.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 24 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 95)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 25.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 25 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 50 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 96)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Törnqvistin ehdotuksesta n:o 27.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 27 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 85 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 11. (Koneään. 97)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Törnqvistin ehdotuksesta n:o 28.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 28 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 76 ei-ääntä, 9 tyhjä; poissa 10. (Koneään. 98)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 29.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 29 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 99)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Törnqvistin ehdotuksesta n:o 30.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 30 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 82 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 10. (Koneään. 100)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 31.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 31 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 10. (Koneään. 101)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Törnqvistin ehdotuksesta n:o 32.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 32 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 78 ei-ääntä, 2 tyhjä; poissa 12. (Koneään. 102)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 99 Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot, hyväksytään.

Puhemies: Menojen nyt tultua käsitellyiksi eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan mietinnön lopussa olevaan ponteen sisältyvään ehdotukseen siinä mainittujen raha-asialoitteiden hylkäämisestä.

Hyväksytään.

Puhemies: Esitellään tulot. Hyväksytyn menettelytavan mukaisesti yleiskeskustelua ei sallita.

Osasto 11

Osastoa koskevat ehdotukset

Seuraavat osastoa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kulessa:

1. Ed. Backman: momentin 11.01.01 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että lisättäessä verotusta valtion menojen kattamiseksi puututaan ensisijaisesti ylimpien tuloluokkien verotukseen sekä varallisuuden verottamiseen, eikä kansalaisten tuloverorasitusta lisätä veronluonteisilla sairaus- ja kansaneläkamaksujen korotuksilla, jotka ovat luonteeltaan suhteellisia veroja ja rasittavat tämän vuoksi pieni- ja keskituloisia enemmän kuin suurituloisia ja varakkaita." (II vastalause)

2. Ed. Backman: momentin 11.04.01 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että kehitettäessä Suomen verojärjestelmää liikevaihtoverokantaa ei enää nosteta nykyisestä, vaan veropohjaa laajennetaan lievästi verotettuihin pääomatuloihin sekä ympäristöveroihin." (II vastalause)

3. Ed. Backman: momentin 11.08.11 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että lannoiteveroa kehitetään siten, että vero irrotaan maatalouspoliittisista tavoitteista ja verosta tulee tehokas ympäristövero." (II vastalause)

4. Ed. Luukkainen: luvun 11.10 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että kestävä kehityksen edistämiseksi ryhdyttäisiin perimään kattavia ympäristöveroja ja verottamaan kertakäyttökulutusta." (III vastalause)

Keskustelu:

Ed. Backman: Teen ehdotukset n:ot 1—3.

Ed. Härmäläinen: Kannatan.

Ed. Luukkainen: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Hassi: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—4 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot.

Äänestys ed. Backmanin ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 1 "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 82 ei-ääntä; poissa 17. (Koneään. 103)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 04 Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut.

Äänestys ed. Backmanin ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 2 "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 85 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 104)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 06 Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut, hyväksytään.

Luku 08 Valmisteverot.

Äänestys ed. Backmanin ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 3 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 73 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 11. (Koneään. 105)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 10 Muut verot.

Äänestys ed. Luukkaisen ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 79 ei-ääntä; poissa 11. (Koneään. 106)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 19 Muut veronluonteiset tulot, hyväksytään.

Osasto 12

Luku 24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala, luku 25 Oikeusministeriön hallinnonala, luku 26 Sisäasiainministeriön hallinnonala, luku 27 Puolustusministeriön hallinnonala, luku 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala, luku 29 Opetusministeriön hallinnonala, luku 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, luku 31 Liikenneministeriön hallinnonala, luku 32 Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala, luku 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala, luku 34 Työministeriön hallinnonala, luku 35 Ympäristöministeriön hallinnonala ja luku 39 Muut sekalaiset tulot, hyväksytään.

Osasto 13

Luku 01 Korkotulot, luku 03 Osinkotulot ja luku 05 Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset, hyväksytään.

Osasto 14

Luku 20 Valtion pukutehdas, luku 30 Valtion hankintakeskus, luku 40 Valtion margariinitehdas, luku 45 Metsähallitus, luku 47 Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta sekä luku 60 Tulot liiketoimintaa harjoittavien valtion virastojen ja laitosten hallinnassa olevan valtion omaisuuden myynnistä, hyväksytään.

Osasto 15

Luku 01 Valtiolle takaisin maksettavat lainat ja luku 02 Valtion lainanotto, hyväksytään.

Yksityiskohtaisten perustelujen yleinen osa

P u h e m i e s : Esitellään yksityiskohtaisten perustelujen yleinen osa. Hyväksytyn menettelytavan mukaisesti yleiskeskustelua ei sallita.

Yksityiskohtaisten perustelujen yleinen osa hyväksytään.

Yleisperustelut

P u h e m i e s : Esitellään yleisperustelut. Hyväksytyn menettelytavan mukaisesti yleiskeskustelua ei sallita.

Yleisperusteluja koskevat ehdotukset

Seuraavat hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustelun kuluessa kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset lausumiksi yleisperusteluihin tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Apukka: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus palvelusten liikevaihtoverolle panemisen asemesta kehittäisi verotusta tuloeroja tasavaan suuntaan. Kiinteistöveroista, jolla maksurasitusta kohdistetaan kansalaisiin maksukyvyistä riippumatta, on samalla luovuttava.” (I vastalause)

2. Ed. Apukka: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii vero- ja ympäristölainsäädännön uudistamista siinä tarkoituksessa, että tuotteiden pakkausten määrää vähennetään ja jätteiden hyötykäyttöä lisätään.” (I vastalause)

3. Ed. Jurva: ”Eduskunta edellyttää, että palkkaperusteisista sosiaaliturvamaksuista siirrytään järjestelmään, jossa sosiaaliturvamaksut peritään yrityksen liikevaihdon mukaan.”

4. Ed. Laaksonen: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen päätös sitoa markka ECUun muut-

tumattomalla valuuttakurssilla oli virheellinen ja devalvaation jälkeenkin hallituksen talouspolitiikka merkitsee ennätysellisen korkean työttömyyden hyväksymistä, mistä syystä eduskunta katsoo, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta." (I vastalause)

5. Ed. Laaksonen: "Eduskunta edellyttää hallituksen kiireisesti valmistelevan ja antavan eduskunnalle esityksen tasavallan presidentin laajamittaisten sisä- ja ulkopoliittisten valtaoikeuksien rajoittamisesta." (I vastalause)

6. Ed. Laaksonen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu moottoriliikenne- ja moottoriteiden jatkorakentamisesta ja antaa eduskunnalle selonteon tai tiedonannon tieverkon ja rautateiden kehittämisestä seuraavien 10 vuoden aikana siinä tarkoituksessa, että eduskunta voi saattaa sen valiokuntakäsittelyyn ja määritellä maaliikenteen kehittämisen suunta- viivat ja maantie- ja raideliikenneverkoston seuraavien vuosien tulo- ja menoarvioiden pohjaksi." (I vastalause)

7. Ed. Luttinen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee välittömästi kriisiohjelman talouden elvyttämiseksi ja työttömien määrän vähentämiseksi. Kriisiohjelman tulee sisältää mm. seuraavansisältöistä valikoivaa elvytystä: — erityistoimia pienten ja keskisuurten yritysten pelastamiseksi konkurseilta sekä uuden toimintakyvyn palauttamiseksi ja vahvistamiseksi, — käyttömenoja lisäämättömien, talouden infrastruktuuria parantavien julkisten investointien aikaistamista vuodelle 1992 tässä vastalauseessa toisaalla todettujen esitysten mukaisesti, sekä — arava- ja asumisoikeusasuntojen uustuotannon aloitusten aikaistamista sekä niiden tuotantomäärien ja peruskorjausten lisäämisen." (II vastalause)

8. Ed. Luttinen: "Eduskunta edellyttää, että hallituksen veropolitiikan, johon sisältyvät mm. rajut veronkorotukset sekä uutena verona matkustajaveron, johtaessa kulutuskysynnän alenemiseen sekä työttömien määrän kasvuun entisestään hallitus luopuu ylimääräisistä veroista, esim. ns. raippaverosta, sekä matkustajaverosta." (II vastalause)

9. Ed. Luttinen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin devalvaation jälkeen uhkaavan hintojen nousun hidastamiseksi ja siihen liittyen valmistelee selkeän aikataulun elintarvikkeiden tuonnin vapauttamiseksi sekä tuonnin lisensioinnista luopumiseksi." (II vastalause)

10. Ed. Luttinen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa pikaisesti maatalous- ja elintarvikepolitiikkaa siten, että maatalouden ylituotannosta päästään pysyvästi eroon ja elintarvikkeiden hinnat alenevat, sekä siten, että maataloudenharjoittajat voisivat pitkäjänteisemmin suunnitella tilojensa kehittämistä." (II vastalause)

11. Ed. Luttinen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eduskunnan hyväksymien koulutustavoitteiden ja hallitusohjelman mukaisten koulutustavoitteiden toteuttamiseksi." (II vastalause)

12. Ed. Luttinen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kunnollisen opintotuki uudistuksen vuodelle 1993 siten, että uusi opintotuki ulotetaan kaikkiin 18 vuotta täyttäneisiin opiskelijoihin." (II vastalause)

13. Ed. Luttinen: "Eduskunta edellyttää, että uudistettaessa sosiaaliturvaa ja hyvinvointipalveluja otetaan huomioon se, että sosiaaliturva ja hyvinvointipalvelut ovat kokonaisuus ja tämän vuoksi yksittäiset etuuksia leikkaavat säästölait saattavat pahentaa tilannetta sekä kansalaisten että valtiontalouden kannalta. Uudistusten lähtökohdaksi on otettava taloudellisten ja henkilöstövoimavarojen tehokkaampi käyttö siten, että sosiaaliturvan ja hyvinvointipalvelujen tasoa voidaan parantaa."

14. Ed. Mäkipää: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin pienyritystoiminnan toimintaedellytysten parantamiseksi maassamme

— alentamalla pienten ja työvaltaisten yritysten sosiaaliturva- ja muita lakisääteisiä maksuja,

— alentamalla määräaikaisia verohelpotuksia,

— turvaamalla riittävän halvan ja pitkäaikaisen pääoman saannin kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseksi,

— järjestämällä tarvittavaa koulutusta ja ulkomaankaupan neuvontatoimintaa riittävästi kaikkien yrittäjien käytettäväksi,

— pidentämällä pienyrittäjien lomaoikeutta, nostamalla lomakorvausta ja helpottamalla lomansaantiedellytyksiä, sekä

— säätämällä erillinen uusi pienyrittäjien palkkatulvalaki."

15. Ed. Mäkipää: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin kunnallisverotuksen täyden eläketulovähennyksen myöntämiseksi kaikille siihen oikeutetuille 100 %:n suuruusena riippumatta siitä, asuuko henkilö yksin, avio- tai avoliitossa."

16. Ed. Riihijärvi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin tulo- ja varallisuusverolain mukaisen asuntolainojen korkojen vähennysoikeuden muuttamiseksi siten, että kaikille verovelvollisille myönnetään oman asunnon asuntolainakoroista henkilökohmainen, 22 000 markan suuruinen perhesuhteista riippumaton vähennys lisättynä pääasialliselle huoltajalle myönnettävällä lapsikorotuksella, jonka suuruus on 5 000 markkaa ensimmäisestä ja 10 000 markkaa toisesta tai sitä useammasta lapsesta.”

17. Ed. Riihijärvi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivyttämättä toimenpiteisiin liikevaihtoverojärjestelmän uudistamiseksi siten, että peruselintarvikkeiden liikevaihtovero poistetaan asteittain viiden vuoden kuluessa ja että vero poistuu jo vuoden 1993 alussa tärkeimpien peruselintarvikkeiden osalta sekä kirjojen lvv:n poistamiseksi.”

18. Ed. Tenhiälä: ”Tulo- ja menoarvion soveltamisessa Neuvostoliiton katsotaan tarkoittavan Itsenäisten valtioiden yhteisöä tai entisen Neuvostoliiton alueella olevia tasavaltoja.”

19. Ed. Vähäkangas: ”Eduskunta edellyttää hallituksen valmistelevan ja antavan eduskunnalle esityksen kunnan velvollisuudesta osoittaa asunto asunnottomille, vanhempiensa kotona asuville täysi-ikäisille sekä laitoksista lähteville asunnottomille, mihin esitykseen sisältyisi myös säännökset siitä, miten valtio nämä asunnot rahoittaa.” (I vastalause)

Keskustelu:

Ed. Apukka: Teen ehdotukset n:ot 1 ja 2.

Ed. Laaksosen: Kannatan.

Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Aittoniemi: Kannatan.

Ed. Laaksosen: Teen ehdotukset n:ot 4—6.

Ed. Apukka: Kannatan.

Ed. Luttinen: Teen ehdotukset n:ot 7—13.

Ed. Lahti-Nuutila: Kannatan.

Ed. Mäkipää: Teen ehdotukset n:ot 14 ja 15.

Ed. Mäkelä: Kannatan.

Ed. Riihijärvi: Teen ehdotukset n:ot 16 ja 17.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Teen ehdotuksen n:o 18. Jos herra puhemies sallii, totean tästä, että kun budjettivalta kuuluu eduskunnalle, niin myös erilaiset tulkinnat. Erityisesti on ollut kysymys uusista maista ja niiden sisällä tapahtuneista muutoksista, mikä on johtanut tähän perustelulausumaan.

Ed. Luttinen: Kannatan.

Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 19.

Ed. Laaksosen: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—19 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 153 jaa- ja 29 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16. (Koneään. 107)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 89 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 108)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 3 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 28 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 109)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 4 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 23 ei-ääntä, 56 tyhjää; poissa 14. (Koneään. 110)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 5 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 73 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 111)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 6 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 15. (Koneään. 112)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 7 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 84 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 14. (Koneään. 113)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 8 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 80 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16. (Koneään. 114)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 9.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 9 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 72 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13. (Koneään. 115)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 10.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 10 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 84 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 116)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 11.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 11 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 83 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 13. (Koneään. 117)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 12 "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 83 ei-ääntä; poissa 14. (Koneään. 118)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luttisen ehdotuksesta n:o 13.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 13 "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 83 ei-ääntä; poissa 14. (Koneään. 119)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 14.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 14 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 33 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 15. (Koneään. 120)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 15.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 15 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 36 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 14. (Koneään. 121)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta n:o 16.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 16 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 30 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 12. (Koneään. 122)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta n:o 17.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 17 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 85 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 15. (Koneään. 123)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ed. Tenhiälän ehdotus n:o 18.

Puhemies: Ed. Tenhiälän ehdotus n:o 18 voitaneen hyväksyä yksimielisesti.

Hyväksytään.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 19 ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 34 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 124)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puhemies: Kun valtiovarainvaliokunnan mietintöä ei ole muuttamattomana hyväksytty, palautetaan asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n 1 momentin mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Asia on raha-asia-aloitteiden osalta loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 154

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 13

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Aittomies: Herra puhemies! Minä en ymmärrä sitä, että käytännössä samaan lakiin joku puolue suhtautuu eri tavalla silloin, kun se on oppositiossa ja silloin kun se on hallituksessa, niin kuin keskusta on paikallishallintolain osalta nyt tehnyt. Käytännössä sama laki, joka heidän tahollaan pyrittiin hylkäämään ja äänestettiin yli valtiopäivien, on nyt heidän ajamanaan eduskunnassa kolmannessa käsittelyssä hyväksyttävänä. Paikallishallintoa koskeva laki tulee erityisesti turvallisuuspalvelujen eli poliisitoiminnan osalta jättämään myös keskustalle niin tärkeät syrjäiset alueet ja suurelta osin palvelujen ulkopuolelle. Sitä me emme Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmässä voi hyväksyä.

Tästä syystä, herra puhemies, minä ehdotan, että lakiehdotus paikallishallintolaiksi hylätään.

Ed. Jürva: Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle uudelleen esityksen laiksi valtion paikallishallinnon uudistamisesta. Myös

vaalien edellä eduskunta käsitteli samaa lakiesitystä ja totesi esityksen epäonnistuneeksi. Tuolloin silloinen oppositio puolue keskusta oli yhdessä SMP:n kanssa torjumassa esitystä ja totesi sen aiheuttavan maaseudulla palvelujen huononemista ja monia muita kielteisiä seuraamuksia.

Sen perusteella onkin hämmästyttävää, että nyt hallituspuolueena oleva keskusta on innolla ajamassa samaa lakia muutettuna kahdella tai kolmella sanalla lävitse eduskunnassa. Tästä ei voi tehdä muuta johtopäätöstä kuin sen, että hallitukseen pääsyn vuoksi keskusta on valmis tinkimään periaatteestaan kuin periaatteestaan ilman suurempia omantunnontuskia. Laki valtion paikallishallinnon uudistamisesta ei ole nimittäin ainoa samanlainen takinkääntötempu, vaan vastaavanlaisia tapauksia on jo lyhyenä hallituksen kasassaoloaikana tullut esiin useita.

Hallituksen esitys laiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista on sisällöltään varsin pitkälle menevä ja useita kielteisiä seurauksia aiheuttava laki huolimatta siitä, että laki sinällään on hyvin teoreettinen ja sisällöltään pelkkä puitelaki. Lain tarkoituksena on luoda perusteet valtion paikallishallinnon kehittämiseksi eli käytännössä hallintokoneiston rationalisoinnille. Paikallishallinnon uudistaminen on lakiesityksen mukaan tarkoitus aloittaa poliisi-, syyttäjä- ja ulosottotoimen sekä muutamista muista valtion yleishallinnon palveluista.

Uudelleenjärjestäminen on tarkoitettu toteutettavaksi muuttamalla nykyinen kuntajako perustuva aluejako kihlakunnittain tapahtuvaksi. Käytännössä uudistus tapahtuisi irrottamalla nykyinen kihlakuntajako väestökirjanpitoon perustuvasta järjestelmästä muuttamalla se soveltumaan uuteen ja laajempaan käytäntöön.

Hallitus perustelee esitystään, kuten myös edellinen hallitus omaansa, hyvillä tavoitteilla: palvelutason parantamisella, kustannusten säästämällä ja laadun kehittämällä. Valitettavasti perustelut ovat erittäin ontuvia ja osittain jopa täysin virheellisiä. Mikäli valtion paikallishallinto järjestetään uudelleen lakiehdotuksessa esitetyllä tavalla eli vähennetään esimerkiksi nimismiespiirejä alle puoleen nykyisestä, tulevat kansalaisten palvelut merkittävästi heikkeneväksi ja heidän turvallisuuden tunteensa olennaisesti vähenemään. Myös lakiesityksen perusteeksi esitetty kustannussäästö on erittäin kyseenalainen, ellei peräti täysin virheellinen kuvitelma. Käytännössä tilanne tulee olemaan se, että valtio siirtää rahaa taskusta toiseen säästämättä kuitenkaan loppujen lopuksi yhtään mi-

tään samalla, kun kansalaiset menettävät osan peruspalveluistaan.

Silti osin hallituksen esitys pitää perustiedoillaan paikkansa: Resurssit ovat tällä hetkellä niukat. Ne kohdistuvat huonosti, eikä niiden siirtämistä erillisten organisaatioiden kesken pystytä käytännössä toteuttamaan. Jokapäiväinen tilanne tänä päivänä on useilla paikkakunnilla se, että esimerkiksi poliisilaitoksilla saattaa vallita täysin käsittämätön työpaine samaan aikaan, kun jossain toisessa valtion paikallishallinnon toimipisteessä koetaan suoranaista työpulaa ja tämän aiheuttamaa työmotivaation puutetta.

Ikävä totuus on kuitenkin myös se, että hallituksen esitys laiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista ei tulisi korjaamaan edellä mainittua tilannetta. Päinvastoin uusi laki toisi mukanaan monia uusia ongelmia niin laitoksissa työskentelevälle virkamieskunnalle kuin ennen kaikkea palveluja käyttäville kansalaisille.

Esitys merkitsisi toteutuessaan sitä, että maaseudulle jäisivät pelkästään palvelutoimistot, jotka olisivat useimmiten yhden henkilön hoitamia ja sijaitsisivat lääninhallituksen määräämässä paikassa. Lääninhallitus ei kuitenkaan lakiesityksen mukaan määräisi palvelujen laatua ja laajuutta. Näin ollen paikallistoimistoista tulisi käytännössä muodostumaan pelkkiä postin vastaanotto- ja lajittelupisteitä. Yhdelle ainoalle virkailijalle voitaisiin tuskin ilman kansalaisten oikeusturvan vaarantumista siirtää kaikkea päätösvaltaa eri hallinnonaloilla, vaikka henkilö olisikin korkeamman korkeakoulututkinnon omaava eli käytännössä juristin koulutuksen saanut henkilö. Käytännössä tämän kaltaisen monitoimi-ihmisen löytyminenkin olisi erittäin epätodennäköistä.

Postin välittämiseen eri hallintoviranomaisille ei mielestämme tarvita enää erillistä kuriirijärjestelmää, sillä Posti voi sen varsin hyvin organisoiduna toimintana hoitaa huomattavasti pienemmällä kustannuksella. Mikäli näin tullaan menettelemään, riistetään maaseudun asukkailta kaikki mahdollisuudet asioida henkilökohtaisesti valtionhallinnon virkamiesten kanssa. Tämä merkitsisi maaseudun autioitumisen kiihtymistä ja maaseudun asukkaiden palvelujen radikaalisti heikentymistä edelleen.

Hallituksen esityksen hyväksyminen merkitsisi myös väistämättä valtionhallinnon virkamiesten siirtymistä asutuskeskuksiin työpaikkojen perässä. Tällä tavoin maaseutu menettäisi jälleen suhteellisen hyvätuloisia veronmaksajia ja koulutustaso haja-asutusalueella laskisi.

Maaseudun kansalaisiin hallituksen esitys vaikuttaisi myös varsin monella tavalla. Kun poliisipalvelut siirtyisivät pois pieniltä paikkakunnilta, vähenisi alueiden asukkaiden perusturvallisuus entisestään. Tämä olisi seurausta mm. siitä, että poliisin ja aluehälytyskeskusten välittämien palvelujen hälytysajot pitenisivät edelleen. Valtion kanssakäyminen viranomaisten kanssa vähenisi sekä pidätetyt joutuisivat yhä kauemmaksi kotoaan.

Hallituksen esityksen lupaus palvelujen tasa-puolisesta tarjonnasta ei voi pitää paikkaansa, sillä toteutuessaan kihlakuntajärjestelmä merkit-sisi päätöksentekijöiden ja valtion palveluiden siirtymistä etäämmälle merkittävästä osasta ihmisiä eli syrjäseudun asukkaita.

Suurten asukaskeskustenkaan asukkaille uudistus ei tuo parannusta, sillä heille nämä palvelut ovat jo tällä hetkellä täysimääräisinä olemassa. Seurauksena hallituksen esityksen hyväksymisestä olisi siis käytännössä se, että osalta maamme kansalaisia valtionhallinnon palvelut heikkenisivät ja etääntyisivät ja kenellekään ne eivät käytännössä paranis.

Hallituksen esityksen mukaan valtion paikallishallinnon uudistaminen suoritettaisiin asteittain siten, että tuomioistuinjärjestelmä- ja poliisipiiri- sekä aluehälytyskeskusuudistus tapahtuisivat eriaikaisesti. Tämä puolestaan merkitsisi käytännön toiminnalle huomattavia hankaluuksia, sillä järjestelmät tarvitsevat toisiaan jatkuvasti töiden liittyessä saumattomasti toisiinsa.

Sama voidaan todeta myös useista muista paikallishallinnon osalohkoista. Mikäli hallitukseen esittämään valtion paikallishallinnon uudistukseen eli käytännössä sen rationalisointiin lähdetäisiin, tulee sen tapahtua valtakunnallisesti yhtä aikaa läpi koko valtion paikallishallinnon kentän siten, että kokonaisvaltaisesti pystytään kartoittamaan riittävän palvelutason säilyminen kaikilla paikkakunnilla ja kaikkialla maassa. Mielestäni uudistuksia ei tule tehdä pelkästään uudistusten itsensä takia, vaan tavoitteena tulee aina olla joko kansalaisten palvelujen tai oikeusturvan sekä turvallisuuden paraneminen tai toisaalta erittäin olennaiset kustannussäästöt.

Käsittelyssä oleva valtion paikallishallinnon kehittämisesitys ei täytä mitään edellä luettelemistani tavoitteista. Se merkitsee ainoastaan lisää kustannuksia ja heikentää suurelta määrältä kansalaisia valtion tarjoamia palveluja. Olennaisesti esitettyä parempaan lopputulokseen olisi päästy voimavarojen uudelleen kohdentamisella, riittävän tietotekniikan rakentamisella valtion-

hallinnon eri yksiköiden välillä paikallistasoa myöten sekä tehostamalla eri hallintoyksiköiden yhteistyötä. Kannatan ehdottomasti valtionhallinnon palvelujen keskittämistä yhdelle luukulle, mutta se ei merkitse palvelujen parantumista silloin, mikäli luukku erkanee käyttäjistään olennaisesti entisiä useampia luukkuja kauemmaksi.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen tekemää hylkäysehdotusta.

Ed. Mattila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jurva syytti keskustaa takinkään-tötempusta tämän lain valmistelun osalta. Haluan todeta, että kyllä lakiehdotuksessa on selvästi parannusta edelliseen ehdotukseen verrattuna. Pyydän vain ed. Jurvaa tutkimaan 2, 3 ja 4 §:t, näistä löytyvät vastaukset.

Mitä itse paikallishallinnon kehittämiseen tulee, haluan todeta, että 30-vuotinen valmistelu-ota on nyt saamassa jonkunlaiset konkreettiset muodot eli ollaan luomassa puitteet valtion paikallishallinnon kehittämiselle, joka toki on jäänyt jälkeen kaikesta muusta hallinnon kehittämisestä.

Ed. Jurvan puheenvuorossa oli tietty ristiriita. Hän kannatti yhden luukun tai yhden palvelupisteen periaatetta, mutta samalla oli tyrmää-mässä koko kehittämisen. On huomattava, että kihlakunnat muodostetaan tuomiopiirien sisälle ja kihlakuntia voi olla yksi tai useampia. Lääninhallituksista ja kunnista johtuu, minkä suuruisia kihlakunnat ovat. Kihlakunnan virasto on jossakin kihlakunnan sisällä, kihlakunnan pääpaikassa. Mutta yhtään palvelupistettä kihlakunnan alueella ei tulla vähentämään. Palvelupisteet säilyvät, mutta päälliköt karsiutuvat, ja tähän meillä todella täytyy olla varaa.

Kihlakuntien ja paikallishallinnon kehittäminen on myös nähtävä kokonaisuutena hallinnon kehittämisessä. Yhtäältä keskushallinnolta vedetään päätäntävaltaa pois kuten lääninhallinnolta ja ehkä monilta piirihallinnoiltakin. Sanoisin näin, että monella tavalla meidän hallintomme tulee uudelleentarkastelun piiriin, kunhan paikallishallintojärjestelmä saadaan kokonaisuudessaan toimimaan ja kehittymään. Tässä on mielestäni erinomaiset lähtöeväät, ja minusta ei ole mitään aihetta lain torpedoimiseen.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mattilalle totean, kun hän jälleen vetosi siihen, että päälliköt vähenevät, että tulkintani on se, että ei siinä kovinkaan paljon päälliköitä vähene, koska sekä syyttäjä-

puoli että ulosottopuoli toimivat omalla tavallaan. On totta, että kihlakunnanviraston päällikkö on tavallaan esimiesasemassa näihin muihin, mutta saman tasoisia tavallaan kuin tälläkin hetkellä nämä henkilöt ovat.

Kun ed. Mattila totesi, että palvelupisteet eivät vähene, kuten toisessa käsittelyssä puheenvuorossani totesin, mielenkiinnolla seuraan vain tilannetta, koska ennakkotiedot, joita lääninhallituksesta ainakin Vaasan läänissä on tullut, osoittavat jo tässä vaiheessa sen, että näin tulee vuosien saatossa varmasti käymään, eli palvelut maaseudulla heikkenevät ja siirtyvät yhä kauemmaksi suurimpiin asutustajamiin.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä kannattaa eduskunnan jonkin verran kiinnittää huomiota siihen ripeyteen, millä valtion paikallishallintoa on kehitetty. Minä olin aikanaan vuonna 70 sisäasiainministeriön virkamiehenä paikallishallintokomitean sihteeri. Tuo komitea teki ehdotuksia, jotka ovat sen suuntaisia, joita nyt varovasti yritetään edistää. Kovin suurta kiirettä ei ole pidetty, vaikka yleisesti on tunnustettu, että tämä uudistus on hyvin tarpeellinen. Eiköhän nyt olisi aika jo panna potkua tähän asiaan!

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä en kiistä paikallishallintolain tarkoitusten oikeellisuutta, mutta huomautan ed. Mattilalle, että poliisipalveluiden osalta on olemassa jo tällä hetkellä vaatimus tasapuolisuuden ja riittävyys perusteista myös haja-asutusalueilla. Niistä muutoksista, mitä sanamuodollisesti tähän on tullut, edellytyksistä tässä laissa tiedetään varsin hyvin, että ne eivät tule toteutumaan sen paremmin kuin tälläkään hetkellä. Kun nyt jo syrjäalueet ovat poliisipalvelujen ulkopuolella, niin tämä kihlakuntajako tulee lisäämään eriarvoisuutta ja yhä enemmän kansalaisten tavoittamattomiin jäävät myös toimistopalvelut, jotka eivät sellaisenaan liity poliisipalveluihin. Se on selvä asia, että joku kurulainen joutuu käymään tämän lain toteuduttua 80 kilometrin päässä Tampereen seutuvilla hoitelemassa niitä toimistoasioita, jotka kuuluvat tämän puitelain ja sen perusteella suoritettavien järjestelyjen piiriin.

Ed. Metsämäki: Arvoisa puhemies! Kun eduskunta ei katsonut voivansa lain toisen käsittelyn yhteydessä yhtyä sosialidemokraattien tekemään vastalauseeseen, joka koski ulosottoi-

men siirtämistä oikeusministeriön alaisuuteen — se olisi merkinnyt 6 §:n muutosta — niin teen nyt kolmannessa käsittelyssä lain perusteluja koskevan lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti:

”Syyttäjätöimi ja ulosottoimi kuuluvat hallinnollisesti oikeudenhoitoon, minkä vuoksi eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti ryhtyy toimenpiteisiin näiden tehtäväalueiden resurssihallinnon siirtämiseksi oikeusministeriön alaisuuteen. Näin turvataan parhaiten tehtäväalueiden tasapuolinen kehittäminen oikeushallinnon osana.”

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Kun lain toisen käsittelyn yhteydessä käyttämässäni puheenvuorossa kritisoin sitä tilaa, mikä tällä hetkellä on erityisesti ulosottopuolen osalta, eli että tavallaan organisaatio kuuluu kahden ministeriön alaisuuteen ja kun sisäasiainministeriöllä ei ole ollut haluja kehittää ei syyttäjäpuolta eikä ulosottopuolta, niin haluan kannattaa ed. Metsämäen perustelulausumaehdotusta.

Ed. Liikkonen: Herra puhemies! Mikäli ulosoton osalta myös hallinnollinen ohjaus siirrettäisiin oikeusministeriölle, merkitsi se sitä, että kihlakunnanvirastojen ohjaus tapahtuisi kahdesta ministeriöstä myös resurssien osalta. Toisin sanoen kihlakunnanvirasto saisi osan henkilöstöstä ja muita resursseja sisäasiainministeriöstä sekä osan oikeusministeriöstä. Sanottu johtaisi mielestäni siihen, että kihlakunnanviraston johtaminen viraston päällikön toimesta olisi mahdotonta.

Muutos johtaisi tosiasiaa siihen, että kihlakunnanviraston sisällä olisi erilliset virastot eikä viraston päälliköllä olisi mahdollisuutta tulosjohtamiseen, joustavaan resurssien käyttöön, hänelle jäisivät ainoastaan ehkä joiltakin osin henkilöstöhallintoon liittyvät asiat. Viimeksi mainittukaan ei olisi täysin varmaa. Olisi todella hankalaa, jos kihlakunnanviraston sisällä osalla yksiköitä olisi kunnon välineet ja osalla ei. Yhtä outoa olisi se, jos esimerkiksi kansliahenkilöstöä ei voitaisi käyttää koko viraston hyväksi eli tarpeen mukaan tasata yksikköjen resursseja viraston sisällä.

Tosiasiaa uudistuksesta ei jäisi käteen juuri-kaan mitään. Tokihan piirikoot kyllä kasvavat, mutta palvelujen turvaamisesta ei voitaisi puhua. Toisaalta jouduttaisiin kysymään, mikä merkitys itse asiassa koko kihlakunnanvirastolle jäisi ja eikö silloin voitaisi siirtyä kalliiseen ja muu-

toinkin epätarkoituksenmukaiseen erillisjärjestelmään, mikä olisi koko uudistuksen mitätöimistä.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Nyt edustaja ei tiennyt, mistä puhui. Kyllä käytännössä nimenomaan tällä hetkellä ongelmana on se, että sama toimi hoidetaan tavallaan kahden eri ministeriön kautta. Ja mikäli lukee tarkasti tämän lakiesityksen, siellähän puhutaan nimenomaan itsenäisestä syyttäjänvirastosta ja itsenäisestä ulosottovirastosta. Minun mielestäni on nurinkurista nimenomaan tämä, että on eri ministeriöiden alaisuudessa kaupunginvoudinvirastot ja maaseudulla uudet kihlakunnanvirastot. Ne perusteet, mitkä edustaja äsken totesi, eivät toimi.

Ed. Tiuri merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Jurvan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Metsämäki on ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Syyttäjätoimi ja ulosotto toimi kuuluvat hallinnollisesti oikeudenhoitoon, minkä vuoksi eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti ryhtyy toimenpiteisiin näiden tehtäväalueiden resurssihallinnon siirtämiseksi oikeusministeriön alaisuuteen. Näin turvataan parhaiten tehtäväalueiden tasapuolinen kehittäminen oikeushallinnon osana."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Puhemies: Ensín on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, U. Anttila, Antvuori, Apukka, Astala, Aula, Backman, von Bell, Björkenheim, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Helle, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korhonen, Korkea-osa, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakso, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, P. Leppänen, Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Loukoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Morri, Muttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Nyby, Näsi, A. Ojala, O. Ojala, Ollila, Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Pekkari, Perho-Santala, Pesälä, S. Pietikäinen, Pokka, Polvi, Polvinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, Renko, Renlund, Rimmi, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rossi, Ryyänen, Rätty, Rönnholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tennilä, Tennilä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Wahlström, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vuorensoja, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö ja Zyskowiez.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Jurva, Mäkelä, Mäkipää, Riihijärvi, Suhonen ja Vistbacka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Andersson, S-L. Anttila, Biaudet, Donner, Dromberg, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Kanerva, Laakkonen, Lahikainen, Lahtinen, Pelttari, M. Pietikäinen, Ranta, Rusanen ja Väyrynen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 175 jaa- ja 7 ei-ääntä; poissa 17. (Koneään. 125)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Lopuksi on äänestettävä perustelulausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Metsämäen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 82 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 18. (Koneään. 126)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi poliisin hallinnosta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 155

Lakialoite n:o 74

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 5) asiasta.

Keskustelu:

Ed. **V i s t b a c k a :** Herra puhemies! Haluan vielä ihan lyhyesti palata poliisihallintolakiesitykseen, josta käytiin perustellun ja pidemmän puheenvuoron asian toisessa käsittelyssä. Haluan toistaa lähinnä sen, että mielestäni tässä on lähdetty tavallaan väärästä päästä liikkeelle, kun lähdetään ensin organisatorisiin asioihin puuttamaan, vaikka mielestäni olisi täytynyt lähteä siitä, että ensin olisi uudistettu poliisilaki ja nähty ne vaikutukset ja sen perusteella suoritettu organisatoriset muutokset ja säädetty sen jälkeen hallintolaki.

Herra puhemies! Asian johdosta ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Herra puhemies! Viime kerralla käytiin keskustelua hallintovaliokunnan mietinnöstä sivulta 7, jonka toisessa kappaleessa minun mielestä-

ni on selviä ristiriitoja lähinnä sen johdosta, että on todettu, että Helsingin poliisilaitos on lääninhallituksen alainen virasto ja poliisitoiminnan johtaminen Uudenmaan läänin alueella olisi pääsääntöisesti läänin alaista myös Helsingin osalta. Mutta seuraavassa virkkeessä todetaan, että Helsingin poliisilaitos on kuitenkin sekä toiminnan ja talouden että henkilöstöasioiden ja henkilöstön koulutuksen osalta suoraan ministeriön alainen. Mielestäni tässä on selvä ristiriita lain ja asetusehdotuksen osalta, joka oli mukana lakiesityksessä ja jota hallintovaliokunta on referoinut ja ottanut kantaa siihen.

Itse en ymmärrä, millä tavoin ja mitä hyötyä tästä laista on, jos Helsingin poliisilaitos on talouden suunnittelun ja toiminnan osalta suoraan ministeriön alainen eikä Uudenmaan lääninhallituksen alainen, kun kuitenkin Uudenmaan lääninhallituksen poliisitoimisto ja lähinnä poliisitarkastaja joutuvat suorittamaan esimerkiksi vuositarkastukset Helsingin poliisilaitoksella. Mielestäni siinäkin on jo selvä epä johdonmukaisuus ja ristiriita.

Yleensä on puhuttu poliisiresursseista pääkaupunkiseudulla, niin kuin viime kerralla ed. Vähänäkki totesi, että kun lähtee Helsingistä esimerkiksi Espooseen tai Vantaalle, ei huomaa, missä raja on, koska maasto on ihan samanlaista ja tiet sängen hyviä. On tiedossa, että Helsingin poliisilaitoksessa on käsitykseni mukaan sen verran resursseja, että nimenomaan viikonloppuna yöaikaan olisi sieltä mahdollista siirtää yhteistoiminnassa partioita ja poliisimiehiä myös Vantaan ja Espoon alueille. Hallintovaliokunnan mietintö kumoaa käsitykseni mukaan sen täysin siitä huolimatta, että lakiesityksen 8 §:stä on otettu pois sanat ”Helsingin poliisilaitos”. Tuntuu oudolta yhteistoiminta-alueen puitteissa, että lääninhallitus voi esittää ministeriölle esityksen yhteistoiminta-alueesta mutta sitten, kun on resursseista tai muista kyse, lääninhallituksella ei ole minkäänlaista päätäntävaltaa asiassa vaan silloin toimitaan suoraan sisäasiainministeriön alaisuudessa. Ne tiedot käytännön elämästä, joita Vantaan ja Espoon osalta yhteistoiminnasta Helsingin kanssa on, eivät ole kovin ruusuisia.

Herra puhemies! Ehdotankin, että lain perusteluissa lausuttaisiin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee asetuksen, jonka mukaan Helsingin poliisilaitos toimii Uudenmaan lääninhallituksen alaisena virastona ja että lääninjohdolle kuuluu pääsääntöisesti poliisitoiminnan johtaminen mukaan luettuna toiminnan ja talouden suunnittelu sekä henkilöstöasiat ja henki-

löstön koulutus. Lisäksi eduskunta edellyttää, että muun muassa kansainvälisten vierailujen ja kokousten yhteydessä sekä muissa vastaavissa erityistilanteissa poliisitoiminnan johtovastuu pääkaupunkiseudulla kuuluu Helsingin poliisilaitokselle suoraan sisäasiainministeriön alaisuudessa.”

Herra puhemies! Ehdotuksessa on nimenomaan korostettu pääkaupunkiseutua yhtenäisenä alueena, koska katson, että myös siitä huolimatta, että puhumme pääkaupungista, näilläkin alueilla yhteistoiminnan täytyy pelata eri poliisipiirien kesken ihan samalla tavalla kuin maaseudulla. Mielestäni ei voida lähteä siitä, että Helsinkiä pidetään koko ajan erityisasemassa sillä tavoin, että lääninjohto ei voi siihen puuttua.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Yhdyn ed. Vistbackan Helsingin poliisilaitosta koskeviin näkemyksiin lain pohjalta. Käytäntö tulevaisuudessa on tältä pohjalta sekava, ja kun hallinnossa yleensä pyritään selviin ratkaisuihin, tämä ei ainakaan palvele sitä.

Toinen asia, jonka olen aikaisemmin tuonut esille, on se, että ministeriön eräiden virkamiesten vaade siitä, että lääninpoliisi pitää muodostaa, tulee tietyllä tavalla lain hyväksymisen kautta toteutettua, koska keskusrikospoliisi entistä enemmän sidotaan lääninhallituksen valtaan, mikä ei ole asiallista eikä paikallaan. Oikeastaan asiaan liittyvät ne näkemykset, että kun viime eduskunnan aikana lakia sorvattiin, aivan kuin paikallishallintolakikin, se äänestettiin yli valtiopäivien keskustan oltua siinä päältäpäsmärinä. Ei tämä laki ole muuttunut kuin oikeastaan huonommaksi sen jälkeen.

Herra puhemies! Näen, että ed. Vistbacka ehdotti lain hylkäämistä. Kannatan hylkäysehdotusta ja samalla myös hänen perustelulausumaehdotustansa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Vistbacka ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Vistbacka ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee asetuksen, jonka mukaan Helsingin poliisilaitos toimii Uudenmaan lääninhallituksen alaisena virastona ja että lääninjohtolle kuuluu

pääsääntöisesti poliisitoiminnan johtaminen mukaan luettuna toiminnan ja talouden suunnittelu sekä henkilöstöasiat ja henkilöstön koulutus. Lisäksi eduskunta edellyttää, että muun muassa kansainvälisten vierailujen ja kokousten yhteydessä sekä muissa vastaavissa erityistilanteissa poliisitoiminnan johtovastuu pääkaupunkiseudulla kuuluu Helsingin poliisilaitokselle suoraan sisäasiainministeriön alaisuudessa.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

P u h e m i e s : Ensin on äänestettävä toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, U. Anttila, Antvuori, Apukka, Astala, Aula, Backman, von Bell, Björkenheim, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Helle, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Järvilähti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Koistinen, Komi, Korhonen, Korkea-osa, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Laakso, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laine, Laitinen, Laivoranta, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, P. Leppänen, Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Morri, Muttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Nyby, Näsi, A. Ojala, O. Ojala, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, S. Pietikäinen, Pokka, Polvi, Polvinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, Renko, Rimmi, Rinne, J. Roos,

T. Roos, Rossi, Rynänen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Seppänen, Skinnari, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tenhiälä, Tennilä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Wahlström, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Jurva, Mäkelä, Mäkipää, Riijärvi, Suhonen ja Vistbacka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, Alaranta, Andersson, S.-L. Anttila, Biaudet, Donner, Dromberg, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Kanerva, Kasurinen, Kohijoki, Laaksonen, Lamminen, Lax, Lindroos, Paakkinen, Paasio, Pelttari, M. Pietikäinen, Renlund, Rusanen, Salolainen, Stenius-Kaukonen ja Väyrynen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 167 jaa- ja 7 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 127)

Eduskunta on hyväksynyt toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on äänestettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Vistbackan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 13 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 128)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista

Ainoa käsittely

Mainittu vuoden 1990 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus (HE 100/1990 vp)

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 14, jossa valiokunta ehdottaa, että lepäämään jätetty lakiehdotus hylättäisiin.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy hallintovaliokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi poliisin hallinnosta

Ainoa käsittely

Mainittu vuoden 1990 vp:ltä lepäämässä oleva lakiehdotus (HE 221/1990 vp)

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 16

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 16, jossa valiokunta ehdottaa, että lepäämään jätetty lakiehdotus hylättäisiin.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy hallintovaliokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Valtioneuvoston selonteko EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen jatketaan EY-jäsenyyden vaikutuksia Suomelle koskevan valtioneuvoston selonteon käsittelyä.

Keskustelu jatkuu:

Ed. W a h l s t r ö m : Herra puhemies! Valtioneuvoston selonteon eräs ongelmallisista osista on suhtautuminen Suomen ulko- ja turvalli-

suuspoliittiseen asemaan Euroopan yhteisöjen jäsenyyden mahdollisesti toteutuessa. Selonteon yleisen linjan mukaan esitetään pääasiassa toiveita ja tavoitteita, joiden toteutuminen jo nyt nähtävissä olevan EY:n kehityksen puitteissa näyttää mahdollottomalta.

Hallituksen mielestä kylmän sodan jälkeisessä asetelmassa korostuu Suomen puolueettomuuden ydin pysyttäytyminen sotilasliittojen ulkopuolella, jotta maamme voisi mahdollisessa sodan tai sotilaallisen kriisin tilanteessa pysyä puolueettomana.

Miten mahtaa tämän tavoitteen käydä EY:n tulevan kehityksen valossa? Hallitus toteaa, että EY:n jäsenyys loisi Suomelle Euroopan yhteisön yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta johtuvia merkittäviä velvoitteita. Maastrichtin sopimus sisältää mahdollisuuden, että EY-maat kehittävät yhteisen puolustuspolitiikan, joka saattaa aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen.

Puolustuksen kehittäminen on toistaiseksi ja periaatteessa EY:n ulkopuolella Länsi-Euroopan unionin Weu:n tehtävä. Kuten selonteko toteaa, ”tavoitteena on pitemmällä aikavälillä yhdistää EY:n ja Weu:n jäsenyydet tai luoda Weu:n ulkopuolisille maille kiinteä yhteys Weu:hun”.

Seuraavat puolustuspolitiikkaa koskevat ratkaisut tehdään aikaisintaan vuonna 1996, mutta jo sitä ennen tapahtuu. Weu:n huippukokouksen mukaan Länsi-Euroopan unioni EY:n puolustuskomponenttina ja Naton Euroopan pilarin vahvistajana uudistaa suhteensa järjestön ulkopuolisiin maihin. EY:n jäseniä pyydetään liittymään Weu:hun, siis Kreikkaa, Irlantia ja Tanskaa, ja taas niille Euroopan valtioille, jotka ovat Naton vaan eivät EY:n jäseniä, mm. Norja, tarjotaan mahdollisuus tulla Weu:n liitännäisjäseneksi tai tarkkailijaksi. Näistä järjestelyistä voitaisiin sopia jo tämän vuoden aikana. Tavoite on selvä: yhä kiinteämpi turvallisuus- ja puolustuspoliittinen yhteistyö paitsi EY:n sisällä myös Natoon kytkettynä.

Suomi joutuisi siis EY:n jäsenenä väistämättä lähitulevaisuudessa ottamaan osaa EY:n ja Weu:n puolustuspolitiikkaan, siis liittoutumaan, jos se halutaan tehdä. Se pitää sanoa. Jos katsotaan, ettei liittoutumattomuudella ja puolueettomuudella ole enää arvoa, on se selkeästi sanottava. Sitä hallitus ei tee. Selittelyt puolueettomuuden mahdollisuuksista EY:n jäsenenä ovat täysin epäuskottavia.

Viime aikoina EY:n jäsenyyttä toki on yhä enemmän perusteltu poliittisesti ja turvallisuus-

poliittisesti, vaikka tässä keskustelussa taloudesta onkin kovin paljon puhuttu. Väitetään, että nimenomaan EY:n täysjäsenyys ja sen tuoma turvallisuus on Suomelle tärkeää. Uskotaan ja uskotellaan liittoutumisen tuovan paremman suojan sekasortoista itää vastaan. Näyttää välillä siltä, että YK:n ja Etykin merkitys ja erityisesti Etykin kehittämisen merkitys turvallisuuspolitiikan kannalta on kokonaan hylätty.

Puolustusvoimien komentaja Jan Klenberg totesi äskettäin: ”On virheellistä perustella tulevia ratkaisuja siten, että mahdollinen EY-jäsenyys toisi Suomelle sotilaallista turvaa. Sitä se ei tuo, vaikka yhteisö muuten kykenisikin suurestikin myötävaikuttamaan jäsentensä turvallisuuteen.” Amiraali Klenberg pitää selvänä sitä, että EY:ssä ajan myötä koordinoidaan entistä enemmän jäsenmaiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, mutta ainakaan toistaiseksi yhteisö ei kehity varsinaiseksi sotilasliitoksi. Amiraali Klenberg toteaa: ”Sotilaallinen liittoutumattomuus näyttää siten edelleenkin olevan mahdollista EY:n piirissä, sen sijaan perinteinen puolueettomuus sitä tuskin olisi.”

Entä jos vain näyttää, mutta kehitys on lähinä se, mitä äsken kuvailin? Kysymykseen tulisi siis osallistuminen puolustusliittoon, sotilaalliseen yhteistyöhön. Miten siinä tilanteessa voisi säilyä puolueettomuutemme ydin, pysyminen sotilasliittojen ulkopuolella? Hallitus pyörittelee kuumaa perunaa suussaan ja mumisee selonteon sanoin: ”Suomen olisi näin ollen myöhemmin määriteltävä suhtautumisensa Weu:hun järjestönä.” Hallitus ei kuitenkaan suostu kertomaan, miten tämä yleensä olisi mahdollista. Jos ollaan EY:n jäsenenä, on hyväksyttävä yhteiset linjaukset.

Jäsenmaan on hyväksyttävä yhteistyön tavoitteet siten kuin ne on kirjattu Rooman ja Maastrichtin sopimuksiin, ei suinkaan vain niitä tavoitteita, jotka syntyvät jäseneksi liittymisen jälkeen. Hallitus siis hämää tietoisesti selittäessään, että tämän hetken tietojen ja näkymien valossa olisi mahdollista säilyttää puolueettomuus ja erityisesti sen ydin: liittoutumattomuus. EY:n sisäinen kehitys näyttää viitteitä vain toisenlaisesta suunnasta.

Lisäksi ihmettelen vilkaistuani tänään Helsingin Sanomia, mihin hallitus perustaa nämä tietonsa. Tohtori Pekka Visuri arvostelee Helsingin Sanomien artikkelissaan erittäin rajusti sitä, että meidän turvallisuuspoliittinen tutkimuksemme on hataraa, ja hän sanoo jopa, että tutkimukses-

ta puhutaan ja turvallisuuspolitiikasta kauniisti juhlapuheissa, mutta käytännön tilanne on skandaalimainen. Mutta ehkä hallituksella on todella sitten jotain salattua tietoa, jota ei edes tutkijoilla Ulkopoliittisessa instituutissa ole, koska hallitus on näin pystynyt tilanteen arvioimaan. Jos hallituksen mielestä itsenäisyydellä ja puolueettomuudella ei ole nykyisessä maailmantilanteessa enää arvoa, se olisi pitänyt sanoa ja se olisi pitänyt perustella.

EY-jäsenyydestä käydyssä keskustelussa on puolueettomuus-käsite asetettu uuteen valoon. On sanottu, että suurvaltaristiriitojen väistyttyä ei Suomen perinteisellä puolueettomuuspolitiikalla ole enää merkitystä. Minkä suhteen voimme enää olla puolueettomia, kysytään. Aivan samoin voidaan tietysti kysyä, minkä suhteen ja mitä vastaan Euroopan unioni rakentaa turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaansa ja vahvistaa Nato-kytkentäänsä. Mikä on se uusi uhkakuva, jonka toteutumiseen varaudutaan?

Arvelematta tätä tarkemmin on selvää, että ristiriitoja ja kriisejä syntyy. Uusi suurvalta, Euroopan unioni, saattaa ajautua konfliktiin, vaikkapa kauppasotaan USA:n tai Japanin kanssa, ehkä vakavampaankin ristiriitaan esimerkiksi suhteessa kehitysmaihiin. Olisiko Suomelle tällaisessa tilanteessa hyötyä asettua yhden suurvallan puolelle toista vastaan?

EY:n jäsenenä ei tietenkään tätä päänsärkyä olisi. Sitoutuisimme ilman muuta Euroopan yhteisön kantaan ja todennäköisesti myös mahdollisiin sanktioihin ja interventioihin kolmansia maita vastaan. Onko varmaa, ettei tämä vaikuttaisi haitallisesti meidän mahdollisuuksiimme toimia toisaalla, esimerkiksi Etykin puitteissa ja YK:ssa, suhteessa naapurimaihin, ennen kaikkea Venäjään, Baltian maihin tai kehitysmaihiin? Tämä on erittäin tärkeä kysymys ja arvioitava asia.

EY-jäsenyyden puolustajat uskovat vaikutusmahdollisuutemme EY:n sisällä todelliseksi, vaikuttaviksi, ja näin arvelevat ulkopoliittisen painoarvomme kasvavan. Mutta erittäin hyvät perustelut löytyvät päinvastaiselle arviolle. Voisi arvioida niinkin, että liittoutumattomana valtiona Suomen ulkopoliitiikka saisi enemmän painoa kansainvälisessä yhteistyössä erityisesti Etykin ja YK:n piirissä. Liittoutumattomuus ja puolueettomuus eivät merkitse vastuun pakoilua. Mielestäni Suomen tulee vastakin olla mukana kiistojen ratkaisuyrityksissä yhteisesti sovittujen menettelytapojen mukaisesti kansainvälisessä yhteistyössä.

Eräät EY:n jäsenyyden puolustajat sanovat, että yhdentyvässä Euroopassa Suomen kansallisia etuja ei enää voida turvata syrjään vetäytymisen ja väistämisen politiikalla. Tämä on täysin totta. Virheellistä tässä väitteessä vain on se, että Suomi ei ole syrjään vetäytyjä. Me olemme olleet voisi sanoa jopa vuosisatoja mukana kansainvälisessä kaupassa ja muussa yhteistyössä. Ehkä noin 3 000 vuotta me olemme olleet mukana eurooppalaisessa kulttuurivaihdossa ja kaupassa. Me olemme siis osa Eurooppaa emmekä ole missään vaiheessa tietoisesti vetäytyneet syrjään. Me olemme mukana Etykissä, YK:ssa, me olemme Gattissa, ehkä pian Etassa, me olemme Euroopan neuvostossa jne. Syrjässä olemme vain EY:n jäsenyydestä, sen hyödyistä ja haitoista. Jäsenyydestä pitääkin pysyä syrjässä. Se saat- taan osoittautua viisaaksi myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta.

Puolueettomuus, joka perustui, ei toki kokonaan mutta suurelta osin, suurvaltojen, idän ja lännen, ristiriitaan, on tietenkin aikansa elänyt. Puolueettomuus suhtautumistapana kansainväliin asioihin on edelleen varteenotettava toimintatapa, Suomelle jopa luonteva ja sopiva. Mikäli oikein olen historian kirjoittajia tulkinut, niin puolueettomuushan on julistettu kuolleeksi kovin usein. Näin muistan, että on tapahtunut Napoleonin sotien jälkeen, jolloin vannottiin, että puolueettomuudella ei ole sijaa enää kansainvälisessä politiikassa. Näin tapahtui ensimmäisen maailmansodan jälkeen, jolloin katsottiin, että puolueettomuus ei ole enää toimintatapa. Mutta edelleenkin tämä toimintatapa on arvostettu, ja sitä Suomi on käyttänyt, tosin tietysti niillä rajoituksilla, joista paljon on puhuttu.

Helsingin Etyk-asiakirjassa mainitaan valtioiden oikeus puolueettomuuteen. Tätä asiakirjaa ei ole tietääkseni kumottu. Sitä on täydennetty Pariisissa. Pariisin Etyk-päätös ei erikseen mainitse puolueettomuutta, vaan painottaa erityisesti ihmisoikeuksia, rauhan ja turvallisuuden perustekijöitä. Voisi tietysti jopa kysyä, eikö ihmisoikeuksiin kuulu kansakunnan oikeus olla liittoutumatta, sitoutumatta, siis olla vapaa ja itsenäinen.

EY näyttää taloudellisesti houkuttelevalta. Täällä käydyssä keskustelussa on jo moneen kertaan osoitettu taloudelliset hyödyt kyseenalaisiksi ja haitat ilmeisiksi, näin minun mielestäni. En halua maalaila kauhukuvia eikä niitä pidä maalailakaan. Mutta sen sijaan pitää vakavasti harkita oman itsenäisen päätäntävällän

arvoa sekä maamme kehittämisessä että osallisuessamme yhä lisääntyvään kansainväliseen yhteistyöhön. Jos harkitaan, jäsenyyttä ei haeta.

Puolustusministeri R e h n : Herra puhemies! Ed. Wahlström nosti esiin niitä kysymyksiä, jotka ovat todellakin hallitustakin eniten pohdituttaneet, nimittäin asemamme turvallisuuspoliittisesti puolueettomana maana myös jatkossa. Kun amiraali Klenberg, puolustusvoimain komentaja, maanpuolustuskurssien avajaisissa totesi, että sotilaallisesti ei liittyminen EY:hyn tuo meille minkäänlaista uutta turvaa, hän on aivan varmasti siinä oikeassa. Sotilaallisesti tämä ei todellakaan tuo minkäänlaista turvaa.

Kun samassa tilaisuudessa käsiteltiin turvallisuuspoliittista tilannetta mahdollisen EY-jäsenyyden myötä, niin turvallisuuspoliittisesti katsoin ilman tätä sotilaallista aspektia, että tämä voisi kuitenkin parantua ehkä kahdella eri tavalla. Ensinnäkin niin, että me olisimme osa suurempaa poliittista yhteisöä. Tämä vähentäisi todennäköisyyttä, että Suomeen kohdistuisi turvallisuuteemme kielteisesti vaikuttavia paineita. Mikäli tällaisia paineita kuitenkin ilmaantuisi, voisimme EY-jäsenyyden myötä saada välitöntä poliittista tukea kansainväliselle turvallisuudellemme. Toiseksi voidaan sanoa, että EY-jäsenyys parantaisi turvallisuuttamme siten, että se antaisi meille suoran vaikutusmahdollisuuden niihin päätöksiin, joita EY:n ministerikokouksissa tehtäisiin koko Euroopan turvallisuutta silmälläpitäen.

Mutta on kuitenkin tavattoman tärkeätä korostaa, että Suomen sotilaallisen turvallisuusajattelun lähtökohta on nyt ja tulee olemaan tulevaisuudessakin se, että Suomi itse vastaa oman alueensa puolustuksesta. Tämän on kai historiakin meille opettanut, että niin on viisainta tehdä.

Olisi myös hyvin vaarallista ummistaa silmät siltä, että hyvinkin monia eri paineita meillä tulee olemaan tässä kysymyksessä, ei vähiten koskien pakotepoliittikkaa, johon ehkä voimme joutua siten, että vaikeimmat ratkaisut tulevat nimenomaan silloin, kun pakotteita ehkä kohdistetaan meidän naapureitamme kohtaan. Sen vuoksi mielestäni EY-ratkaisu ei yksinään riitä, vaan meidän on kyllä kansainvälisen aseman lujittamiseksi yhä edelleen tarjottava toimeliaisuutta Etyk-prosessin kehittämisessä sekä myös meidän on panostettava Venäjän ja muiden lähi-alueidemme avustamisessa.

Olen myös korostanut sitä, että on syytä osoittaa aktiivisuutta suhteessa Pohjoismaihin, asia, jonka Ruotsin radio oli kuulemma uutisoinut jonkin verran väärällä tavalla. Katson, että Pohjolan vakauden ja Suomen oman turvallisuuden kannalta on tärkeää, että turvallisuuspoliittista yhteistyötä Suomen ja Ruotsin välillä todellakin kehitetään. Mutta yhteistyö ei voi tapahtua, mikäli olisimme joskus EY:n jäseniä, eristäytymällä Euroopasta vaan yhteistyössä eurooppalaisten ratkaisujen kanssa siten, että Suomi ja Ruotsi yhdessä voivat pitkälle pitää yhteistyössä huolen tämän pohjoisen alueen turvallisuudesta ja vakaudesta.

Tämän kaltaista yhteistyötä tänä päivänä tehdään sikäli, että turvallisuuspolitiikan ja puolustuspolitiikan sisällä meillä esimerkiksi on hyvin voimakas yhteistyö koskien YK:n tehtäviä niin diplomaattisella kuin myös puolustuspoliittisella puolella. YK:n rauhanturvaamistehtävien myötä kokoonnutaan pari kertaa vuodessa ja katsotaan yhteistä politiikkaa. Pohjoismaiden puolustusministerit ovat myös katsooneet puolustusbudjetteja, verranneet niitä toisiinsa, myös koulutuksen pituutta ja tämän kaltaisia asioita.

Katsoisin, että paljon yhteistyötä on saatavissa aikaan myöskin Etyk-prosessin sisällä. Mikäli esimerkiksi Etykin sisällä otettaisiin turvallisuuspoliittinen toiminta voimakkaammin esiin, mitä on väläytelty monelta eri taholta, olisi erittäin viisasta, että Ruotsilla ja Suomella olisi hyvinkin samankaltaiset linjaukset. Se tukisi näitä ratkaisuja ilman muuta. Katson, että tässä on hyvät mahdollisuudet mahdollisimman itsenäisinä ja puolueettomina toimia Pohjolan turvallisuuden hyväksi.

Ed. L i p p o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Wahlström aivan oikein arvosteli ulkopoliittista tutkimusta tai siihen käytettävien resurssien vähäisyyttä. Jo viime hallituksen aikana eräät tutkimuslaitokset esittivät laajaa selvitystä EY-jäsenyyden vaikutuksista, mutta siihen ei löytynyt varoja. Se sekoilu nykyisessä keskustelussa, joka on tyypillistä, paljon johtuu siitä, että ei ole ajoissa lähdetty.

Ed. Wahlströmillä ja vasemmistoliitolla on nyt jäänyt vanha levy päälle, ikään kuin kätkeyty moralisointi vanhalla ajalta, jolloin Neuvostoliitto ei tunnustanut EY:tä. Neuvostoliitto on tunnustanut ja tehnyt sopimuksen vuonna 88 EY:n kanssa, ja nyt Venäjä ja muut tasavallat liikkuvat siihen suuntaan. Suomi on mukana erilaisissa eurooppalaisissa organisaatioissa ns.

arkkitehtuurissa, mutta vasemmistoliitto vain kiertää kuin kissa kuumaa puuroa eikä esitä mitään omaa käsitystä siitä, mikä olisi Suomelle oikea linja, vaan harrastaa moralisointia. Kalevi Kivistö on ainoa johtava vasemmistoliittolainen, joka on ymmärtänyt tämän asian oikein, eli itsenäisyys menee jos emme ole vaikuttamassa.

Me olisimme myös turvallisuuspoliittisesti omia etujamme valvomassa EY:ssä. Jos me jäämme odottamaan sitä, että EY tekee seuraavat ratkaisut omasta turvallisuuspolitiikastaan ja puolustuspolitiikastaan, ja joudumme sitten hakemaan jäsenyyttä tilanteessa, jossa joudumme hyväksymään valmiit päätökset, olemme vielä hankalammassa asemassa.

Vasemmistoliitto katsoo vanhan Euroopan näkökulmasta tätä. Tulkaa tälle vuosikymmenelle. Teitäkin tarvitaan uuden Euroopan rakentamisessa.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Wahlström kiinnitti aivan oikein huomiota niihin puutteisiin, joita hallituksen selontekoon sisältyy ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta. Haluan todeta sen, että vasemmistoliitto nimenomaan katsoo tulevaisuuteen tässäkin ja niihin päätöksiin, joita mm. EY on tehnyt Maastrichtissa Euroopan yhteisön kehittämiseksi Euroopan unioniksi. Tähän puoleen hallitus ei ota lainkaan kantaa. Hallitukselle Euroopan unionia koskevat EY:n päätökset ovat ikään kuin yhtä tyhjän kanssa.

Kuitenkin Euroopan yhteisö päätti mm. siitä, että Länsi-Euroopan unionia, joka on Euroopan yhteisön puolustusjärjestö, kehitetään voimakkaasti ja tähän järjestöön mm. kehoitetaan liittymään niitä EY:n jäsenmaita, jotka eivät vielä ole Länsi-Euroopan unionin jäseniä. (Ed. Lipponen: Entäs sitten?) Myös niitä Nato-maita, jotka ovat Euroopan yhteisön ulkopuolella, kehoitetaan liittymään Länsi-Euroopan unionin jäseniksi. Näin nimenomaan Euroopan yhteisön puolustusjärjestöä lujitetaan. — Tämä ei tunnu lainkaan huolestuttavan mm. sosialidemokraatteja ja ed. Lipposta.

Panin myönteisesti merkille, että puolustusministeri Rehn joko korjasi omaa esiintymistään Ruotsin radiossa tai sitten oikaisi Ruotsin radion mahdollisesti hänen suuhunsa panemat väitteet. Toteaisin kuitenkin, että sen osan, jonka itse kuulin Ruotsin radiosta teidän haastattelustanne, lähtökohtana oli, että Suomi ja Ruotsi voivat harjoittaa tulevaisuudessa turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä EY:n puitteissa.

Tätä linjausta pidän uutena, ja se käsitykseni mukaan ei ole sitä, mitä me jo tällä hetkellä harjoitamme. Haluaisin, että puolustusministeri vielä tarkentaisi, mitä te tarkoittatte tällä asialla.

Ed. W a h l s t r ö m (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin ministeri Rehnin puheenvuoron johdosta kommenttipuheenvuoron, koska minun oman puheenvuoroni ytimenä oli juuri se, että hallitus ei ota kantaa selvästi, ei tiedä, mutta kuitenkin toivoo, että kehitys olisi sellainen, että Suomi voisi liittyä Euroopan yhteisön jäseneksi liittymättä kuitenkaan sen turvallisuuspoliittiseen tai jopa siihen kehittyvään sotilaspoliittiseen yhteistyöhön. Jos sitä siis halutaan, se pitää sanoa, kun nähdään Euroopan yhteisön kehitys.

Mikäli olen oikein lukenut amiraali Klenbergin kommentteja, niin hänhän jopa suorastaan sanoi, että sotilaalliselta kannalta ei pitäisi liittyä edes Euroopan yhteisöön. Hän sanoi, että muista syistä, jos on tarpeen, voidaan näin tehdä. Näin hän suunnilleen sanoi ainakin siinä televisiohaastattelussa, joka tehtiin, ja painotti sitä, ettei Suomella ole sellaisia turvallisuuspoliittisia etuja.

Mitä tulee siihen, millä tavoin vasemmistoliitto yleensä suhtautuu, jos tässä samalla vastaan hieman siihen, mitä ed. Lipponen puhui, niin minusta tämä on nyt sellainen väite, joka ei oikein löydä perusteluja mistään. Minä omasta mielestäni koetin selittää, mitä tarkoitan sillä, että kansainvälistä yhteistyötä kehitetään, ja että siinä on monia muitakin mahdollisuuksia, ei pelkästään EY ja joku muu. Esimerkiksi juuri mainittu tutkija Pekka Visuri sanoo, että EY, Nato ja Etyk ovat lopulta vain osia Euroopan turvallisuusarkkitehtuurista eivätkä organisaatiot tai rakenteet sinänsä ole edes kovin tärkeitä, vaan tärkeintä on, miten Saksa kehittyy ja miten entinen Neuvostoliiton alue kehittyy jne. Ei ole mitenkään vanhanaikaista, jos katsotaan, että puolueettomuus välineenä on edelleen olemassa ja että Eurooppa voi kehittyä.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Turvallisuutta pitää olla, ja turvallisuutta on meille tähän saakka taannut puolueettomuus, ja puolueettomuudesta monet haluavat pitää edelleenkin kiinni turvallisuuspolitiikan osana, niin myöskin monet sosialidemokraatit. Mielestäni täällä salissa on jäänyt turhan vähälle huomiolle se pääministeri Ahon ilmaise- ma gallup-tutkimus, jonka mukaan puolet sosia-

lidemokraateista vastustaa EY-jäsenyyttä, ja arvelen, että moni näistä sosialidemokraateista, EY-jäsenyyden vastustajista, kuuluu selvästi niihin, jotka haluaisivat jatkaa Suomen puolueettomuuspoliittisella linjalla.

Ministeri Rehn esitti puheenvuorossaan siihen tapaan, että Ruotsi ja Suomi puolueettomina toimisivat Pohjolan turvallisuuden hyväksi. Minä en ymmärrä sitä: Ruotsihan on nyt irtisanoutumassa puolueettomuudesta, on hylkäämässä puolueettomuuden. Tämän päivän lehtitietojen mukaan siellä on päästy hallituksen ja sosialidemokraattien kesken ulkopoliittiseen ymmärrykseen ja siihen ei kuulu ymmärtääkseni Ruotsissa enää puolueettomuus. Miten me voimme harjoittaa Suomessa yhdessä Ruotsin kanssa puolueettomuuspolitiikkaa, jos vain Suomi olisi puolueeton mutta Ruotsi ei olisi?

Mitä Suomen puolueettomuuteen tulee, niin mielestäni se ansaitisi nyt selvän määrittelyn. Ei käy se, että väitetään Suomen puolueettomuuden aina olleen sitä samaa liittoutumattomuutta, miksi se nyt ymmärretään. Suomen puolueettomuus on ollut pitäytymistä suurvaltojen eturistiriitojen ulkopuolella. Kalevi Sorsalta eräässä eduskuntakyselyssä, silloin kun hän oli ulkoministeri, kysyin, minkälainen tämä suurvaltamerkintä on ja mitkä ovat suurvaltoja. Hän oli sitä mieltä, että suurvaltoja ovat YK:n viisi pysyvää jäsenmaata. Meidän täytyisi olla niiden suurvaltaristiriitojen ulkopuolella. Tässä mielessä tämän typistäminen liittoutumattomuudeksi ei riitä.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vasemmistoliitto edelleenkin näyttää unohtaneen tai he eivät ole tiedostaneet sitä toimintaympäristöä, missä Suomi tällä hetkellä omaa turvallisuuspolitiikkaansa harjoittaa. Totta kai on ihan luonnollista, että käsitteiden sisältö muuttuu, kun toimintaympäristön sisältö muuttuu. Samalla puolueettomuuden nimissä harjoitettavan politiikan on muututtava, jos aiotaan Suomen turvallisuuspoliittisia etuja valvoa.

Toiseksi käsittääkseni Klenberg ei sanonut, että sotilaalliselta kannalta ei EY:hyn pitäisi liittyä. Minun käsittääkseni hän sanoi, että EY ei anna Suomelle sotilaallista turvallisuutta.

Kolmas asia on, että olen oikein tyytyväinen, kun Elisabeth Rehn eduskunnan edessä toisti oman kantansa siitä, minkä vuoksi Suomen pitäisi liittyä EY:hyn: sillä tavalla voisimme omaa turvallisuuttamme lisätä, siis osana suurempaa poliittista yhteisöä. Tämä tosiasia vä-

hentäisi Suomeen kohdistuvaa kielteistä painetta, ja EY:n jäsenenä voisimme heti saada tämänlaisessa tilanteessa välitöntä poliittista tukea.

Sen sijaan tämä linjaus, mikä minun mielestäni on aivan oikein, ei kyllä näy hallituksen selonteossa. Onko hallituksessa nyt tietyllä tavalla kaksi erilaista linjaa? Minun mielestäni vähän vaikuttaa, että on.

Ed. Isohookana-Asunmaa merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni eduskunnassa käytävän lähetekeskustelun kuten myös sittemmin valio-kunnissa käytävän keskustelun tarkoituksena on nimenomaan pohtia niitä ongelmia, jotka liittyvät EY-ratkaisuun, tehdäänkö se myönteisesti vai eikö sellaiseen ryhdytä. Siinä mielessä olemme nimenomaan lähteneet kritisoimaan hallituksen selontekoa siltä osin, että se kiertää meidän mielestämme oleellisia asioita, aivan samoin kuin ed. Ukkola äsken totesi, että hallitus ei ole puuttunut oleellisiin asioihin.

Kuulimme juuri ministeri Rehninkin puheenvuorossa puolueettomuus-sanan käyttöä sellaisessa yhteydessä, johon se meidän mielestämme ei sovi. Olen useassa vastauspuheenvuorossa yrittänyt perätä, miksi hallitus ei selonteossaan ole lähtenyt siitä, että eräs hyvin todennäköisen EY:n kehitysmuunnos on liittovaltio, mikä merkitsee turvallisuuspolitiikan, ulkopoliitiikan ja puolustuspolitiikan osalta hyvin erilaisia näkemyksiä kuin ne, mihin selonteossa on päädytty ja mistä siinä on puhuttu. Samoin olen perännyt demokratian pohtimista tässä yhteydessä nykyisen kaltaisen EY:n ja mahdollisen liittovaltio-EY:n puitteissa. Mielestäni tämäntapaista pohdintaa nimenomaan edellytetään. Mielestäni ei ole mikään oikea tapa, kun joku edustaja sanoo, että ainoastaan se ja se edustaja tai henkilö tässä maassa on ymmärtänyt asian. Ainoan oikean totuuden julistaminen tässä asiassa on täysin virheellistä ja asian väärin ymmärtämistä.

Puolustusministeri Rehn: Herra puhemies! Ensinnäkin ne näkemykset, joita olen tuonut esiin puolueettomien pohjoismaisten maiden yhteistyöstä, on melkein samassa muodossakin kirjattu taustaselvitykseen kohtaan ”Pohjola ja Itämeren piiri”, joten tämä ei ole omasta hatustani vedettyä. (Ed. Seppänen: Saako siitä olla eri

mieltä?) — Kyllä saa olla vaikka mistä eri mieltä, toivon mukaan.

Kun on aika paljon puhuttu puolustusvoiman komentajan puheenvuorosta viime maanantaina, sitä on väännetty sinne ja tänne. Nyt valitettavasti minulla ei ole puhetta mukanani, mutta hän sanoi aivan selkeästi puheessaan, että sotilaallisesti tuskin on mitään etua siitä, että liittyisimme EY:hyn, mutta siitä ei myöskään ole haittaa. Näinpäin hän on sen sanonut, että tämä ei missään tapauksessa ole haitallista, päinvastoin kuin täällä yritettiin sanoa, vaan se on sotilaallisesti neutraali ratkaisu.

Tässä on tehty hyvin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Nähtävästi vasemmalla laidalla on enemmän tietoja kuin kaikilla muilla siitä, mitä päätöksiä on jo tehty puolustuspolitiikan sisällä Maastrichtissa. Olen todellakin lukenut niitä. Juuri sen vuoksi, koska EY ei ole missään tapauksessa sotilaallinen liitto, on myös työnnetty näitä ratkaisuja huomattavasti eteenpäin. Vuonna 1996 on aikaisin ajankohta, jolloin voidaan tehdä minkäänlaisia suurempia puolustuspoliittisia päätöksiä koskien Weu:ta, koskien EY:tä. Mikäli olisimme anoneet jäsenyyttä ja olisimme hyväksytyt — puhun nyt mikäli-muodossa; olen ymmärtänyt, että täällä on kovin todistettu puolesta ja vastaan, ja voin todistaa, että olen EY-jäsenyyden puolesta — mikäli olemme silloin jäseniä, meillä on myös mahdollisuudet Ruotsin ja Itävallan mukana olla vaikuttamassa siihen, minkälainen puolustuspoliittinen muotoilu tulee olemaan.

Kun puhutaan Weu:sta ja Natosta ja siitä, että ne molemmat vahvistuvat, olen aivan varma, että Nato tuskin tulee antamaan kovin paljon periksi siinä järjestelmässä, jonka he ovat rakentaneet Euroopan turvallisuudeksi, ja he ovat mielellään yhteistyössä Weu:n kanssa. Tämän olen saanut aika selkeästi Naton edustajilta todetuksi. He täydentävät mielellään toisiaan mutta eivät kilpaile toistensa kanssa, joten kyllä tässä on vielä hyvin paljon epävarmuustekijöitä. Kuten myös puheessani maanantaina totesin, on ongelmallista, että emme tiedä, mihin suuntaan EY:n yhteinen puolustuspolitiikka kehittyä ja mikä sen suhde muihin turvallisuusjärjestelyihin on. Tämä mielestäni on myönnettävä. Se on yksi epävarmuustekijä niin kuin monet muutkin. Ei mielestäni ole oikein peitellä minkäänlaista näkemystä ja niitä vaikeuksia, joita meillä ilman muuta voi olla edessämme.

Vielä haluaisin sanoa siitä, kun uskotaan, että mikäli Weu vunna 1996 tai joskus sen jälkeen

saisi voimakkaamman roolin EY:n puitteissa, se olisi määräämässä kaikesta. Ajatelkaamme vain Naton jäsenmaita Persianlahden sodan aikana, jolloin sen jäsenmaat ottivat itselleen hyvin erilaisia ratkaisuja. Muutamat osallistuivat itse sotaan, esimerkiksi Saksa ei osallistunut, koska heidän kansallinen lainsäädäntönsä ei tätä mahdollistanut. Voidaan kyllä sanoa, että kaikkia näitä huolenaiheita lieventää se, että yhteisen puolustuspolitiikan kehittämisen reunaehtona EY:ssä on jäsenmaiden perinteisten turvallisuusratkaisujen kunnioittaminen sekä se, että yksittäisellä jäsenmaalla on mahdollisuus jättäytyä yhteisten päätösten toimeenpanon ulkopuolelle siinä tapauksessa, että sen elintärkeät edut ovat vaarassa. Tämä mielestäni on kyllä asia, joka myös on tässä noteerattava kaiken kaikkiaan.

Ed. Ukkola sanoi aivan oikein, että tässä eletään pysähtyneisyydessä. Me vertaamme niin mielellämme siihen tilanteeseen, joka on tässä ja nyt, ehkä jopa jonkinlaiseen ruusuiseen menneisyyteen. Mutta mitä sitten teemme? Olemme mukana tai emme, niin mikään ei tule olemaan saman kaltaista muutaman vuoden kuluttua. Tämä kehitys menee kuitenkin eteenpäin jollakin tavalla. Nyt meillä pitäisi olla niitä ennustajan taitoja, että voimme katsoa eteenpäin, mikä on tilanne muutaman vuoden kuluttua. Se ei missään tapauksessa ole sama kuin tällä hetkellä.

Minulla ei ole minkäänlaisia auktoritatiivisia ohjeita, mutta olen katsonut, että on aika relevantti sanontana, että me voisimme operoida modernin puolueettomuus-käsitteen merkeissä, joka merkitsee aloitteellisuutta, innovaatioita, todellakin hyvin elävää ja aktiivista puolueettomuutta. Se välttämättä ei ole sama kuin se, mikä meillä aikaisemmin oli.

Kun tässä puhuttiin siitä, että puolueettomuus-käsite olisi ollut suurvaltojen ristiriitojen ulkopuolella pysymistä, niin se pitää paikkansa. Mutta tämän kai me kuitenkin voimme tänä päivänä todeta, että suurvaltojen ristiriidat, jotka voivat koskettaa meidän puolueettomuuttamme, ovat onneksi takanapäin. Kylmän sodan ajat ovat kyllä — siihen meidän olisi kaikkien uskottava — ja niiden on oltava takanapäin. Ristiriidat ovat huomattavasti toisenlaisia vaaratekijöitä: kansallisuuskiihkoon, vähemmistösortoon ja tämän kaltaiseen liittyviä.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Rehn ensimmäisessä puheenvuorossaan kertoi maanpuolustuskurssilla

pitämästään puheenvuorosta. Minusta juuri siihen puheenvuoroon ainakin siten kuin se tässä kerrottiin sisältyi sen kaltaista spekulointia, jonka loogisena jatkona on pyrkimys suuntautua EY:hyn tarkoituksella saada sieltä turvaa näitä uhkia vastaan, joita ministeri oli esitelmässään maalaillut.

Minusta ministerin kannanotossa, siinä osassa, minkä nyt on täällä kuullut, on se puute, että ministeri sanoo kylläkin, että kukaan ei oikein tiedä, mihin EY kehittyä, mutta hän ei kuitenkaan ota huomioon juuri sitä todennäköistä mahdollisuutta, että EY ja Weu ovat sulautumassa ja että tällä tapaa EY:n piiriin tulee puolustuspolitiikka ja tämä puolustuspolitiikka tuo ongelmia Suomen puolueettomuudelle ja Suomen asemalle.

Kun ed. Lipponen viittasi vasemmistoliiton edustajien johonkin pysähtyneisyyden ajan katsantoon, niin minun mielestäni totuus on se, että jos katsotaan EY:tä pysähtyneenä eikä sen nykyisiä kehityssuuntia, niin tässä se pysähtyneisyyden uhka on paljon suurempi kuin siinä, mitä ed. Lipponen tarkoitti.

Minä en ainakaan toistaiseksi ymmärrä, mitä ministeri tarkoittaa turvallisuuspoliittisella yhteistyöllä Ruotsin kanssa. Hän puhui koulutuksesta, siis koulutusajan pituudesta, mutta onko se todella sitä?

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka itse suhtaudun myönteisesti EY-jäsenyyshakemukseen tietyin varauksin, pyysin ed. Ukkolalle vastauspuheenvuoron, koska olen vähän epäileväinen nimenomaan näistä turvallisuusargumenteista silloin, kun ne nähdään hyvin myönteisinä argumentteina sille, että Suomen tulisi hakea EY-jäsenyyttä. Vierastan sen tyyppistä ajattelua, joka lähtee esimerkiksi pelosta sitä kohtaan, että Venäjällä tapahtuu jotain sellaista hyvin traagista, jota varten meidän pitäisi hakea nyt apua tai turvaa lännestä. Jotenkin itse ajattelen, että paljon sen traagisempaa, mitä Stalinin Venäjä oli, ei varmasti siinä ilmiansuunnassa voi tapahtua. Kun siitäkin on selvitty, niin en oikein ymmärrä tässä mielessä tätä länsihakuisuutta.

Mutta lähdetän toisaalta siitä, että niiden tietojen valossa, joita EY:n omista turvallisuuspoliittisista linjauksista nyt on, ne alueet ovat sellaisia, joihin ei ole mahdotonta mennä mukaan: Etyk, aseidenriisunta, ydinaseiden leviämisen estäminen ja yhteinen asevientipolitiikka, jotka tässä selonteossa on mainittu, ovat niitä alueita, joilla

Suomi minusta hyvin voi olla mukana, ja tietysti mielessä esimerkiksi Jugoslavian tilanne ja sen kaltaiset konfliktit ovat kyllä haaste koko Euroopalle, myös Suomelle. Minusta on hieman ulkokultaista ajatella sellaista Euroopan turvallisuusjärjestelmää, jonka ulkopuolella Suomi olisi. Mielestäni on paikallaan, että kaikki Euroopan maat kantavat tietyn vastuun tämänkin tyyppisten kuin Jugoslavian konfliktin ratkaisuista.

Mitä tulee ministeri Rehnin Pohjoismaiden yhteistyön puheenvuoroon, niin itse keväällä esitin, että hävittäjäsektorilla Suomi ja Ruotsi voisivat tehdä yhteistyötä. Silloin täällä oli suuri naurunremakka yleisössä. Olen yhä sitä mieltä, että joillakin puolustuksen lohkoilla, jotka ovat hyvin kalliita ja hyvin teknistyneitä, tämän tyyppinen yhteistyö Ruotsin kanssa voisi olla mahdollinen.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! EY ei ole Ilmestyskirjan peto eikä EY ole myöskään sotilaallinen liitto, mutta EY:stä voi tulla sotilaallinen liitto.

Mitä tulee sotilaalliseen liittoon, ministeri Rehn sanoi, että EY-maat kunnioittavat toisten maiden turvallisuusratkaisuja. Ymmärtääkseni EY:n jäsenmaista kaikki muut paitsi Irlanti ovat Naton jäseniä, jolloin en voi kuvitella, että Irlanti ei kunnioittaisi muiden EY-maiden turvallisuuspoliittisia ratkaisuja. Eli kyllähän tässä täytyy lähteä siitä, että on pakko kunnioittaa, kun on samanlainen ratkaisu tehty.

Mitä tulee Persianlahden sotaan, siinähan oli suuri valinnanvara näillä mailla sen takia, että se ei ollut Nato-projekti, vaan se oli YK-projekti. Se oli YK:n sota ja tämän takia siinä oli jäsenmailla erilaisia vaihtoehtoja. Mutta sitten kun tulee Nato-projektina tällainen Persianlahden sota, ei saa YK:n siunausta, tuleekin jo suurempia ongelmia. Mitä tekee siinä tilanteessa Suomi? Tällainen taistelu luonnonvaroista mahdollisesti on maailmassa kiihtymään päin, ja sitäkin tilannetta varten meidän täytyy tuottaa turvallisuutta ei vain niin, että me turvaamme oman maamme, vaan me pidämme huolen siitä, että meidän poikamme eivät lähde taistelemaan maamme rajojen ulkopuolelle joidenkin toisten intressien puolesta.

Mitä tulee ed. Ukkolan täällä käyttämään puheenvuoroon ja myöskin ministeri Rehnin, pidän kyllä ongelmallisena sitä, että toimintaympäristö muuttuu, me joudumme tekemään uusia ratkaisuja turvallisuutemme takaamiseksi. Näin

täytyy tehdä. Mutta muutetaan sitten politiikkaa eikä toimita niin, että vaihdetaan käsitteitä. Kyllä reilumpaa on se, että tehdään päätös siitä, millaista politiikkaa harjoitetaan, niillä käsitteillä, joilla olemme operoineet, eikä niin että vaihdetaan käsitteitä. Se on minusta kovin helppo tapa, liian helppo tapa ja köykäinen tapa vaihtaa politiikka.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Haavistolle sanoisin, että kiistatta meidän analyysimme eroaa; olen sanonut omat johtopäätökseni ja pidän omani ainakin toistaiseksi.

Se pitää paikkansa, mitä ed. Seppänen sanoi, että näinhän asia on. Mutta aivan varmasti tässäkin suhteessa tulemme tietyllä tavalla erilaisiin johtopäätöksiin.

Ministeri Rehn, jota minä pidän ministeri Pokan ohella hallituksen ainoana miehenä, ei kyllä vastannut siihen oleelliseen kysymykseen, minkä minä edellisessä puheenvuorossa tein: Jos lähtökohdaksi otetaan se, että hallitus kokonaisuutena on samaa mieltä kuin ministeri Rehn siinä, mitä poliittista turvallisuuslisää EY voi Suomelle antaa, niin hyväksyykö hallitus sen ja miksi se ei näy tässä selonteossa? Onko hallituksessa kaksi erilaista linjaa? Mielestäni aivan selvästi siltä näyttää. Tähän kysymykseen ei tule minkäänlaisia vastauksia Aholta eikä Väyryseltä, vaikka hohtimilla puristaisi.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen mieltynyt tähän tapaan, jolla ministeri tätä tärkeää asiaa lähestyy. Puolueettomuudesta ja puolustuspolitiikasta keskusteleminen on paljon tärkeämpää kuin maataloudesta, joka on saanut kohtuuttoman tilan tässä keskustelussa. Sitähän EY:ssäkin 3 000 työryhmää selvittämässä, joten maatalous ei tässä tule olemaan ongelma. Mutta tämä asia, mistä keskustellaan, on sellainen, jossa tuskin kukaan voi olla riittävän varma.

Mutta pyysin puheenvuoron erityisesti sen takia, että ei vasemmistoliiton puheenvuorossa eikä ministerinkään puheenvuorossa mielestäni tähän olennaiseen asiaan ole puututtu eli siihen, että maantiede ei ole muuttunut sen kummempin Neuvostoliiton hajoamisen yhteydessä kuin siksi, että Eurooppa on taloudellisesti länsipuolella yhdentymässä. Kysymys on siitä, miten Suomi järjestää Pietarin alueen kanssa yhteistyönsä ja minkälaiset intressit näillä molemmilla tahoilla on.

Tämä on sellainen asia, joka — kun täällä on puhuttu tutkimuksesta ja keskustelusta — ei ole onneksi jäänyt ihan sitä vaille, ettei sitä ongelmaa olisi lähestytty. Täytyy kehua meidän nykyistä Venäjän-suurlähettilästämmä Heikki Talvitietä, joka oma-aloitteisesti on kaivanut historiankirjoja Danielson-Kalmarin osalta, joka nimenomaan Juho Kusti Paasikiveä opetti siitä, että Pietarin alue on se, jota pitää ulkopolitiikassa seurata, koska molempien alueiden intressit ovat yhteneväiset. Viime vuonna järjestettiin ensimmäinen tällainen tilaisuus Växysssä Danielson-Kalmarin kesänviettopaikassa, ja toinen on ensi helmikuun loppupuolella, jossa nimenomaan lähdetään tästä ideasta ja tästä ongelmakentästä, joka yhdistää Suomea ja Pietarin aluetta, jotka väestömäärällisesti ovat samaa luokkaa ja sieltä Suomen ongelmat aika usein ovat alkanee. Tämä tosiasia meidän on otettava huomioon ja tämä näkökulma myös tähän keskusteluun, kun tämä valiokunnissa tulee käsitte-lyyn.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Arvoisa puolustusministeri, teidän väitteenne siitä, että EY:ssä ei tapahdu puolustuspolitiikassa ennen vuotta 1996 mitään, on täydellisen väärä. Valitettavasti myöskin hallitus perustaa omassa selonteossaan käsityksensä tälle virheelliselle näkökannalle. Ne, jotka vähänkin ovat asioita seuranneet, tietävät, että

1) Weu:ta vahvistetaan vuoteen 96 mennessä. Sitä vahvistetaan useallakin eri tavalla, joihin puutu jo aikaisemmassa vastauspuheenvuorossani.

2) Weu:n ja Naton suhteita pohditaan näiden vuosien aikana. Mahdollisesti lopulliset päätökset tehdään vasta vuonna 96, mutta olennainen prosessi käydään ennen vuotta 96.

3) Weu kehittää omia ohjelmiaan koko ajan. Ei Weu ole jäämässä odottamaan vuotta 1996. Nämä ohjelmat kehittyvät koko ajan tällä hetkellä.

4) Ranska ja Saksa kehittävät omaa sellaista turvallisuuspoliittista yhteistyötä mm. asevoimien yhteistoiminnan alueella, jonka lähtökohana on nimenomaan EY:n piirissä tapahtuva armeijan ytimen rakentaminen.

5) Todettakoon se, että Pohjois-Atlantin liiton puitteissa mietitään Naton iskujoukkojen perustamista tavalla, jossa nämä iskujoukot voidaan sellaisessa tilanteessa, jossa Nato ei peruskirjansa mukaan voi toimia, alistaa EY:n puo-

lustusjärjestön Weu:n alaisuuteen. Tämähän on kehityssuunta Naton ja Weu:n suhteissa.

Valitettavaa on, että hallitus selonteossaan sivuuttaa täydellisesti tämän kaiken. Ydin on tietenkin se, että Hollannin kokouksessa EY-maat päättivät yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen.

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean vielä kerran, että minun puheenvuoroni ydin oli oikeastaan juuri siinä, mistä ed. Ukkolakin yrittää kysyä, ja siihen ei ole saatu vastausta: Miksi hallitus puhuu puolueettomuudesta ikään kuin toimintaympäristö ei olisi muuttunut? Jos hallitus on huomannut toimintaympäristön muuttuneen ja nähnyt sen kehityksen, mikä EY:n sisällä tapahtuu, niin silloin olisi pitänyt selkeästi todeta, että liittyminen merkitsee meidän puolueettomuutemme poistamista, jos sitä pidetään hyvänä asiana. Minä en pidä sitä hyvänä asiana, mutta ehkä se nähdään oikeaksi.

Olemme toki ainakin sen verran tutustuneet asiaan, että olemme lukeneet taustamuistion, jossa selvästi sanotaan, mitä Maastrichtin kokouksessa päätettiin 1) yhteisistä strategioista ja 2) uutena yhteistyön muotona yhteisestä toiminnasta, joint action, jossa on mainittu, mitä huippukokous valitsi: ydinaseiden valvonta ja ne toimet, mitkä ed. Haavisto sanoi, sinänsä erittäin hyviä asioita. Mutta tämä yhteinen toiminta tulee sisältämään muutakin, ja todetaan aivan selvästi hallituksen taustamuistiossa, että jäsenmaalla on oltava ”erittäin suuria vaikeuksia” panna täytäntöön yhteistä toimintaa, jos erivapauksia halutaan. Edelleenkin sama taustamuistio kertoo, että turvallisuuteen liittyvät asiat saattavat johtaa yhteiseen puolustukseen. Tämä on se toimintaympäristön muutos, jota me nyt arvioimme vähän eri tavalla.

Me arvioimme, kun me ymmärrämme, että on toimintaympäristö muuttunut, emmekä ole pysähtyneet, että todennäköinen on tämä kehitys, josta Maastrichtin kokouksessa on päätetty. Siksi korostamme emme puolueettomuutta vain suhteessa EY:hyn vaan siinä, että maailmassa on muitakin maita. Me emme välttämättä halua asettua esimerkiksi jotakin kehitysmaata vastaan EY:n päätösten mukaisesti jne. Me katsomme, että YK on sellainen järjestö,

jota pitää kehittää. Me olemme sitä mieltä, että myös Etykiä pitää kehittää, vaikka on nähty, että se tällä hetkellä ei ole turvallisuuspoliittisesti toimiva, mutta se on kuitenkin kaikkien Euroopan ...

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni puolueeton ei voi olla liittoutunut ja tästä juuri syntyy tämä ongelma. Minusta hallitus ei ole lähestynyt rehellisesti selonteossaan tätä ongelmakenttää. Siitä on kysymys, ja tässä on meidän kritiikkimme ydin. Jos nyt selkeästi pystyttäisiin varioimaan eri vaihtoehtoja, mihin kehitys kulkee — tunnustan, että ennustaminen on erittäin vaikeata — niin pitäisi lähteä siitä, että jos kehitys menee siihen suuntaan, että tästä syntyy liittovaltio ja puolustuksellinen yhteistyö lisääntyy EY-jäsenten parissa, niin on arvioitava rehellisesti ja monipuolisesti, mitä se merkitsee Suomelle. Tämän tapaista pohdintaa ei oikeastaan näköjään hallituksen taholta haluta, vaan pelataan puolueettomuuskäsitteellä ja sen uudella tulkinnalla. Tämä minun mielestäni on erittäin epärehellistä.

Tietysti keskustelua vaivaa hyvin pitkälti myös se, että kun keskustelun pitäisi johtaa tiettyihin johtopäätöksiin, niin johtopäätökset onkin tehty ennen tätä keskustelua. Tilanne on siinä mielessä valitettavan nurinkurinen. Mutta itse en ainakaan ole sillä lailla allerginen enkä saa näppylöitä siitä, että jos pystytään osoittamaan, että maamme kannalta ja myös laajemmin Euroopan kannalta sentapainen kehitys EY:n jäsenyyden myötä on hyvä, niin katsotaan. Tällä hetkellä keskustelu ja hallituksen selonteko ei ole lainkaan vakuuttava siinä mielessä.

Ed. V. Laukkane (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä ymmärrän sen, että Suomi voi luopua puolueettomuudestaan, jos se tahtoo, mutta sitä en ymmärrä lainkaan, että kukaan parhaalla mielikuvituksellakaan varustettu henkilö voi väittää, että sen kelloonlyömän jälkeen, kun Suomi on EY:n jäsen, Suomi voisi olla minkään määritelmän mukaan puolueeton. Tämä on aivan absoluuttinen mahdottomuus, koska EY-jäsenyyttä tietää blokkautumista. Se tietää sitä, ettemme me enää ole puolueettomia. Minusta tämä pitäisi hyväksyä niidenkin, jotka ovat valmiit luopumaan puolueettomuudesta.

Toisekseen minusta on selkeää, että EY:n kehityslinjat ovat näin auki, ja Suomen oma tilanne on erittäin vaikea. Tässä tilanteessa on traagista, että kun suunnat ovat epäselvät, niin silti vauhti tahtoo kaksinkertaistua. Tällainen ääretön kiire näin vakavalla hetkellä on pahasta.

Puolustusministeri Rehn: Herra puhemies! Mielestäni tässä on tavattoman hyvä keskustelu meneillään, koska me puhumme kaikki oikeastaan ihan saman suuntaisesta asiasta: siitä epätietoisuudesta, joka tässä asiassa liittyy nimenomaan turvallisuuspolitiikkaan. Kyllä myös hallitus on myöntänyt, että ne suuret kysymysmerkit liittyvät nimenomaan tähän. Kun ed. Skinnari — hän oli juuri parvekkeella, mutta ei ole siellä nyt — sanoi, että tämä on tärkein kaikista kysymyksistä, olen hänen kanssaan aivan samaa mieltä. Sen vuoksi halusin omalta osaltani ottaa juuri nämä kysymykset esiin myös maanpuolustuskurssin avajaisissa. Olimme koordinoineet amiraali Klenbergin kanssa puheitamme. Joku on yrittänyt löytää niistä ristiriitaa, mutta me valaisimme asioita vähän eri kannalta. Ristiriitaa niissä nimenomaan ei ole, koska katson, että siinä meillä myös on mahdollisuus herättää lisää tätä keskustelua, joka täälläkin nyt on ihan erinomaisella tavalla tuonut esiin erilaisia näkökohtia.

Kun hallituksessa käsiteltiin EY-selontekoa taustamateriaalin pohjalta, lähtökohta oli se, että esitämme mahdollisimman vähän suoranaisia kannanottoja ja todellakin taustamateriaali puhuisi omaa kieltään. Me yritämme jättää mahdollisimman neutraalin selonteon, joka antaa eduskunnalle mahdollisuudet tehdä omat johtopäätöksensä miinuksen tai plussan puolelle. Josko hallitus teki oikein tai väärin, se on teidän asianne ratkaista. Voisi hyvinkin perustella myös sitä, että meillä olisi pitänyt olla valmiit kannanotot, mutta haluaisimme kyllä, ainakin itse haluaisin kovin mielelläni, saada ne näkökohdat, jotka tulevat tästä eduskunnan keskustelusta esiin. Voin sitten sen mukaan myös toimia ja katsoa, mikä todellinen tilanne on.

Mielestäni on todellakin kovasti kuunneltava niitä eri näkemyksiä, joita esitetään. En myöskään minä ole allerginen, niin kuin ed. Hellekään ei ole, enkä saa näppylöitä siitä, että tulee erilaisia näkemyksiä mukaan kuvaan.

Mitä minä pikkuisen ihmettelen, on se, että niin tavattoman asiantunteva henkilö kuin ed. Laakso panee jo yhtäläisyysmerkin Weu:n, Na-

ton ja EY:n välille kannanotoissaan. Näinhän ei ole. (Ed. Laakso: Kerroin, mitä niissä suunnitelmaan!) — Mutta lähtökohtanne oli kuitenkin se, että nyt ollaan menossa ihan yhtenäisyyteen. Mutta Nato ja EY eivätkä varmasti tule olemaan sama asia. Weu:ta ollaan rakentamassa mahdolliseksi yhteistyöelimeksi turvallisuuspolitiikan ja puolustuspolitiikan alalla, mutta lopulliset päätökset todellakin tehdään sitten vasta, kun on päästy vuoteen 1996 tai siitä ehkä eteenpäin.

Ed. Lax: Herr talman, herra puhemies! Finland saknar reella alternativ till ett EG-medlemskap. Botten har gått ur Ees-konstruktionen som ett bestående arrangemang. Bekymmersamt är att hela Ees-avtalet till och med kan förfalla på grund av EG-domstolens invändningar. Värst vore om vi inte alls skulle bli antagna som medlem i EG, vilket också det är en risk att beakta. Särskilt viktigt är att vi kan behålla de försvarspolitiska besluten i egna händer och att den inhemska livsmedelsförsörjningen kan tryggas, båda två helt realistiska förhandlingsmål.

Avgörandet är inte enkelt. I en beslutsituation med många okända faktorer kan vi dock minimera riskerna och hålla ett maximalt antal handlingsalternativ öppna genom att snabbt lägga in en ansökan om EG-medlemskap för Finland. Att såsom rdm. Andersson följa akademiker Georg Henrik von Wrights maxim ”är du osäker på hur du skall handla skall du inte handla alls” skulle däremot med säkerhet utesluta ett synnerligen beaktansvärt handlingsalternativ för det finska folket.

Herra puhemies! Kysymys siitä, tuleeko Suomen pyrkiä EY:n jäseneksi vai ei, on perimmältään kysymys siitä, haluaako Suomi säilyä osana voimakkaasti kehittyvää Länsi-Eurooppaa vai ajautuuko Suomi ajan oloon osaksi Itä-Eurooppaa. Saattaa kuulostaa raadolliselta, mutta tosiasiaa meillä ei ole muita vaihtoehtoja. Ed. Kääriäinen oli aivan oikeassa todetessaan keskustan ryhmäpuheenvuorossa, että Suomen EY-jäsenyys on viime kädessä arvostuskysymys.

Eräillä tahoilla on yritetty yksinkertaistaa kysymystä EY-jäsenyydestä harhaanjohtavalla tavalla. Paraskaan selvitys maailmassa ei pysty etukäteen antamaan vastausta siihen, selviääkö Suomi paremmin EY:n jäsenenä vai jättäytymällä yhteisön ulkopuolelle. Pääministeri Aho avauspuheenvuorossaan totesi sattuvasti, ettei kysymystä voida pelkistää keskenään yhdenver-

taisina punnittaviksi haitoiksi ja hyödyiksi, vaan meidän on opittava näkemään uhkat mahdollisuuksina ja toimimaan sen mukaan.

Ei ole mikään itsestäänselvyys, että muualla maailmalla luetaan meidät siihen läntiseen kulttuuripiiriin, johon itse lukeudumme ja haluamme lukeutua. Maailmalla meidät tunnetaan huonosti. Suomelle ei jää sijaa itsenäisen profiilin eikä poikkeavan aseman korostamiseen Euroopan yhteisön ja hajonneen neuvostovallan välillä. On hyvä muistaa, ettei EY tarvitse meitä. Me kyllä tarvitsemme EY:tä, eikä ole itsestäänselvyä, että meidät edes hyväksytään jäseneksi.

EY-jäsenyyden ei ole mikään portti taivaaseen. Ulkopuolelle jääminen sen sijaan olisi ilmeinen helvetti. Ikävä kyllä Suomi ei ole nyt kovin hyvässä kunnossa ajatellen jäsenyyttä. Mikä ikävintä näin on tilanteessa, jolloin ulkoiset olosuhteet piiskaavat meitä pyrkimään jäseneksi. Myös pääministeri totesi, että EY-jäsenyyden ei ole mikään oikotie, joka saattaisi taloutemme kuntoon, vaan että meidän on tehtävä pakolliset ratkaisut itse. Pääministerin mukaan edessämme on joka tapauksessa vaikeat ajat ja meidän on pakko hyväksyä muutosten välttämättämyys. Yhdyn täysin hänen arvioonsa.

Selonteossa lähdetään EY-jäsenyyden ja Eta-ratkaisun tuomien haittojen ja hyötyjen keskinäisestä vertailusta. Eta-ratkaisun syntyminen ja pitävyys on valitettavasti epävarmaa. Olisi perusteltua valiokuntakäsittelyssä huolellisesti pohtia EY-jäsenyyttä siihen vaihtoehtoon verrattuna, ettei Eta-ratkaisua olekaan. Hallituksen on myös oma-aloitteisesti tuotava julki näkemysensä tällaisesta valintatilanteesta.

Seuraavassa muutama turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen liittyvä näkökohta.

Elintasokuilu Itä- ja Länsi-Euroopan välillä ympäristöongelmineen on vaarallinen tikittävä pommi, joka tulee hallitsemaan ja yhdistämään maanosamme pitkälle tulevaisuuteen. Idän perusongelmat ratkeavat vain yhteistyössä lännen kanssa, ja Euroopan yhteisö toimii jo tänä päivänä lännen moottorina tässä kentässä.

Tuo teknis-taloudellinen kohtalonyhteys tuntuu ja tunnustettiin lopullisesti viime elokuussa Neuvostoliitossa tehdyn vallankaappausyrityksen kariutumisen myötä. Viime kädessä tästä johtuu, ed. Wahlström, että Itävalta, Ruotsi, Suomi ja Sveitsi voivat liittyä Euroopan yhteisöön säilyttäen edelleen sotilaallisen liittoutumattomuutensa. Sotilaallista yhteistyötä koskevissa päätöksissä, niin kuin äsken kuulumme, EY:n jäsenmailla on itsenäinen pää-

tösvalta. Mikäli mainitut neljä liittoutumatonta maata hyväksytään EY:n uusiksi jäseniksi ensimmäisessä erässä tai vaikkapa vain kolme hyväksytään, niin todennäköisyys, että tuota päätöksentekomallia sovelletaan vastaisuudessakin, kasvaa merkittävästi. Tämän varmistaminen onkin otettava keskeiseksi neuvottelutavoitteeksi.

Ed. Kääriäinen esitti ryhmäpuheenvuorossaan tärkeän kysymyksen, joka mielestäni on herättänyt turhankin paljon epäilyksiä monella taholla. Hän kysyi: Jäisikö meille edes kohtuullinen mahdollisuus päättää omista asioistamme? Heitänpä vastakysymyksen: Miksi me suomalaiset emme osaisi löytää itsellemme elintilaa EY:n järjestelmän puitteissa, kun muut länsieurooppalaiset kansakunnat pystyvät siihen?

On myös epäilty mahdollisuusiimme EY:n jäsenenä kehittää Venäjän-suhteitamme. Mielestäni ajatus on nurinkurinen. Kuka kuvittelee, että pystyisimme omin voimin tarjoamaan venäläisille kiinnostavampia yhteistyömahdollisuuksia kuin EY:n jäsenenä?

On helppo ymmärtää maatalousväestön pelko maatalouspolitiikkamme jouduttua umpikujaan, mutta mahdotonta on hyväksyä sitä kauhukuvien lietsontaa, joka on meneillään. On perusteetonta ja vastuutonta tällä tavalla lamaannuttaa väestöryhmä, jonka varassa kansakuntamme elintarvikehuolto on. Ei ole syytä heittää kirvestä järveen. Suomella ei ole toimintastrategiaa, jolla kotimainen elintarvikehuolto valmistetaan EY-jäsenyyden varalta, ja nyt on viimeinen hetki luoda sellainen. Filosofiani on maatalouden osalta yksinkertainen: ilman maataloutta ei toimivaa elintarviketeollisuutta — ilman elintarviketeollisuutta ei toimivaa maataloutta.

Taloudelliset rajat romahtavat Länsi-Euroopassa, ja tämä koskee myös maataloutta tämän kohtalonyhteyden myötä. Maataloutemme tukijärjestelmät on rakennettava uudelle pohjalle, ja maatalouden rationalisointia on jatkettava, jotta elintarviketeollisuuden raaka-aineiden hinta saataisiin EY:n tasolle. Kukaan ei ole pitävästi osoittanut, ettei olisi mahdollista tuollaisen sopeutumisen myötä ylläpitää edelleen korkeaa kotimaista elintarviketuotantoa myös Suomen ollessa EY:n jäsenenä. On jopa esitetty, että tämä voisi onnistua sopeutumisen myötä nykyistä halvemmin kuluttajien ja yhteiskunnan kannalta. Ei ole EY:n etujen mukaista vaatia sellaisia järjestelyjä, jotka johtavat maamme autioitumiseen ja köyhtymiseen.

Euroopan yhteisön oma maatalouspolitiikka on nyt valinkauhassa. Tilanne on mitä otollisin ajatellen sellaisten järjestelyjen aikaansaamista, jotka palvelisivat pohjoisten syrjäalueiden tarpeita. Tuomiopäivän julistamisen sijaan on nyt hallituksen johdolla ryhdyttävä pikaisesti rakentamaan toimintalinjaa, jolla liki 400 miljoonan asukkaan markkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia voidaan hyödyntää myös Suomen elintarviketuotannon ja maaseutuelinkeinojen kehittämiseksi. Jotta tässä voitaisiin onnistua, on ajettava elintarviketeollisuuden ja maatalouden strategisia etuja rinta rinnan. Hallituksen tulisi siksi heti nimetä puolueeton EY-komissaari selvittämään ja yhteensovittamaan kriittisten toimialojen etuja jäsenyysneuvottelujen varalta.

Vain muutama maa voidaan hyväksyä EY:n jäseneksi tällä vuosikymmenellä. Nämä pääsisivät vaikuttamaan niihin mm. ulko- ja turvallisuuspoliittisiin kysymyksiin, jotka yksimielisyyden puuttuessa jäivät ratkaisematta Maastrichtissa. Muut jäsenehdokkaat joutuisivat odottamaan ensi vuosituhannen puolelle. Kysynkin sen vuoksi: Ketkä päättäjät uskaltavat ottaa vastuulleen, että Suomi pitkäksi aikaa eteenpäin, ehkä peruuttamattomasti, asetetaan selvästi huonompaan asemaan länteen nähden kuin Ruotsi? Tällaisen tilanteen syntyessä kävisi perin hankalaksi ylläpitää tulevaisuudenuskoa ja elinvoimaista kehitystä maassamme. Ihmiset ja yritykset ovat kerta kaikkiaan oppineet äänestämään jaloillaan, ja tästä meillä on jo vanhastaan huonoja kokemuksia.

Riskiensä minimoimiseksi Suomen tulee kii-reesti jättää jäsenanomuksensa. Näin emme sulje mitään porttia. Mikäli neuvotteluissa EY:n kanssa, vastoin luuloani, epäonnistumme tai muuten osoittautuu, että olemme pahasti arvioineet tilanteen väärin esimerkiksi puolustusasioiden osalta, ed. Laakso, voimme luopua hankkeesta. Tietoinen päätös olla nyt hakematta jäsenyyttä sitä vastoin merkitsee varsin varteetottavan vaihtoehdon poissulkemista kenties ikuisiksi ajoiksi.

Politiikkamme ja hallituksen uskottavuus edellyttävät, että viimeistään nyt saadaan kuulla pääministerin ja ulkoministerin perusteltu kanta asiassa.

Herr talman! Det är en fullständig skandal om inte de ministrar som haft de bästa möjligheterna att bedöma Finlands förhållande till EG äntligen ror ut med sina uppfattningar.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laxin puheenvuorossa oli paljon sellaista, mihin voi yhtyä, mm. loppuosaan ja siihen, että EY-jäsenhakemus pitäisi mahdollisimman nopeasti jättää.

Paikallaan oli myös se kritiikki, millä hän minusta aivan oikein elinkeinoelämän osalta aloitti. Se etsikkoaika, joka elinkeinoelämällä on ollut Länsi-Euroopan markkinoille ja muuallekin maailmaan, koska muikin maailma on ole-massa eikä ainoastaan Keski-Eurooppa, se etsikkoaika pahasti laiminlyötiin. Kun 1987 ensimmäinen EY-vapaus eli pääomien liikkuminen tuli voimaan, yritysjohtajat holtittomasti ottivat ulkomaista, omasta mielestään silloin halpaa rahaa, joka nyt syyskuun lopun tilaston mukaan oli 356,5 miljardia markkaa bruttomääräisenä, josta ulkomaisesta velasta valtion osuus oli 10 prosenttia. Tämä on tietysti tavattoman suuri määrä rahaa, koska se on valtion ja kuntien budjetit yhteensä. Vaikka koko palkkasumman, joka on vajaat 250 miljardia, työntekijät luovuttaisivat tänä vuonna, se ei riittäisi elinkeinoelämän velkojen maksuun.

Tämä on tietysti suuri ongelma. Tämän takia nimenomaan meidän pitäisi nämä yrittäjät, joiden varassa markkinataloutemme on — ei ole maatalousyrittäjien eikä heidän hoitamansa elintarvikehuollon varassa, miten me menemme Eurooppaan, vaan nimenomaan näiden varassa — ed. Lax, joka ruotsalaista ja muutakin pää-omaa tuntee, pitäisi nämä johtajat panna koulutukseen ja laittaa eurokuntoon. Kysyisin, missä on se elinkeinoelämän toninieminen, jota kehtaa tulla kansainvälisesti näyttämään. Teillä on matinykäsiä täynnä koko porukka, joilla on takanaan suuri menneisyys, mutta se ei riitä keskeisessä Euroopassa. Tämä on Suomen ongelma sekä henkisesti, taloudellisesti että kulttuurisesti.

Ed. Lax (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Skinnarille, joka ilmeisesti minua paremmin tuntee julkisen sektorin ja siihen sidotun pääoman, haluaisin vain todeta, että tämä tarve terästyä koskee kaikkia yhteiskuntamme sektoreita, elinkeinoelämää yhtä lailla kuin kuntien ja valtion toimintoja ja maataloutta.

Erityisesti tulisi kitkeä se huono keskusteluyhteys, joka vaivaa aivan liian monia esimies — alais-suhteitamme tässä maassa. Se on kehityk-

semme kenties kaikkein pahin pullonkaula. Meidän tulisi ottaa japanilaisista esimerkkiä. Auto-teollisuudesta voidaan todeta, että siellä vuotta ja työntekijää kohden tehdään noin 30—40 parannusaloitetta laadun ja toimintojen suhteen. Yhdysvalloissa suhde on yksi per työntekijä joka seitsemäs vuosi. Volvon tehtailla saatiin kaksinkertaistumaan yhdeksi työntekijää ja vuotta kohden voimaperäisen kampanjan jälkeen. Otaakamme japanilaiset malliksi. Mutta tämä osoittaa, millaiseen arkirealismiin meidän on päästävä, jotta saisimme Suomen eurokuntoon.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lax toi esille yhden toisen asian, jota olen kovasti koettanut jopa toittotaa, jos niin voi sanoa, nimenomaan ulkomaalaiset yritysjohtajat. Samalla tavoin kuin Suomi sata vuotta sitten tullakseen itsenäiseksi tarvitsi ulkomaalaisia yritysjohtajia, jotka panivat perusteellisuuden liikkeelle, näyttää siltä, että olemme taloudellisesti osaamisen ja henkisen puolen ja markkinoinnin osalta tulleet tilanteeseen, jossa me tarvitsemme jälleen ulkomaalaista apua.

Tämä on tilanne, jota on helppo verrata urheiluun — en tarkoita nyt tässä seurassa, mutta muutoin. Kun Suomessa juoksu-urheilussa eivät miehet 60-luvulla pystyneet juoksemaan edes alle puolen tunnin Ruotsi — Suomimaaotteluissa, me tarvitsimme silloin ulkomaalaisen valmentajan Arthur Lydiardin selittämään, että juoksemisessa tärkeintä on juokseminen. Sen jälkeen saimme olympiavoittoja ja muutenkin juoksu-urheilu nousi. Näyttää olevan niin, että tarvitsemme myös elinkeinoelämään, saadaksemme toniniemisiä, Arthur Lydiardin tapaisia ihmisiä, jotka tulevat sanomaan, miten pitää yrittää, miten markkinointi suunnataan Keski-Eurooppaan, Japaniin, Amerikkaan, koska meidän yritysjohtajistamme ei tunnu yksin tähän olevan. Tämä on minusta erittäin tärkeä asia.

Mitä tulee julkiseen sektoriin, olen siinä samaa mieltä, että meillä on siellä liikaa ”sopivaa” johtoporukkaa, ovat ne kuntia tai valtionhallintoa. Siihen pitää tietysti saada parannus. Mutta toisaalta valtion rahoitustilanne on aika paljon johtunut siitä, että 80-luvulla siirrettiin valtion maksettavaksi lapsilisämaksut kokonaan, se on 5,5 miljardia budjetista, työnantajien kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut tulivat pikkuhiljaa yhä enemmän valtiolle, se on vajaat 10 miljardia. Samaten palkkaratkaisujen yhteydessä verotusta alennettiin. Tuloverotuksen

osuus on laskenut lähes 10 miljardia. Nämä ovat vaikuttaneet siihen, että nyt pitää saada lisää rahaa.

Ed. Lax (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs Suomen keskeisimpiä ongelmia tänä päivänä on ylipäättään saada osaavia länsimaalaisia tänne edes lyhyiksi työkausiksi. Tämä ei koske yksinomaan yrityksiä. Tämä koskee myös kaikki muita sektoreita. Wider-instituutti on esimerkki, joka panee vakavasti ajattelemaan: suurella vaivalla tänne saatu kansainvälinen instituutti ja ilmeisen hankala saada ihmisiä tänne töihin. Yhtä ongelmallista on saada tänne länsimaisia yrityksiä nimeksikään sijoittamaan toimintojaan. Tämä on osoitus uskottavuusongelmasta, jonka me kohtaamme monessa paikassa maailmassa.

Aivan hälyttävää on, että viime aikoina jopa eräät paperiteollisuutemme suurasiakkaat maailmalla ovat asettaneet kyseenalaiseksi Suomen mahdollisuudet toimittaa tulevaisuudessa paperia kilpailukykyisiin hintoihin. Siksi on tärkeätä uskottavuusongelman korjaamiseksi nimenomaan, että liitymme Euroopan yhteisöön, että saisimme eurooppalaisen legitimitetin ulkomaailman silmissä.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Ihmiskunta on kehittynyt paljon sen ansiosta, että me ihmiset olemme uteliaita myös tulevaisuudestamme ja pyrimme omilla toiminnollamme vaikuttamaan kohtaloihimme. Siksi haluamme saada tietoja myös oman maanosamme tulevaisuuden erilaisista vaihtoehdoista.

Valtioneuvoston antama selonteko esittää verraten hyvän käsityksen siitä, mitä jäsenyyss Euroopan yhteisössä voisi Suomelle merkitä. Se merkitsee mahdollisuuksia ja haasteita. Uhkia siihen ei sisälly mielestäni sen enempää kuin elämään yleensä. Jäsenyys olisi jatko sille kehitykselle, johon olemme sitoutumassa jo Etasopimuksessa, mutta paremmilla vaikutusmahdollisuuksilla omiin kohtaloihimme.

Puheita itsenäisyyden menettämisestä mahdollisen EY-jäsenyyden toteutuessa en pidä osuvina. Ei suvereniteetti ole mennyt esimerkiksi Ranskalta, Isolta-Britannialta enempää kuin Portugalilta tai Kreikaltakaan. Maastrichtin kokouksen yhteydessä en ole havainnut yhdenkään siihen osallistuneen valtion ilmoittaneen itsenäisyydestään luopumisesta.

Varmasti Euroopan yhteisössä tullaan analysoimaan keskustelua, jota Suomessakin ja edus-

kunnassa käydään, ja olisi todella kiintoisaa seurata kärkeä katossa, minkälaisia reaktioita erilaiset puheenvuorot ja maalailut yhteisön piirissä herättävät. Saattaa olla, että jokainen Euroopan yhteisöön liittynyt valtio on käynyt samantapaisen erilaisia vaihtoehtoja pohdiskelevan keskustelun kuin me täällä. Siitä olisi ollut hauska saada taustatietoja tähänkin yhteyteen.

Minusta itsenäisyyden tärkein sisältö on kyky yhteistyöhön muiden kanssa eikä siihen sisältyvä mahdollisuus eristäytymiseen.

Euroopan yhteisön jäsenyyden tuomat velvoitteet toteutettaisiin maassamme pääosin säätämällä yhteisön direktiivien mukaista lainsäädäntöä. Tämä tarkoittaa, että näissä direktiiveissä määritellyt tavoitteet toteutetaan niillä muodoilla ja niillä keinoin, joita itse pidämme parhaina. Direktiivi on sananmukaisesti vain ohje, olkoonkin, että se on ainakin minimitasoltaan velvoittava tai sitova ohje siitä, mihin pyritään, mutta se ei kerro ratkaisujen sisältöä. Sen jokainen direktiivin kattama maa joutuu itse etsimään ja ratkaisemaan. Henkilökohtaisesti tunnen parhaiten lainsäädännön alalta tasa-arvolainsäädännön, jota koskevat Euroopan yhteisön direktiivit ovat verraten vaativia mutta joka Euroopan yhteisön eri jäsenmaissa on toteutettu kansallisessa lainsäädännössä hyvin vaihtelevalla tavalla.

En myöskään voi ajatella niin, että yhteisön jäsenyyden vastustajat tarkoittavat, että lainsäädäntötyö ja yhteiskunnan kehittäminen meillä jotenkin pysäytettäisiin sille tasolle, jolla nyt olemme. Myönnän toki, että Euroopan yhteisöllä on asetuksen muodossa olevaa oikeutta, joka tulee välittömästi sitomaan jäsenmaita. Se tulee sitomaan muuten myös Suomea jo Eta-sopimuksen myötä. Askel Eta-sopimukseen tilanteesta, jossa nyt olemme, on merkittävästi pidempi kuin askel Eta-sopimuksesta EY-jäsenyyteen.

Olen työskennellyt erilaisissa lainvalmistelutehtävissä 1960-luvun lopulta lähtien, ja aina lainsäädäntöomme on pyritty suhteuttamaan meille tärkeiden maiden yhteiskunnalliseen kehitykseen. Tässä on hyvin pitkälle myös onnistuttu. Oikeusjärjestyksemme on osa länsieurooppalaista yhteistä oikeusjärjestystä. Esimerkiksi oikeusvertailu ja niiden avulla haettavat ratkaisut erityisesti Ruotsista ja muista Pohjoismaista ja myös Keski-Euroopasta ovat vuosikymmenten ajan olleen lainvalmistelun jokapäiväistä leipää. Tosin muutaman viime vuoden aikana vertailu on tehty vain ottaen huomioon Euroopan yhteisön oikeuden tila ja sen vaatimukset.

Viime maanantaina meille edustajille jaetusta Eta-sopimuksen sisällön esittelystä ilmenee, että myös tässä sopimuksessa otamme laatiaksemme suuren joukon direktiivien edellyttämää lainsäädäntöä. Euroopan yhteisön jäsenyys merkitsisi, että voimme edes osaltamme vaikuttaa direktiivien eli lainvalmistelu- ja -säätämishojien antamiseen, mihin siis pelkkä Eta-sopimus ei anna mahdollisuutta.

Euroopan yhteisön pelätään tai toivotaan johtavan vähitellen liittovaltioon, Euroopan yhdysvaltoihin. Omasta puolestani ja sen kokemuksen perusteella, joka on vuosien mittaan kertynyt, en pidä tällaista kehitystä, vaihtoehtoa, vaikka siihen tehtävää lainvalmistelua on havaittavissa, mitenkään todennäköisenä tai ainakaan mitenkään nopeasti toteutuvana. Se ei mahdollisesti toteudu sukupolven tai kahdenkaan aikana.

Euroopan yhteisön kehityksessä oikeastaan järjestön koko olemassaolon ajan on yksi hyvin vahva läpikäyvä piirre ja se on se, että yhteisön asettamat aikatavoitteet yleensä aina jäävät saavuttamatta. Nyt jo puhutaan, että ehkä Eta-sopimus ei tulekaan voimaan ensi vuodenvaihteesta vaan vasta sitä seuraavana kesänä.

Euroopan kansat ovat vuosisadat säilyttäneet kielensä ja alueelliset erityispiirteet. Jos Euroopan yhteisö laajenee, sen intensiteetti alenee, mikä itse asiassa toimii liittovaltioajatusta vastaan. Itse pidän tätä löyhyyttä erittäin hyvänä, koska se edesauttaa järjestön pysymistä jatkuvasti avoimena ulospäin ja erityisesti Itä-Euroopan suuntaan.

Euroopan yhteisö luotiin paitsi taloudellisen aktiviteetin tukijaksi vakuuttuneena siitä, että Eurooppaa ei enää koskaan saa päästää suurotaan. On useaan otteeseen jo todettu, että ehkä ensimmäisen kerran 500 vuoteen Euroopassa tapahtuu tuntuja poliittisia muutoksia ilman aseellista väkivaltaa. Euroopan yhteisö oli siis ikään kuin Fenix-lintu, joka nousi toisesta maailmansodasta toipuvan Euroopan tuhkalajijästä. Voi olla, että järjestö on sokaistunut omasta menestyksestään ja pyrkii liian korkealle ja kuumalle integraation tasolle. Tällöin Fenix-linnun käy, niin kuin ed. Pekka Haavisto jo on sanonutkin, samoin kuin toisen tarun siivekkään: Ikaroksen. Kirkkaana säteilevän tavoitteen lähestyessä siivet sulavat, ja seurauksena on syöksy takaisin realiteettien karuun maailmaan.

Arvoisa puhemies! Kuulun niihin, jotka suhtautuvat myönteisesti Euroopan yhteisön jäsenyyteen ja jäsenhakemuksen jättämiseen. Ymmärrän myös ne aikataulusyyt, jotka puoltavat

jäsenhakemuksen jättämistä tämän kevään aikana. Eri asia on, että tietysti koko ajan täytyy olla yhteydessä Euroopan yhteisöön sen selvittämiseksi, mikä on mahdollinen viimeinen hetki päästä samaan neuvottelutilanteeseen Ruotsin ja Itävallan kanssa. Kun valtioneuvoston selontekoa esiteltiin, havaitsimme, että ministerit Väyrynen ja Salolainen olivat erimielisiä tästä. Ilmeisesti taustalla on se tosiasia, että Euroopan yhteisössä ei ole asetettu vielä ehdotonta takarajaa. Joskus se tietysti tulee vastaan, mutta sitä on koko ajan seurattava.

En toisaalta odota Euroopan yhteisön kehittyvän kovinkaan tiiviiksi kokonaisuudeksi varsinkaan, jos sen jäseniksi tulevat puolueettomat Itävalta, Ruotsi ja Suomi, mahdollisesti myös Sveitsi. On mahdollista ja sekin on keskustelussa tullut todetuksi, että nämä uudet jäsenet muuttavat Euroopan yhteisöä siinä kuin yhteisö niitä.

Keskustelussa on myös tuotu esille, että me emme välttämättä tätä jäsenyyttä tarvitse, koska me olemme mukana YK:ssä, Oecd:ssä, Gattissa, Euroopan neuvostossa. Valitettavasti olen jo sen verran vanha, että muistan esimerkiksi sen tilanteen, miten Suomi kiemurteli Euroopan neuvoston edessä. Suomi on aina osallistunut euroopalaisiin merkittäviin hankkeisiin viimeisessä mahdollisessa tilanteessa. (Välihuuto) — Palaan tähän vahinkoon. — Usein se on vaatinut vemmiston mielipiteen muutoksen. Suomen vemmisto 15 vuotta vastusti Euroopan neuvoston jäsenyyttä, ja vasta, kun se muutti mielensä, jäsenyys toteutui ja, niin kuin todettiin, muutamaa kuukautta ennen kuin Itä-Euroopan sosialismista irtaantuneet valtiot tulivat jäseniksi.

Tästä oli hankaluuksia. Tässä olemme niissä imagokysymyksissä, joihin hallituskin viittaa. Suomalaisia pidettiin omituisina. Me kävimme Euroopan neuvoston erilaisissa komiteoissa, työryhmissä, hyväksyimme sopimuksia, mutta emme asettuneet jäseniksi. Jokainen, joka kävi Euroopan yhteisössä, joutui selittämään vuosikausia, miksi me emme ole jäseniä, ja meillä ei ollut kunnollista selitystä. Me emme vain halunneet ilmoittautua länsieurooppalaiseksi suvereeniksi valtioksi. Suomi on Euroopassa ikään kuin ihailijakerhossa, mutta me emme käy konserteissa, ellemmme saa lippuja ilmaiseksi tai pääse peräti pommilla sisään. Tästä nyt kerta kaikkiaan on syytä päästä eroon.

Ed. Tuulikki Ukkola käsitteli ryhmäpuheen-vuorossaan perusteellisesti jäsenyyshakemusta puoltavia turvallisuuspoliittisia syitä. En käy

niitä toistamaan, mutta hänen esittämänsä vastaa paljon omaa ajatteluani. Ed. Ukkolan analyysi oli itse asiassa minusta terävämpi kuin sinänsä hyvä toimittaja Sadeniemen pohdinta viime sunnuntain Helsingin Sanomissa samasta asiasta.

Suomen tavoitteista neuvoteltaessa jäsenyydestä on esitetty eripituisia listoja. Omasta puolestani keskittyisin vain kaikkein olennaisimpaan. Maatalouden osalta painottaisin samoja pohjoisen sijaintimme perusteita kuin monet muutkin puhujat. Juristina — hyvässä ja pahassa — tiedän, että paras ja vaikuttavin perustelu erityiskohtelulle on, että sen kohde on rajattu niin tarkasti, että kukaan muu ei voi vaatia erityiskohtelua samalla perusteella, ja maanviljelyksemme maantieteellinen pohjoinen erityislaatu on juuri tällainen perustelu. Se käy kouluesimerkistä. Eri asia on, että maatalous tarvitsee selviytyäkseen edessä olevista uhkista joka tapauksessa monenlaisia muita toimenpiteitä, joista varmasti vähin ei ole se, että naisen asemaa maaseudulla maataloudessa on voitava voimakkaasti parantaa.

Mielestäni tärkeintä nyt kuitenkin on ymmärtää, että pohdinta ja ratkaisu Euroopan yhteisön jäsenyyden puolesta tai vastaan ei ole Suomen ja suomalaisten elämänmenon turvaamiseksi riittävä eikä ainoa tärkeä asia. Vaihtoehto jäsenyyden puolesta tietenkin vaatii monenlaista valmistautumista, mutta se ei olennaisesti poikkea siitä, mitä meiltä edellyttää jääjärjestön ulkopuolelle Eta-sopimuksen varaan. Meidän on joka tapauksessa päätettävä, mitkä ovat maamme ja kansamme ne vahvuudet, joiden varaan tulevaisuus rakennetaan. Meidän on asetettava itsellemme Delfoin oraakkelin kysymys tai vaatimus "tunne itsesi" sekä vastattava siihen ja tämän tietoisuuden varassa suunnattava tulevaisuuteen.

Omasta puolestani haluan korostaa kolmea vahvaa tekijää: Ensinnäkin puu ja sen eri muodoissa tapahtuva jalostaminen tulee olemaan taloutemme perustava ja olennainen osa. Siinä me olemme maailman parhaita. Tuotantoa ja teollisuutta on kuitenkin pystyttävä monipuolistamaan, jolloin uusina alueina tulevat ympäristönsuojeluteknologia sekä mahdollisesti energiaratkaisut. Henkiset voimavaramme tukeutuvat vahvasti hyvään koulutukseemme ja koulutettavuuteemme. Tosin yksipuolinen suuntautuminen englannin kieleen, detaljina tässä yhteydessä, viimeistään nyt kostaatuu. Meillä on yksi sukupolvi menetetty aktiivisesta eurooppalais-

ta yhteistyöstä, kun puhumme 90-prosenttisesti vain englantia vieraana kielenä.

Arvoisa puhemies! Olennaisinta mielestäni on siis havaita, että mikään edessämme olevista vaihtoehtoista ei oikeuta väistämään määrätietoista tulevaisuuden suunnittelua ja tavoitteiden asettelua. Me emme selviä tuomalla yritysjohtajia maahan, vaan meidän on pystyttävä itse uudistumaan ja ottamaan kohtalomme haltuun. Kaikki vaihtoehdot vaativat siis, että otamme itseämme niskasta kiinni ja nostamme katseemme tulevaisuuteen. Kaikki vaihtoehdot vaativat meiltä myös taloudellisia ponnisteluja ja uhrauksia.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Nikula lopuksi varmaan meikäläisellekin heittona esitti, että ulkomaisilla yritysjohtajilla ei pärjätä, sitä minä en tarkoittanutkaan vaan vertaukseni ajan puutteen vuoksi jäi vastauspuheenvuorossa ed. Laxille kesken. Samalla tavoin kuin meillä jääkiekossa, koripallossa, jalkapallossa kaksi ulkomailaista pelaajaa on pystynyt nostamaan joukkueen tasoa, koska on nähty, miten he harjoittelevat ja millä tavoin oman osuutensa tekevät, aivan samalla tavoin yrityksissä, kun nähdään, miten kansainvälinen yritysjohtaja toimii ja miten pystyy pärjäämään Bonnissa, Roomassa, Pariisissa ja Lontoossa eikä vain Pietarissa, Moskovassa ja Tallinnassa, tämä tuo juuri sitä yrittämisen tasoa ja rohkeutta, jotka suomalaisilta yrittäjiltä tällä hetkellä puuttuvat.

Sinänsä hyvässä puheenvuorossa — olen sillä tavoin eurooppalainen kuin ed. Nikulakin — jäi paitsi näitä kansainvälisiä esimerkkejä myös se sanomatta, että sen verran kuin minulla on ollut mahdollisuus pääasiassa veronmaksajien varoilla kansainvälisissä järjestöissä olla mukana, me olemme pärjänneet niissä aina hämmästyttävän hyvin verrattuna kansamme kokoon, ja on hämmästyttävää, kuinka paljon meitä tarvitaan. Ehkä kielellisistä syistä ja kulttuuri takanamme emme ensimmäisinä mene avaamaan suutamme ja sano, että asia pitää hoitaa näin, vaan pari päivää katsottuamme, kun muut ovat riidelleet, tulee meidän vuoromme.

Mutta mikäänhan ei Euroopassakaan eikä maailmassa ole pysyvää. Tässä yhteydessä viitataan vain siihen, että Rooman imperiumi, joka pinta-alaltaan oli paljon suurempi kuin Euroopan yhteisö, kesti 200 vuotta. Idea oli ihan saman tyyppinen kuin tässäkin tällä hetkellä on,

joten ei ole uusia ideoita eikä nähtävästi mitään pysyvää, mutta tähän haasteeseen, joka on hypy eteenpäin, pitää meidän vastata.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli aivan erinomainen asia, että ed. Nikula toi keskusteluun analogian EN:n ja EY:n kesken. Kesti todella kauan, ennen kuin Suomi "uskalsi" hakea Euroopan neuvoston jäsenyyttä. Se tapahtui viittä vaille ennen kuin ensimmäinen Itä-Euroopan maa hyväksyttiin tämän ihmisoikeusjärjestön jäseneksi.

Aivan sama on käymässä tässä EY-asiassa. Ellemme me nyt liity, niin meidän vuoromme on vasta vuonna 2000 ja sitä ennen kyllä saattavat olla Sveitsi ja Norjakin sen jäsenenä. Toisin sanoen kysymys on siitä, että perinteisellä turvallisuuspolitiikalla ja perinteisellä puolueettomuus-käsitteelläkään EY-jäsenyyttä ei voi vastustaa. Jos otetaan esille ulkoministeri Väyrysen viime syksynä Rovaniemellä pitämä puhe, niin siinä hän nimenomaan määritteli puolueettomuuden liittoutumattomuudeksi. Aivan hyvin voin kysyä, ketä vastaan EY olisi liittoutunut, minkä vastainen liittoutuma se olisi. Muistuttaisin mieleen, että monet Ivy-maista ovat hake-massa jäsenyyttä ja olisivat varmasti jo nyt tulossa, jos niiden talous kestäisi EY-jäsenyyden. Varmasti jokainen teistä tietää, että tällä hetkellä niiden talous ei kestä. Olkaamme onnellisia, jos meidän taloutemme kestää jäsenyyden!

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä hieman yllätyin siitä, että ed. Nikula ei tuntunut mielestäni olevan ollenkaan huolissaan lainsäädäntövallan yhä enemmästä siirtymisestä Brysselin hoidettavaksi EY-jäsenyyden osalta. Kuitenkin mm. valtiosääntöoppinut, professori Antero Jyränki on halunnut korostaa sitä, että kun nimenomaan EY-säännösten mukaan hyvin monet kansalliset säädökset voidaan tulkita ns. neljän vapauden esteiksi, niin tältä osin on suuri mahdollisuus siihen, että kansalliset säädökset, joita me itse luulemme voivamme EY-jäsenenä säätää, tulkitaan esteiksi, ne jäävät toissijaisiksi eli ne voidaan näin ollen syrjäyttää.

Toinen asia, mitä professori Jyränkikin on korostanut: Vaikka tietysti emme tiedä, kuinka laajaksi loppujen lopuksi EY:n säädösvalta tulevaisuudessa tulee kehittymään, niin kuitenkin tämä päätös on viime kädessä EY-tuomioistui-men omassa harkintavallassa. Sillä on erittäin suuri päätösvalta ja harkintavalta siitä, kuinka

laaja se tulee olemaan. Itse asiassa jäsenvaltiot eivät tiedä tällä hetkellä eivätkä tulevaisuudessaakaan, kuinka laajaksi tämä tulee kehittymään. Kuitenkin Maastrichtin sopimus selvästi laajentaa tuomioistuimen päätösvaltaa ja yleensä koko EY:n säädösvaltaa.

Ed. Nikula ei myöskään puheenvuorossaan viitannut ollenkaan siihen seikkaan, että tähän asti suuressa osassa päätöksentekoa on edellytetty yksimielisyyttä, mutta tulevaisuudessa suuri osa päätöksistä tehdään, yhä suurempi osa, enemmistöpäätöksillä. Tällöin kaikkienkaan Pohjoismaiden tai edes Itävallan ja Sveitsin mukanaolo ei välttämättä anna meille riittävästi takeita.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kuulin ed. Nikulan puheesta aivan loppuosan. Hän mainitsi siinä suomalaisen tuotannon ja tietysti vienninkin pääkohteena puun. Tuohon tietysti meillä Suomessa perinteisesti liittyy metalli, hän mainitsi myös ympäristöteknologian. Hän ei maininnut elektroniikkaa, joka on suomalainen vahva alue. Hän kuitenkin samalla mainitsi, että suomalaisten pitäisi kehittää ja laajentaa tuotevalikoimaansa.

Minusta on aina tuntunut siltä, että Suomen pitäisi lähinnä pyrkiä kehittämään niitä tuotannon ja viennin aloja, jotka ovat meille luonteisia ja perinteisiä, ja pitää näpit pois sellaisilta alueilta, joilla me emme juurikaan ole viime aikoina menestyneet. Sellaisia on tietysti vaatealusteollisuus, joka on kokenut katastrofin Venäjän-kaupan, entisen Neuvostoliiton-kaupan, menettämisen myötä. Ehkä myös saattaa olla, kunhan meidän muotoilijamme heräävät pitkästä unestaan, että huonekaluteollisuus on eräs sellainen alue, jolla me voisimme menestyä. Mutta se, että pyritään hajauttamaan voimavaroja joka puolelle, ei varmasti ole hyväksi. Meille riittävät päätuotantoalueina eräät alueet, joista puu, metalli, elektroniikka, ehkä ympäristöteknologia ja huonekaluteollisuus ovat juuri sellaisia, joihin pitää satsata, ja jättää vähemmälle sellaiset alueet, mihin meillä ei perinteisesti ole mahdollisuuksia.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojalalle muutama kommentti EY-tuomioistuimen vallasta ja päätöksistä. Toteaisin, että kaikissa tällaisissa ratkaisuissa, kuten EY-tuomioistuimenkin päätökset, näkyvät aina myös yhteiskunnalliset arvostukset. Esimerkiksi EY-tuomioistuimen ympäristökiistoissa tekemissä päätöksissä näkyy, että täl-

lä hetkellä ympäristön arvostus ja esimerkiksi tavaroiden vapaan liikkuvuuden arvostus on sellainen asia, joiden suhde on muuttumassa. Minusta on politiikan asia vaikuttaa myös siihen, miten se yhteiskunnallisten arvostusten kenttä, joka aina vaikuttaa tällaisiin ratkaisuihin, muuttuu.

Mitä tulee enemmistöpäätöksiin, niin herää vain kysymys, katsooko esimerkiksi vasemmistoliitto olevansa turha puolue ja että sen edeltäjä SKDL olisi ollut turha puolue kaikkina niinä kausina, jolloin se ei ole ollut hallituksessa eli osana enemmistöä.

Ed. Nikula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojalalle sanoisin, etten todellakaan maininnut edes kaikkea sitä, mitä olin kirjoittanut, koska 15 minuuttia alkoi tulla täyteen ja piti harpata eteenpäin.

Lainsäädäntövallan osittaisesta siirtymisestä maan rajojen ulkopuolelle olen tietysti huolissani, mutta sitä on jo tapahtunut siinä, kun olemme liittyneet kansainvälisiin yleissopimuksiin. On itse asiassa hämmästyttävän paljon sellaisia elämänalueita, joilla esimerkiksi lainsäädännön huonontaminen ei käy päinsä, koska kansainväliset ihmisoikeussopimukset, joihin olemme liittyneet, sen estävät.

Olenlainen asia on kuitenkin, että lainsäädäntövalta siirtyy jo Eta-sopimuksella. EY-jäsenyyden vallitessa pääsemme vaikuttamaan myös EY:n sisällä lainsäädäntövallan käyttöön emmekä pelkästään ole vastaanottava osapuoli niin kuin Eta-vaihtoehdossa.

Jos lainsäädäntövallan siirtymistä maan rajojen ulkopuolelle ollaan huolissaan, pitää vastustaa Eta-sopimusta. Pitää vastustaa useita kansainvälisiä yleissopimuksia. Pitää olla hyvin skeptinen sellaisten järjestöjen suhteen kuin Gatt ja mahdollisesti YK. Tässä mielessä logiikka edellyttää sisänpäinkääntymistä hyvin monella tavalla kansainvälisestä yhteisöstä, mitä en voi henkilökohtaisesti hyväksyä. Haluan olla mukana tässä kansainvälisessä yhteisössä.

Itse asiassa ed. Aittoniemen kanssa olen samaa mieltä siitä, miten elinkeinoelämäämme ja talouspolitiikkaamme tulee kehittää. Meidän on valittava ne alat, joilla olemme parhaita. Ne ovat näitä perinteisiä aloja. Yhtenä uutena asiana toisin siihen, mitä ed. Aittoniemi sanoi, kalastuksen, joka on nimenomaan maatalouden ja vahvan maanviljelyksen hyvä ja voimakas lisäelinkeino. Kalastus on meillä tässä vaiheessa hyvin pahasti laiminlyöty. Meidän

järvemme ovat kuin peltoja, niitäkin pitää käyttää hyväksi.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni sisällön oikeastaan ed. Nikula sanoi jo. Ed. O. Ojalta voisi kyllä kysyä, onko meidän erottava myös Euroopan neuvostosta ja heitettävä ihmisoikeudet roskakoriin, koska ihmisoikeustuomioistuin antaa Suomea sitovia päätöksiä ja niitä on myös meidän noudatettava.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päätöksentekovalta on tietysti yksi näitä olennaisia asioita, ja sitähän tässä Eta-sopimuksessa kovin hartaasti odotettiin, minkälainen tämä päätöksentekovalta tulee olemaan. Sehän ei minusta yhdessä EY-tuomioistuimen kanssa ole sellainen, että pääsemme päätöksentekoon sillä tavoin mukaan kuin meidän pitäisi. Me joudumme kuitenkin, olemme Etassa tai Etan ulkopuolella, joka tapauksessa valmistaessamme tuotteita ottamaan huomioon Keski-Euroopan markkinat, tai muutoin ei niitä siellä oteta kaupan. Eli joka tapauksessa meillähän teollisuus ja työsuojelu ovat valmistelleet jo 80-luvun loppupuolella normiston niin, että riippumatta ratkaisusta olemme panneet itsemme siltä osin eurokuntoon. Kysymys on ollut vain siitä, että yritysmaailma ei tähän ole sillä tavoin mukautunut kuin olisi käytännössä pitänyt.

Mitä tulee eri aloihin, niin on tietysti ihan selvä kuten kaikessa muussakin toiminnassa, että pitää ja kannattaa lähteä liikkeelle vahvoista aloista. Mutta me emme yksin pärjää näillä vahvoilla aloilla, vaan kyllä meidän on tutkumukseen, muotoiluun ja kehittämistoimintaan yleensäkin panostettava entistä enemmän. Ei välttämättä jokainen onnistu ja tuota voittoja ja menestystä sillä tavoin kuin pitäisi. Kun verrat esimerkiksi keksintöjä ja patentteja Suomen osalta, niin olemme todella huono maa tässä mielessä. Joku on sanonut, että paras keksintö, mitä suomalainen voi tehdä, on se, että hän opettelee japanin kielen. Tämä vain kuvastaa sitä, että meillä esimerkiksi on maailman parhaat autojen kuljettajat, mutta me emme osaa tehdä hyviä autoja.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän ed. Nikulaa arvostettuna valtio-oppineena. Tietäen varsin hyvin nämä kansainväliset sopimukset, missä olemme muka-

na, ne eivät käytännössä nipistä mitenkään meidän suvereenia päätöksentekovaltaamme, Euroopan talousaluetta koskevat säännökset ehkä jonkin verran. Mutta hyppäys on todella raju, kun siirrytään Euroopan yhteisöön. Siinä meidän suvereenin ja itsenäisen valtiomme erästä tunnusmerkkiä, suvereenia päätöksentekovaltaa, lainsäädäntövaltaa, leikataan niin voimakkaasti, että silloin meidän pitää puhua itsenäisyyden menettämisestä. Kysymyksessä on meillä sen jälkeen tietynlainen itsehallinto.

Ed. Nikula otti hyvän esimerkiksi kalastuksesta. Se on eräs sellainen alue, ja erityisesti pohjoisessa sisävesikalastuskin onnistuu, kun saamme esimerkiksi Vuotoksen altaan mahdollisimman nopeasti perustettua. Näillä alueilla mm. muilla tekoaltailla on 40—50 kalastajan ammattikuntia, jotka menestyvät siellä erittäin hyvin. Tässä mielessä juuri varmasti vihreätkin ovat sitä mieltä, että Vuotoksen altaan perustaminen ja rakentaminen on erinomaisen pitkälle vievä ajatus.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma kriittinen suhtautumiseni EY-jäsenyyteen ei suinkaan tarkoita sitä, että Suomen pitäisi kääntyä jotenkin sisäänpäin, jättäytyä pois kansainvälisestä yhteisöstä. Päinvastoin itse näkisin hyvin tärkeänä, että esimerkiksi YK:n roolia nykyisestään ja sen vaikutusmahdollisuuksia lisättäisiin, eli tästä ei suinkaan ole kysymys.

Mitä tulee ed. Ukkolan heittoon, joka oli mielestäni enemmänkin huulenomainen, pitäisi-ko Suomen nyt sitten erota Euroopan neuvoston jäsenyydestä sen takia, että sieltä tulee myös ihmisoikeuksia koskevia sitovia päätöksiä, sen haluaisin jättää myös täysin omaan arvoonsa. Siitä ei mielestäni ole kysymys. EY on luonteeltaan kuitenkin aivan erityyppinen yhteisö, ja siihen liittyminen on Suomen kannalta, Suomen itsenäisyyden kannalta ja Suomen valtion kannalta itsenäisenä kansakuntana aivan toisen luokan kysymys kuin se, haluammeko olla mukana muissakin järjestöissä. Minusta niitä ei voi asettaa vastakkain. Kuten sanoin todellakin luotan siihen, että Etykin vaikutusmahdollisuuksia voidaan lisätä ja myös YK:ta kehittää. Nämä eivät ole rinnakkaisia, mutta olen koko ajan täällä kritisoinut sitä, että nyt pidetään tavatonta kiirettä EY-jäsenyyden hakemisessa, kun meillä ei ole edes tosiasiallisesti vielä kokemuksia Eta-sopimuksen vaikutuksista.

En jaksa uskoa, että Suomi jäisi jonnekin

2000-luvulle jälkijunaan Itä-Euroopan maiden kanssa, vaikka emme nyt kiirehtisikään. Meillä on varmasti mahdollisuudet vuonna 1995 tai 1996 harkita tätä asiaa uudelleen, kun tiedämme enemmän ja saamme kokemuksia Eta-sopimuksesta.

Ed. Nikula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuorosta toteaisin, että esimerkiksi kansainvälisen sopimusjärjestelmän ala, johon hän tuntee erityisen suurta kiinnostusta, eli pakolaispolitiikka perustuu Suomea ehdottomasti velvoittavaan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimukseen, jossa nimenomaan Suomen omien viranomaisten päätökset on perustettava tuon sopimuksen määräyksiin.

Kun puhuin kalastuselinkeinon nostamisesta uutena elintarviketuotannon vahvana alana, en tullut ajatelleeksi, että Vuotoksen allasparkaa pitäisi tässä yhteydessä jollain tavoin edesauttaa. Olen sen rakentamista vastaan. Korostan sitä, että meillä on suuri määrä hyviä järviä, jotka ovat päässeet huonoon kuntoon. Koko meidän sisä vesistömme pitäisi panna tällaisella kalastuksen henkiinnosto-ohjelmalla kuntoon, ja se koskee myös nykyistä Kemijokea, jonka kalakanta itse asiassa vaurioitui jo, kun Isohaaran voimalaitos rakennettiin. Mutta se on palautettavissa.

Myönnän, että Euroopan neuvosto ja Euroopan yhteisö ovat kaksi aika lailla eri asiaa. Karkein piirtein voi kai sanoa, että Euroopan neuvosto toimii niin kuin yhdistys ja Euroopan yhteisö niin kuin osakeyhtiö. Mutta, ja se on tärkeää, me olemme tästä Euroopan yhteisön osakeyhtiöstä osakkeet merkinneet, kun me olemme asiallisesti sitoutuneet Eta-sopimukseen. Nyt on kysymys niiden lunastamisesta ja siihen liittyvän äänioikeuden käyttämisestä.

Ed. V. Laukkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tiedän, että sosialidemokraatteja erityisesti kiinnostaa demokratia ja demokratian toteutuminen, niin tältä osin täytyy vieläkin painottaa sitä, että EY:ssä ei todellakaan voida puhua minkäänlaisesta demokratiasta. Kerta kaikkiaan sillä, että on ikään kuin jäsenyyden perusteella siellä näennäinen valta, ei ole mitään tekemistä todellisen demokratian kanssa, jos kerran todellinen päätöksenteko totaalisesti syrjäyttää demokratian yksinkertaisimmatkin periaatteet.

Minusta on varsin nöyryyttävää demokratian

kannalta, että EY:ssä varsinainen mahtiasema oikeastaan tai tällainen suuri vaikuttajarooli on lobbajilla. Ne eivät oikeastaan kuulu demokratiaan lainkaan, mutta tuskin kukaan edes tietää, kuinka paljon EY:ssä on lobbajia, mutta sen verran tiedetään, että yksistään autotehdas Fiatilla on 30 lobbajaa Brysselissä. Olisinkin kiinnostunut tietämään, kuinka monta sataa lobbajaa sosialidemokraatit ovat suunnitelleet vähäisen Suomen puolesta lähettävänsä Brysseliin (Ed. Jaakonsaari: Siellä on jo. Liikanen vastaa tuhatta!), jotta Suomen tosiasiallinen vaikutusvalta kasvaisi yli 1,5 prosentin.

Ed. Hautala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Nikulan puheenvuoro herätti ihan tarpeellisen keskustelun EY:n päätöksentekojärjestelmästä.

Ed. O. Ojala sanoi, että EY-jäsenyyden ja Eta-sopimuksen ero on se, että Eta-sopimuksessa me edes voimme kieltäytyä joistakin säännöksistä. Mutta kannattaa muistaa, että se kieltäytymismahdollisuus on aika teoreettinen sen takia, että Suomi neuvottelee yhdessä Efta-maiden kanssa. Jos siinä jengissä käyttää veto-oikeutta, joutuu kyllä aika kyseenalaiseen valoon. On hyvin epätodennäköistä, että Suomi tosiasiaa käyttäisi veto-oikeutta muutoin kuin äärimmäisen harvoin.

Tietysti voi myös Eta-sopimuksen aikana kieltäytyä ihan tosiaan soveltamasta jotain EY:n päätöstä, mutta siitä voi seurata aikamoisia sanktioita. Ei sekään ole kovin todennäköistä, että sillä tavalla kieltäydyttäisiin Eta-päätöksistä.

Ed. O. Ojala sanoi, että on ongelma, kun ruvetaan tekemään päätöksiä enemmistöllä, ja on ihan totta, että se on tietyissä asioissa varsinkin ongelma pienelle maalle. Kuitenkin haluaisin todeta, että on monia seikkoja, jotka puoltavat sitä, että asioista päätetään enemmistöllä. Minä esimerkiksi näkisin oikein mielelläni, että Euroopan yhteisössä ruvettaisiin tekemään enemmistöpäätöksiä ympäristöstä, ja aion kaikin tavoin vaikuttaa siihen, että näin tulisi tapahtumaan. En usko, että se on minusta kiinni mutta tiedän, että koko Euroopassa on paljon kansalaisjärjestöjä ja -liikkeitä, jotka ajavat nimenomaan tällaista asiaa.

Ed. Korva: Arvoisa puhemies! Tämän EY-selontekokeskustelun parasta antia varmasti on se, että tämä keskustelu yleensä järjestetään. Toinen hyvä anti tästä keskustelusta olisi se, että

näissä puheenvuoroissa, joita tullaan kolmen neljän vuorokauden aikana käyttämään, varmasti tullaan esittämään hyvin paljon mielenkiintoista tietoa EY-asiasta. Valitettavasti vain on sillä tavalla, että tämä 200-jäseninen parlamentti on ilmeisesti liian suuri käymään keskustelua. Ehkä on myöskin sillä tavalla, että edustajat eivät ole juurikaan kiinnostuneita toisten mielipiteistä, mutta tästä huolimatta minäkin nyt esitän oman perustellun mielipiteeni ja se kiinnostaa ketä kiinnostaa. (Ed. Jaakonsaari: Pelkkänä korvana, kyllä kiinnostaa!)

Tähänastinen keskustelu on osoittanut, että jo lähtökohdilta Euroopan yhdentymiseen suhtaudutaan hyvin eri tavoilla tunneskaalan ääri-laidasta toiseen. Täällä havaitaan keskustelussa Euroopan yhdentymisen ihanuuteen jopa yhtä suurta uskoa kuin Teheranin kadulta löytyy islamin puolesta ja yhtä lailla näkyy myöskin toisenlaista ääripäätä siitä, että tämä asia on pelkästään negatiivinen.

Voidaan toki ja perustellusti kysyä, minkälaiseen junaan tässä ollaan nousemassa, jos me lähemme hakemaan EY-jäsenyyttä. Voidaan kysyä, ketä näissä tiedoissa ja tavoitteissa on viisainta uskoa. Viimeisimpiä tietoja olemme saaneet Maastrichtin huippukokouksesta joulukuulta viime vuonna, jolloin sieltä saatujen tietojen mukaan on EY:ssä tehty selkeä päätös ylimmällä poliittisella tasolla niistä kehitystavoitteista, joita kohti tässä EY-junassa aiotaan kulkea. Tavoite on Euroopan yhteisön muodostaminen poliittiseksi unioniksi, jolla tulee olemaan paitsi nykyinen yhteinen talouspolitiikka myöskin yhteinen puolustuspolitiikka ja lopulta yhteinen keskuspankki ja raha jne. Aikataulu tämän prosessin osalta on monista syistä jonkin verran epäselvä, mutta tavoite on yhtä lailla kirkas. Tästä on tulossa selkeä liittovaltio, ja se toteutuu näillä näkyvillä aikanaan. Olemme siis hyppäämässä tällaiseen junaan, joka johtaa Euroopan liittovaltioon.

Kun sitten meille nämä innokkaimmat kannattajat syöttävät käsitystä, että Suomen itsenäisyys säilyy, emme joudu Brysselin armoille, niin tätä asiaa on kyllä syytä pohtia. Euroopan yhteisön pääsihteeri ranskalainen Delors on esittänyt käsityksensä tarkoittaen kai lähinnä taloudellista päätösvaltaa, että liittyminen Euroopan yhteisön jäseneksi merkitsee sitä, että 80 prosenttia kansallisesta päätösvallasta siirtyy Brysseliin. Jäsenyyden kannattajien vastaväite tähän on kyllä heti se, että meidän pääsemme mukaan päättämään asioista, että tämä ei ole

mikään ongelma, meidän tulisimme osaksi Brysselin sisäpiiriä ja asia on kunnossa.

On muistettava, että ensinnäkin Euroopan yhteisössä ylin päätöksentekijäelin on europarlamentti, jossa on yli 500 jäsentä. Mutta se tiedetään, että varsinaisessa päätöksenteossa tällä elimellä ei ole juuri minkäänlaista tekemistä. Päätökset tehdään ministerineuvostossa, jossa on yli 80 jäsentä. Jäsenet ovat eri maiden hallitusten edustajia, jotka vaihtuvat kansallisten hallitusten vaihtuessa. Ministerineuvosto valitsee puolestaan virkamiehistä koostuvan EY:n komission joka neljäs vuosi, ja tässä komissiossa nykyisillä säännöksillä on 17 jäsentä, ja sillä on yksinoikeus uusiin aloitteisiin, ja se valmistelee ministerineuvostolle kaikki lait ja päätökset. Komissio johtaa myöskin virkamiehistön työtä, ja on todettava, että jo tähän mennessä Brysseliin on keskittynyt yli 15 000 virkamiehen joukko.

Kysymys kuuluukin: Kuka todella EY:ssä päättää? Varsinainen päätöselin ministerineuvosto on hyvin heterogeeninen siitä luonnollisesta syystä, että kansalliset hallitukset ja ministerit vaihtuvat usein. Kenestäkään ei muodostu selkeää asiantuntijaa, joka todella hallitsisi laajasti EY:n byrokratiaa ja kulloinkin esillä olevia asioita. Tosiasiaksi muodostunee, että Euroopan yhteisön päätösten sisältöön vaikuttavat ratkaisevimmin Brysselin paisuva virkakoneisto ja Euroopan yhteisön komissio.

Mutta kuka voi hallita monikymmentuhapäistä virkamiehistöä, joka tulee eri poliittisista olosuhteista, eri poliittisten hallitusten nimittämänä lähes 20 maasta mahdollisesti tulevaisuudessa. Vastaus on, että ei kukaan. Byrokratia alkaa elää omaa elämäänsä ja vieraantuu varmasti Euroopan yhteisön liittovaltion äärialueiden ongelmista. Sittenpä pohditaan mm. sen kaltaisia kysymyksiä, niin kuin jo tänään, että pitäisikö Ruotsissa kieltää EY-määräyksellä nuuskan käyttö. Tällöin on lähes makuasiaa pohtia, miten voimme vaikuttaa päättäjänä todennäköisesti kolmella paikalla komissiossa. Uskallan arvioida, että kun Eta-sopimuksen turvin pääsemme mukaan taloudellisten asioiden valmisteluun, tulos vaikuttamiseen todennäköisesti monilta osiltaan on vähintään yhtä hyvä kuin EY:n täysjäsenenä.

EY:n päätöksentekokoneistosta on syytä mainita vielä Eurooppa-tuomioistuin, joka on ministerineuvoston valitsema 13-jäseninen elin tätä nykyä. Se valvoo EY-päätösten noudattamista, ja siinä ominaisuudessa sekin voi antaa kan-

sallisia lainsäädäntöelimiä velvoittavia tulkintoja. Voi arvata, että tässä joukossa, siis Eurooppa-tuomioistuimessa, on harvoin suomalaisia pysyviä tuomareita ja vielä vähemmän Suomen äärialueiden olojen tuntemusta. Sillä on aina suuri merkitys, toteutuuko oikeus vai eikö toteudu.

Kun EY-jäsenyyden puolustajat myöskin joutuvat tunnustamaan Euroopan yhteisön päätöksenteon epäterveet piirteet ja kasvottoman byrokratian uhkan, on puolustuksena ollut, että tärkeimmät päätökset tehdään aina yksimielisesti tai suurella määräenemmistöllä. Näin on toki tehtykin. Vaille huomiota näyttää vain jäävän se seikka, että Euroopan yhteisö muuttaa jatkuvasti sitä asialistaa, jossa edellytetään muuta kuin yksinkertaista äänten enemmistöä. Tarvitaan vain jälleen yksi Maastrichtin kokous, jossa todetaan korkeimmalla poliittisella tasolla syntyneen valtionsopimus siitä, että nämä ja nämä uudet asiat päätetään yksinkertaisella äänten enemmistöllä ja tätä päätöstä, sopimusta, valtiot noudattakoot.

Kokonaan oman messunsa väärti olisi pohdiskella EY:n nykyisten jäsenvaltioiden motiiveja EY:n yhteistyölle ja jäsenmaiden keskinäisiä suhteita ja tavoitteita tässä yhteisössä. Mitä pitäisikään kertoa sen, että keskeiset EY-maat tyytyvät asukaslukuaan pienempään osuuteen ministerineuvoston paikoissa, mutta pitävät visusti huolen, että näyttävimmit päätökset tehdään valtionpäämiestasolla suurimpien jäsenmaiden konsensuksen löydyttyä? Tämä kertoo vain sen, että kaikenlaisesta muusta höpötyksestä huolimatta Euroopan yhteisössäkin vallitsee vahvimpien valta. Kautta historian pienille on yritetty muuta uskotella ja joka ainoa kerta tässä uskottelussa on jouduttu pettymään.

Mielenkiintoista on myös havaita, että Euroopan yhteisön jäsenvaltiot kunnioittavat hyvin eri tavoin yhteisiä päätöksiä. Kaleva-lehdessä julkaistiin ruotsalaisen Dagens Industri -lehden alun perin julkaisemia tietoja siitä, kuinka Euroopan yhteisön jäsenmaat ovat tähän mennessä vieneet kansalliseen lainsäädäntöönsä Euroopan yhteisön direktiivejä. On todettava, että Italialla toteutumaprosentti on 40, esimerkiksi Irlannilla 57 ja paras maa on pohjoismainen Tanska: 87 prosenttia. Muut maat ovat tältä väliltä.

Mitä tästä olisi ajateltava? Ainakin se johtopäätös lienee oikea, että sitoutuminen Euroopan yhteisön tavoitteisiin ja lainsäädäntöön vaihtelee kansakunnittain. Luultavaa on, että keskeiset jäsenvaltiot jättävät kylmästi EY-päätöksen

huomioon ottamatta, mikäli kansallista etua ei riittävästi ole saatu puolustettua EY-päätöstä tehtäessä. Mikä olisi pienellä Suomella mahdollisuus menetellä tällä tavalla? Ei mikään. Sitä suuremmin voi ihmetellä sitä kohkaamista, jota eräät Suomessa harrastavat EY:n huomioon ottamiseksi jo etukäteen suomalaisessa nykyisessä kansallisessa lainsäädännössä jopa suomalaisten kilpailuetujen kustannuksella. Kun tämän määräisestä tyhmyydestä ei varmaan asianomaisia voi epäillä, on looginen johtopäätös, että jo tässä vaiheessa Euroopan yhteisön direktiivejä on alettu käyttää auktorisoimaan omia sisäpoliittisia tavoitteita. Euroopan yhteisön jäsenenä tätä tultaisiin tekemään säännönmukaisesti.

Mikä tässä on Suomen kansallinen etu? Sattuvasti on sanottu, että itsenäisyyttä tarvitaan kansallisten etujen ajamiseen. Tämän lähtökohdan luulisi olevan suurelle enemmistölle selvää edelleenkin, vaikka nyt esitetäänkin näkemystä, että Länsi-Eurooppaan on syntynyt itsekyydestä vapaa ihmislaji, joka veljellisesti tasaa kaiken hyvän piiriinsä tulevien kanssa. Ei voi kuin valittaa tällaista sinisilmäisyyttä. Kuinka monta utopiaa maailmanhistoriassa tälle ajatukselle onkaan rakennettu! Viimeisin laajamittainen yritys tässä lajissa oli kasvattaa neuvostoihminen ja kuinka siinä kävi? Nyt tämän yrityksen jo aikaisemmin tuominneet ovat julistamassa kansallisuustunteista vapaan euroihmisen syntyneen. Pitäisiköhän Suomessa lisätä pakollista historian opetusta? Historiasta nimittäin voisi nimittäin oppia jotakin.

Euroopan yhdistymiskehityksessä Suomen kansallisia etuja ei voida vaarantaa uskomusten varassa. Kokonaan toinen asia on, että Suomi tarvitsee kansainvälistä yhteistyötä entistä enemmän, mikäli aiomme säilyttää nykyisen elintason ja parantaa sitä. Sehän varmasti aikomuksemme on. Nimittäin kansantulostamme tänä päivänä tulee vientikaupasta noin 20 prosenttia, ja jos aiomme elintasoamme parantaa, tätä osuutta on pakko nostaa.

On sanottu, että Suomesta tulee Euroopan toinen Albania, mikäli emme liity Euroopan yhteisöön. Tällainen puhe on mitä suurinta hölynölyä. Tosiasiana voidaan pitää sitä, että Euroopan talousaluesopimus syntyy ja tulee voimaan vuoden 1993 alusta lukien. Eta-sopimuksella Suomi turvaa kaikki, toistan kaikki, kaupalliset etunsa suhteessa Länsi-Eurooppaan. Parhaimmatkin asiantuntijat tunnustavat, että samalla kun Eta vie Suomen Euroopan yhteisön sisämarkkinoiden tasavertaiseksi kaupalliseksi

jäseneksi, se merkitsee muutenkin 80—85 prosenttia EY:n täysjäsenyydestä. Suomi ei jää tullimuurin taakse, eikä Suomen ja Ruotsin rajalle synny tullimuuria, vaikka Ruotsista tulisikin Euroopan yhteisön jäsen ja Suomesta ei. Eta-sopimus tuo Suomelle myös ne paljon puhutut neljä vapautta: henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääoman vapaan liikkumisen. Voimme siis halutessamme olla vaikka kuinka euroihmisiä, matkustaa vapaasti EY-maihin opiskelemaan, työskentelemään, lainaamaan rahaa ja vaikka mitä.

Mikä on Eta-sopimuksen ja EY:n täysjäsenyyden ero? Tuli jo todettua, että kaupallisessa mielessä Eta-sopimus on verrattavissa Euroopan täysjäsenyyteen. Kuitenkin tähän ovat Euroopan yhteisön puolestapuhujat lisänneet ns. imagotekijän: Suomen elinkeinoelämä saisi paremmin ulkomaisia investointeja ja sitä kautta työpaikkoja, kun meitä täysjäseninä arvostettaisiin enemmän. Tulisiko tähän suhtautua kuinka vakavasti? Eikö ole lähes sataprosenttisen varmaa, että esimerkiksi Portugaliin ja Espanjaan on suuntautunut ulkomaisia investointeja mm. Suomesta vain siksi, että maat ovat maailmanmarkkinoita ajatellen edullisessa paikassa ja siellä työvoimakustannukset ovat halvat? Jo nyt on nähtävissä, että investoinnit kyseisiin maihin ovat alkaneet vähetä työvoimakustannusten nousun alettua. Kansainvälinen pääoma menee sinne, missä tuotto-odotukset ovat parhaat. Lähimmän kymmenen vuoden aikana virta on kääntymässä Itä-Eurooppaan juuri samasta syystä. Suomikin saa kansainvälistä pääomaa vain, jos meillä on tuotto-odotuksiltaan hyviä toimialoja ja yrityksiä. Siksi en ole valmis omalta osaltani maksamaan tästä ns. imagotekijästä pysyvänä jäsenmaksuna vuosittain 6 000:ta miljoonaa markkaa.

Suomen kannalta keskeinen kysymys on suhteet ns. kolmansiin maihin ja erityisesti Venäjään. Jos olisimme Euroopan yhteisön jäsen, meidän tulisi sitoutua noudattamaan Brysselin määräyksiä myös kaupallisissa suhteissa Venäjän kanssa. Myös nyt neuvoteltavana oleva Venäjän ja Suomen lähialueyhteistyösopimus olisi alistettava Brysselin päätettäväksi. Arvatkaa, onko Brysselin näkökulmasta perusteltua antaa lupaa esimerkiksi tavaravaihtopohjaiseen raja-kauppaan, josta nyt näyttää olevan tulossa sopimus Suomen ja Venäjän välillä. Voi arvata, että ei tietenkään, mutta Eta-sopimus sallii tämänkin. Vastaväittäjä sanoo tähän, että kun Euroopan yhteisön kautta ohjautuu merkittävä apu

Venäjälle — se on sanottu tänäkin iltana näissä puheenvuoroissa — ei siellä ole intressiä antaa Suomelle Euroopan yhteisön eduista poikkeavia etuja. Voidaan kysyä, miksi ei olisi silloin, kun siitä on Venäjälle erityistä hyötyä, niin kuin Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyöstä varmasti yleisemminkin on hyötyä. Yleisemmin olisi viisasta tunnustaa, että Venäjä tulee tämänhetkistä vaikeuksistaan huolimatta tarkoin huolehtimaan omista kaupallisista ja muistakin eduistaan alistumatta Länsi-Euroopan sanelulle. (Ed. Kekkonen: Brezhnev sanoi samaa!)

Verotuksen harmonisointi on toinen keskeinen asia, johon Euroopan yhteisön jäsenyys yli Etan toisi uusia asioita Suomelle. Olemmepa Euroopan yhteisön jäseniä tai Etan kautta yhteistyössä Länsi-Euroopan kanssa, on meidän yhdenmukaistettava verotusta kilpailijamaiden kanssa. Verotuksen yhdenmukaistaminen ei siis ole jäsenyysskeskustelussa ainakaan minun näkökulmastani oleellinen asia ainakaan taloudellisessa mielessä. Ongelmia sen sijaan saattaisi tulla siitä, että Euroopan yhteisön jäsenenä olisimme pakotettuja luopumaan eräistä valmisteveroista, mm. alkoholivalmisteverosta, niin että menetykset olisivat valtion tuloissa 15—20 miljardia markkaa.

Kuitenkin Eta-sopimuksen ja EY-täysjäsenyys sopimuksen oleellisin ero mielestäni on Suomen puolustus- ja turvallisuuspolitiikassa. Suomen turvallisuus on viime vuosikymmeninä rakennettu puolueettomuuden ja liittoutumattomuuden varaan. Euroopan yhteisön jäsenyys tulisi merkitsemään sitoutumista EY:n yhteiseen puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaan, jonka myöhemmin on tarkoitus johtaa yhteisiin puolustusvoimiin. Euroopan yhteisön jäsenyyden kannattajista eräät ovat asettamassa jäsenyydelle varaumaa tässä oleellisessa asiassa vaatien Suomen puolueettomuuspolitiikan jatkumista Euroopan yhteisön jäsenenäkin.

Ilmeellisen paljon jäsenyyden puolustajissa on myös niitä, jotka näkevät jälleen liittoutumisen länteen Suomen turvallisuuspolitiikan perustaksi. Euroopan yhteisön korkeat virkamiehet ovat jo etukäteen kommentoineet Suomen puolueettomuuteen liitettyjä erityisvaraumia toteamalla, että Euroopan yhteisön jäsenenä sitoudutaan yhteiseen puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaan. Euroopan yhteisön jäsenyys siis merkitsee Suomen puolueettomuuden päättymistä.

En väitä, että Euroopan yhteisö liittoutuu erityisemmin Itä-Eurooppaa tai Venäjää vastaan. Maailma vain sattuu olemaan sellainen

paikka, jossa kaikkea tapahtuu ja syntyy myös uusia vastakkainasetteluja. Siksi olisikin muistettava, että puolustuspolitiikkaa ja turvallisuutta ei voida rakentaa suhdanteiden varaan. Tiukasti olisi tunnustettava, että maantiede ei muutu. Suomi on aina oleva Venäjän naapuri. Siksi en aio olla mukana tukemassa sellaisia toimenpiteitä, joilla Suomi liittoutuu sotilaallisesti länteen joutuen olemaan liittoutuman itäisin naapurin Venäjää vastaan.

EY-jäsenyyden pohtiminen on niin iso asia, että minunkin puheenvuoroni on mennyt yli suositusrajan, 15 minuutin. Se annettakoon anteeksi, kun minä käyn harvemmin täältä korkeelta puhumassa.

Kuitenkin yhteenvetona totean, että Suomen ei ole tarkoituksenmukaista hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä, koska Suomen on kaikissa oloissa turvattava mahdollisuus omaan puolueettomuuspolitiikkaan. Suomen ei myöskään ole viisasta missään oloissa liittoutua siten, että vastapuoleksi nykyisistä poikkeavissa oloissa voitulla Venäjä. Huomautan: nykyisestä poikkeavissa oloissa. On muistettava, että viimeisten viiden vuoden aikana Eurooppa on muuttunut sillä tavalla, että kukaan ei olisi pahimmissakaan tai parhaimmissakaan kuvitelmissaan voinut ennustaa sitä muutosta. Kuka tietää, miten Eurooppa muuttuu lähivuosina? (Ed. Jaakonsaari: Parempaan suuntaan!)

Suomen taloudelliset edut turvaa Euroopan yhteisön jäsenyyttä paremmin Eta-sopimus, koska tällöin Suomen ei tarvitsisi sitoutua Brysselin byrokraatiaan suhteessa kolmansiin maihin, ei myöskään suhteessa Venäjään. Myös säästämme vuosittain Euroopan yhteisön vaatiman noin 6 000 miljoonaan markan jäsenmaksun, jonka vastineeksi epämääräiset imagotekijät eivät ole todellakaan riittäviä.

Koko yhdentymiskeskustelun ajan tulisi vielä muistaa kaikkein oleellisin: Kun me elintasomme ja etenkin sen kehittämisen osalta olemme riippuvaisia elinkeinoelämän kilpailukyvyistä ja vientituloista, on Suomi kaikissa kehitysvaihtoehtoisissa sidottu syvällisiin rakennemuutoksiin, jotta pärjäisimme tässä kilpailussa. Rakennemuutokset on näiden reunaehtojen varassa edullisinta tehdä omien aikataulujen ja omien liikkumavarojen puitteissa sitomatta sitä vähäistäkin liikkumavaraa Euroopan yhteisön täysjäsenyydellä.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korva vähätteli ns.

imagovaikutuksia tai sitä mielikuvaa ja vaikutelmaa, mikä Suomesta syntyisi mahdollisen EY-jäsenyyden myötä. Luulen, että ainakin ed. Korvan oma vaalipiiri, Lapin vaalipiiri, olisi nettohyötyjä myös näistä mielikuvatekijöistä. Kun Lapin vaalipiirin keskeinen teollisuudenala on matkailu, niin jo kaksi EY-jäsenyyden mukanaan tuomaa todennäköistä hyvää tulosta — se että hintataso halpenee ja se että Suomi koetaan läntisenä demokratiana — saattaisivat tuoda ihan uudenkin matkailijavirran Lappiin.

Muistan kun pari vuotta sitten eduskunnassa käsiteltiin Eta-sopimusta, niin silloin jopa ryhmäpuheenvuoroissa, puhumattakaan yksityisten kansanedustajien puheista oli kaikkein suurin mörkö ulkomaalaisomistus. Nyt tiedän, että esimerkiksi ed. Korvan vaalipiirissä Lapissa tervehditään ilolla sitä, että ulkomaalaiset voivat ostaa niitä kalliita kelomökkejä, joita siellä tällä hetkellä on.

Ed. Korvan puheenvuorossa oli minusta toinenkin myytti ja virhe: Hän ylisti Eta-sopimusta, että se olisi Suomelle nimenomaan vaikutusmahdollisuuksien kannalta parempi. Sehän ei ole totta. Eta-sopimuksessa Suomi on passiivinen sopeutuja. EY:ssä Suomi on koko kosketuspinnallaan mukana päätöksenteossa. Minä ymmärrän, että keskustalaiset pelkäävät, koska heillä ei ole sellaisia suoria kansalaisjärjestöjen poliittisia kanavia kuin sosiaalidemokraateilla, mutta ei sitä pelkoa kannata tartuttaa kaikkiin suomalaisiin.

Toinen myytti on se, että Suomi olisi tähän saakka ollut jotenkin erityisen suvereeni. Se ei pidä paikkaansa. Tulevaisuudessa, vaikka jäisimme EY:n ulkopuolellekin, Suomi olisi todella mahdollottoman epäsuvereeni. Haaksirikkoutu-
neet ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korva kantoi huolta päätöksenteon siirtymisestä EY:hyn. Missä päätökset sitten tehdään, se onkin vaikea kysymys. Usein tuntuu, että omassa eduskunnassamme ei tiedä, missä päätökset tehdään: etujärjestöissä, keskusliikkeissä, virkamiehistöissä, hallituksessa vai missä. Realiteetti lienee se, että usein me täällä eduskunnassa hallinnoimme eli painamme oikeanväristä nappia oikeaan aikaan.

Toisaalta tuntuu myös siltä, että voisi olla ihan hyväksikin, että suuria ja vaikeita kuten maataloutta koskevia päätöksiä tehtäisiin jossa-

kin, missä oma etu ei ole niin lähellä. Tämä ajatusmalli eli antaa jonkun suuremman voiman hoitaa hankalat asiat on luonnollisesti hyvin pessimistinen, mutta sanottakoon se nyt tässä mustavalkoisessa keskustelussa valottamaan tätä toista puolta.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korva teki siinä suhteessa selvän poikkeuksen monesta puhujasta, että hän lähti todella liikkeelle Maastrichtin kokouksen päätöksistä, siitä että EY kulkee kohti poliittista unionia, yhteistä rahaa, yhteistä puolustuspolitiikkaa, jonka sisällä ei tunneta puolueettomuutta. On täysin turha kuvitella, että tuossa yhteisössä jokin osa olisi puolueeton, kun valtioiden väliset rajat hiljalleen poistuvat.

Eräästä kohdasta kuitenkin haluaisin kysyä ed. Korvalta. Hän mainitsi, että ministerineuvostossa on 80 jäsentä ja komissiossa 17, ja hän eräässä puheensa vaiheessa arveli, että Suomi saisi komissioon 3 jäsentä. Oliko tässä kyse erehdyksestä vai onko tässä jokin sellainen tieto, jota en ole näistä asiakirjoista löytänyt, koska käsittäkseni Suomella ei ole mitään mahdollisuuksia saada 17-jäseniseen komissioon 3:a paikkaa?

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kerta kaikkiaan ihmettelen, miten ed. Korva lappilaisena kansanedustajana vähättelee sitä, mikä merkitys Tornionjoen muodostumisella Suomen ja Ruotsin välille EY:n ulkorajaksi olisi. Kun ed. Korva lainasi Kalevaa, samasta Kalevasta hän olisi voinut lukea, että raja tekee suomalaiselle teollisuudelle muutaman prosentin lisää teollisuuden vientihintoihin. Minun mielestäni Suomen talous on niin rapakunnossa, että se ei kestä yhtä ainoata prosenttia.

Toinen asia: Minäkin aluksi olin hirmustunut EY:n byrokratiasta, mutta sitten jossakin vaiheessa ryhdyin selvittämään byrokratian laatua ja määrää. Ilmeisesti Helsingin kaupungissa on kolme kertaa enemmän virkamiehiä kuin Brysselissä EY-byrokratteja. Suomen valtiossa julkiselta sektorilta, siis valtiolta ja kunnilta, nauttii palkkaa 700 000 ihmistä, ja me olemme vain 5 miljoonan kansa. On siis byrokratiata ja byrokratiata.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näkee selvästi, että sosiaalidemokraatit ovat levottomia, jopa pelokkaita

siitä, että he ovat liian nopeasti lähteneet tekemään vastoin jäsenkuntansa näkemystä päätöksen Euroopan yhteisölle myönteisestä suunnasta. Nyt he yrittävät imagokysymyksellä perustella tätä asiaa. Tästä imago-sanasta minulle tulee mieleen se virhe, mikä meillä suomalaisilla on. Toisin sanoen meillä on liian huono itsetunto. Me juoksemme pitkin maailmaa kyselemässä televisiokamera kourassa: Tiedätkö missä on Suomi? Oletteko kuulleet mitään Suomesta? Mitenkä meillä nyt ja oletteko kuulleet, oletteko nähneet suomalaisia täällä päin? Tämän jälkeen, kun olemme päässeet EY:n jäseneksi, suomalaiset ovat kyselemässä: Tiedätkö, että me olemme nyt EY:n jäseniä, oletteko kuulleet ja mitä mieltä te nyt olette ja tällä tavalla?

Tällaista höpinää on tämä asia. Mehän pyrimme tunkemaan kärsäämme joka paikkaan, antamaan kansainvälisille järjestöille, esimerkiksi YK:lle, ilmaiseksi rauhanturvajoukkoja, jotta Suomi tunnettaisiin, että se on rikas ja hyvä Suomi. Me pyrimme ottamaan pakolaisia tänne niin paljon kuin rajat vain aukeavat, että sanotaan, että se on rikas ja hyvä Suomi. Mitä se on meitä auttanut? Eikä auta yhtään mitään tämäkään imago, mitä me tällä tavalla itse keinoitekoisesti hankimme.

Meidän täytyy selkärankaisesti kohottaa omaa itsetuntoamme. Silloin meidät maailmalla huomataan, mutta ei missään imagon kalastelussa ja kyselemisessä, mitä nyt tykkäätte meistä, oletteko kuulleet Suomesta. Eikö totta, ed. Kekkonen, joka heti pyytää vastauspuheenvuoron?

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan korostaa sitä, että puheenvuorossani ja muutenkin olen kovasti sillä kannalla, että Suomi tarvitsee kansainvälisyyttä. Mutta sen halusin tuoda esille, että tämä ns. imagokysymys ja EY-jäsenyydestä maksettavat rahat, nettomääräisesti alin arvio 3 000 miljoonaa vuodessa, eivät ole missään suhteessa keskenään. Esimerkiksi jos Lapin matkailuun saataisiin vuodessa 10 miljoonaa markkaa ulkomaista markkinointia varten, tulos olisi aivan varmasti parempi kuin tätä kautta tuleva imagokysymys.

Eta-päätöksenteon osuudesta haluan korostaa sitä, että Suomihan pääsee Eta-sopimuksen nojalla valmisteluun mukaan näissä kaupallisissa asioissa, ja kaikki tietävät, että valmistelussa mukana oleminen on lähes aina parempi asia kuin se, että lopullisessa päätöksenteossa on napinpainopaikalla tekemässä ratkaisua.

Se on selvää, ed. Seivästö, että ministerineuvosto on paikka, johon Suomi voi saada ne kolme jäsentä, ei tietenkään komissioon. Jos niin sanoin, tein virheen.

Ed. Ukkolalle totean, että jos suinkin nämä selvitykset, mitä meille on annettu, pitävät paikkansa, niin kuin uskon, se tietenkin tarkoittaa sitä, että jos Ruotsi on Euroopan yhteisön jäsen ja me olemme Etan jäsen, niin me olemme Etan kautta Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla mukana, eikä ole mahdollista tulla tullirajaa tavaranvaihdolle Suomen ja Ruotsin välillä.

Ed. Iivari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi on oikeassa siinä, että sosialidemokraatit ovat aika pelokkaita ja huolestuneita tällä hetkellä, mutta eivät suinkaan oman päätöksentekonsa suhteen eikä omien kannattajiensa suhteen, vaan sen vuoksi, että tuntuu siltä, että keskustan taktikointi, joka on luisunut keskustan johdon käsistä, on todella vaarantamassa tämän kansallisesti ison hankkeen ja välttämättömyyden toteutumisen. Jos olen oikein ymmärtänyt, keskustan eduskuntaryhmälle pidetään parhaillaan kurinpalautuskousta, jossa sanotaan, että tarkoitus oli kyllä pyristellä vastaan, mutta tarkoitus ei ollut mennä niin pitkälle pelottelemaan ihmisiä naulaamaan kantojaan kuin nyt menty.

Mitä tulee itsetunto-ongelmiin, niitä varmasti Suomella on ja monilla muillakin kansakunnilla. Minä luulen, että eristyisyys on yksi huonon itsetunnon aiheuttaja.

Kun ed. Korva puhui euroihmisestä, hän ei varmaankaan tunne eurooppalaisen kulttuurin moninaisuutta ja vahvuutta. Olisi kannattanut kuunnella, mitä ed. Donner puolitoista vuorokautta sitten puhui eri alueitten, ihmisten, kielten ja kulttuurien rikkaudesta Euroopassa.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi väitti, että sosialidemokraatit olisivat pelokkaita. Kyllä me todella, aivan niin kuin ed. Iivari sanoi, olemme hiukan pelokkaita siitä käsittämättömästä kärttymisestä, mikä kansallisessa mielessä tässäkin salissa nyt parin vuorokauden aikana on ollut.

Mutta aivan erikoista minusta, ed. Aittoniemi, on se, että te puhutte huonosta itsetunnosta, siis te, joka säikähdätte nähdessänne neekerin. Mitä muuta se on kuin täysin olematonta itse-
tuntoa? Minun mielestäni Eurooppaan voi kat-

soa vain sellainen ylpeä suomalainen, jolla on hyvä itsetunto, joka on ylpeä itsestään, kunnioittaa juuriaan. Hän voi mennä Eurooppaan, hän voi toimia siellä, hän voi hyödyttää omaa maataan ja omaa maakuntaansa aivan eri tavalla kuin ed. Korva selittää, jonka näkemys siitä, että me eristäytymällä pelastaisimme esimerkiksi Lappin, on kummallisuudessaan vailla vertaa. Lappi elää ja voi hyvin vain sillä, että se on vuorovaikutuksessa ei vain Oulun läänin vaan koko Eurooppaan ja ennen kaikkea siihen Eurooppaan, jolla on kykyä ja varallisuutta tuoda sitä varallisuuttansa myös Lappiin. Jos Euroopan raja tulee Tornionjokeen, ensimmäinen, ed. Korva, joka siitä kärsii, on juuri Lappi.

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että näissä puheenvuoroissa asetetaan niin herkästi ylimieliseksi opettajaksi. Kun täällä yrittää esittää omaa näkemystään, niin paras keino ilmeisesti monelle on se, että asettaudutaan ikään kuin korkealle ja katsotaan, että näin se nyt on, että pitäisi ymmärtämystä lisätä.

Minä haluan korostaa vielä yhden kerran sitä, että minun lähtökohtani koko tarkastelussa on se, että Suomi todella tarvitsee lisää kansainvälisyyttä ja myös Lappi tarvitsee sitä. Se on täysin selvä. Mutta yhtä lailla haluan korostaa sitä, että pitäisi lähteä Suomen kansallisen edun pohjalta laskemaan, mitä meillä kannattaa mistäkin asiasta maksaa. Euroopan talousaluesopimus antaa Suomelle kaikki kaupalliset edut. Se antaa myös tutkimus-, koulutus- ja tiedeyhteistyöhön edut, mistä on aivan asiantuntijoiden lausuntoja, jne.

Ei pidä opettaa sellaisissa asioissa, joissa ei ehkä ole opetettavaakaan.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuvat oudoilta sellaiset väitteet, että jos Suomi ei ole EY:n jäsen, kaikki vuorovaikutus ulkomaailmaan loppuu. USA ei ole EY:n jäsen, Kiina ei ole sitä, Venäjä ei ole sitä. Päättyykö näiltä mailta kaikki vuorovaikutus muihin maihin, kun ne eivät ole EY:n jäseniä? Sveitsikin ilmeisesti tulee jonkin aikaa pysymään poissa ja Norja. Onko nämäkin maat sitten tuomittu kokonaan johonkin syrjässä olemiseen ja kansainvälisen vuorovaikutuksen lakkaamiseen? Tuntuvat oudoilta väitteiltä.

Kaikkein oudoimmalta tuntuu se kaamean kova kiire, mikä asiassa on. Kansalaisille ei nyt tunnu haluttavan antaa aikaa keskustella tästä

kysymyksestä, muodostaa mielipidettään, vaan nyt on muutamista päivistä melkein jo kiinni, etteivät vain ihmiset nyt saisi puhua ja keskustella ja lausua mielipiteitään julkisesti. Tämä hoppelu tuntuu sangen oudolta.

Puolustusministeri R e h n : Arvoisa puhemies! Tämä kiire, jota kovasti pelätään, on sikäli aiheellinen, että mikäli todellakin haluamme olla mukana, kun nähtävästi nyt valitaan uusia jäseniä vain pari kolme tässä ensimmäisessä rytkäksässä, joka kuitenkin on vasta usean vuoden jälkeen, me tiedämme, että jonossa ovat jo Ruotsi ja Itävalta. Olisi todellakin hyvin valitettavaa, jos me emme nyt ottaisi sitä optiota, että voimme olla mukana, voimme anoa jäsenyyttä siten, että myös olemme tässä ensimmäisessä junassa, kun junista niin paljon tässä yhteydessä on puhuttu. Meillähan vielä on sen jälkeen kaikki mahdollisuudet keskustella. Me saamme tietää reunaehdot. Me saamme tietää vaatimukset meitä kohtaan.

Ei tietenkään ole mikään yllätys, että kuulun niihin, jotka katsovat, että meidän pitäisi hakea EY-jäsenyyttä monestakin eri syystä. On kuitenkin erittäin tärkeätä muistaa, että niihin etuihin, joista me mahdollisesti voimme päästä osallisiksi ja joista pääsemmekin osallisiksi Eta-ratkaisun myötä, kunhan se vain saataisiin aikaiseksi, on lisättävä se, että me olemme mukana itse vaikuttamassa EY:n jäsenenä, mukana päätöksenteossa.

Haluaisin myös antaa tunnustuksen ed. Kekkoselle siitä, että ylpeinä meidän pitää mennä sinne. Me olemme mukana tuomassa jotakin lisää, emme nöyristelemässä vaan itsetuntoisina. Tämä on paras lähtökohta.

Ed. Pykäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa tällä hetkellä pitkän historiallisen kehityksemme jälkeen ja koko maailmassa nähdäkseen ensimmäisiä sivistyksen, hyvän itsetunnon ja kansainvälisyyden osoituksia on se, ettemme ns. maailmankansalaisina käytä missään yhteydessä sanaa neekeri, joka on yleismaailmallisesti vuosikymmeniä sitten ilmoitettu erittäin rasistiseksi ilmaukseksi ja joka kertoo aika pitkälle meidän kykyämme mennä Eurooppaan maailmankansalaisina. Toivon todella, että opettelemme edes tässä salissa puhumaan mustista.

Ed. Iivarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korvan puheenvuoroja

kuunnellessa on tullut mieleen se hurjan räikeä ristiriita tai epä johdonmukaisuus, joka koko tätä EY-selontekokeskustelua on leimannut. Se on nimittäin se, että samat ihmiset, jotka peloteltivat vaalitaistelun aikana ja ovat pelotelleet muutenkin Suomea ja suomalaisia Eta-sopimuksella niin keskustassa kuin vasemmistoliitossa,kin, vannovat nyt Eta-sopimuksen nimiin. Mistä tämä Eta-sopimuksen suosio nyt on yhtäkkiä tullut niin voimakkaaksi? En ole kuullut yhtään analyysia tämän mielenmuutoksen perusteista ja syistä. Kun todella vaalitaistelun aikana aika paljon kuljin Lapissa ja Oulun läänissä ja muuallakin, niin hirveitä asioita olivat ne, mitä keskustalaiset tupailloissaan sinipunahallituksen Eurooppa-politiikasta ja Eta-sopimuksesta kansalaisille kertoivat.

Immettelen kyllä, missä on keskustan solidarisuus omaa pääministeriään kohtaan, joka sanoi jokin aika sitten Lontoossa brittiläiselle virkaveljelleen Majorille, että Suomi tulee hakemaan jäsenyyttä, jos aikoo hakea, ensimmäisessä aallossa. Nyt sitä kiirettä ihmetellään täällä ilmeisesti pelkästään taktisista syistä.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seivästölle: Ei todellakaan ole mitään kiirettä, ja on hyvä asia, että kansalaiskeskustelu on alkanut ja koko eurokeskustelu on siirtynyt eliitiltä kansalaisille. Ainoa asiaan kiire on sillä, että me haemme jäsenyyttä. Sen jälkeen, kuten täällä on monta kertaa tullut ilmi, aloitamme neuvottelut, joissa kultavaa'alla punnitaan edut ja haitat. Oikeastaan vasta sen jälkeen tiedämme, mitkä ovat hyödyt ja haitat. Sen jälkeen, kolmen vuoden kuluttua, on kansanäänestys. Luulen, että kun kolmen vuoden kuluttua meistä jokainen tekee lopullisen ratkaisun kansanäänestyksessä, me olemme jo korviamme myöten kyllästyneitä koko keskusteluun, koska tämä asia on puitu niin poikki ja pinoon. Siis kansalaiskeskustelulla on aikaa.

Mutta sitä minä en hyväksy, että poliittiset päättäjät piiloutuvat kansalaisten taakse eivätkä tuo omia käsityksiään julki, koska vain siitä syntyy tasa-arvoinen vuorovaikutus, että on mielipiteitä ja näkemyksiä.

Ed. Vähänäkkä: Arvoisa puhemies! Ennen kuin menen ns. tekstiin, olisin edustajatoverini Kekkonen puolesta vastannut ed. Pykäläiselle, kun tämä paheksui neekeri-nimitystä. Ei se suomen kielessä mitään rasismia osoita. Hän varmaan englannin kieltä muistaa ja siltä pohjal-

ta asiasta puhuu. Neekeri on suomessa oikeastaan aika teddykarhumainen, hyvin ystävällinen nimitystapa. Sen sijaan voin ed. Pykäläisen iloksi sanoa, että entisistä neuvostoliittolaisista en käytä sitä nimeä, jota aika monet nykyisin ovat ruvenneet käyttämään. Sen ed. Pykäläiselle suureksi iloksi kerron.

Jo parisen vuorokautta on kuultu EY:hyn menon sekä etuja että mahdollisia haittoja hyvin monella suulla. On esitelty MTK:n, STK:n, SAK:n, erilaisten tiedemiespiirien, teologien ym. näkemyksiä. Niitä on luettu puhujakorokkeelta joko suoraan tai sopeutettuina asianomaisen puhujan omaan ajatusmaailmaan. Tuo sopeutuminen eli harmonisoituminenhan on tällainen hieno eurosana. On todella myös omia kannanottoja monelta tullut ja aivan uusiakin. Äskeinen ed. Korvankin puheenvuoro oli aivan tuoreen lämpimäisen tuntuinen, tosin hyvin yksipuolinen, kun Lapin edustaja ei katso voivansa Lapille tärkeintä elinkeinoa ajaa eteenpäin.

Mielestäni anomus jäsenyydestä on jätettävä mahdollisimman pian ja ilman mitään reunaehdotuksia tai ainakin melkein. Myöhemmässä vaiheessa tulen ainakin yhden tavoitetoivomuksen tuomaan esiin. Neuvottelutuloksen synnyttyä pidettäköön kansanäänestys asiasta, jos se tarpeelliseksi havaitaan. Äskettäinen galluphan osoittaa, että se on jo koettu tarpeelliseksi.

EY-neuvottelijat ovat meidän pääluottamusmiehiämme. Tiedämme ay-liikkeen piiristä, että tehtaan pääluottamusmies lähtee neuvottelemaan työnantajansa, tehtaan johdon kanssa silloin, kun johto kutsuu taikka hän itse on pyytänyt keskustelua jostakin aiheesta. Vasta sitten, kun neuvottelutulos on syntynyt, pääluottamusmies alistaa oman ay-osastonsa arvioitavaksi, voidaanko neuvottelutulos hyväksyä. Samaa mieltä olen tässä asiassa. EY-neuvottelijat ovat todella luottamusmiehen asemassa. Ilman erityisiä tiukkoja reunaehdotuksia ei ay-kentälläkään mennä, vaan kun tiedetään, että yhteinen pyrkimys on jäsenkunnan etu, työntekijöiden etu, siihen pyritään, ja neuvottelutulos osoittaa, mihin päästään.

Arvoisa puhemies! Näinä päivinä on eräiden näkyvimpien sopuleiden asenne ihmetellyt monia tässäkin talossa. Näkyvimmiä heitä sanon, koska visuaalisestihan ovat eniten nähtävissä tv:n tiedottajat. Mielestäni, onko se vanha-kantainen näkemys, toimittajan tehtävänä on antaa luotettavia, tasapuolisia tietoja vastaanottajakunnalleen siitä asiasta, joka kulloinkin on esillä. Sen sijaan voimme todeta, että EY-asiasta

on esiin tuotu nimenomaan eniten leviävissä tiedotusvälineissä hyvin kielteisiä faktoja ja yleensä on kutsuttu asiantuntijoiksi EY:hyn nurjasti suhtautuvia entisiä presidenttiehdokkaita ja professoreita jne. Edelleen on suoritettu masinoituja ja manipuloituja mielipidetiedusteluja, jotka ovat tähdänneet nimenomaan EY-kieltesen mielialan herättämiseen maassa.

Olen itsekseni analysoinut, että tiedottajia on kahta lajia. On selvästi kepun myötäjuoksijoita, MTK-sävyisiä, sinne navastaan tai muuten kiinni olevia, ja toisaalta toimittaja-individualisteja, joita aina riittää, jotka mielellään huutavat vasten tuulta mutta toivovat, että maan hallinnosta kuitenkin löytyy riittävästi järkeä, jonka pohjalta toimitaan Suomen eduksi. Tätä he toivovat mutta puhuvat toista.

Arvoisa puhemies! Maailmanhistoriallisissa kriisikohdissa ja suurissa muutostilanteissa on maamme joutunut tällä vuosisadalla tekemään suurimmat ulkopoliittiset ja isänmaalliset ratkaisunsa. Itsenäisyssenaatti vuonna 1917 julisti Suomen itsenäiseksi valtioksi tilanteessa, jolloin idän jättiläinen Venäjä oli kaatanut tsaristisen valtansa ja ottanut vallan neuvostojen käsiin. Silloin itsenäisyssenaatilla ei ollut tutkittavana kenenkään laatimia selontekoja siitä, mitä tämä julistus mukanaan Suomelle ja sen tulevaisuudelle tuo, että olisi voitu meidän tavallamme ruotia etuja ja haittoja. Edut nähtiin aivan kuin intuition ja haitat osattiin arvioida luuytimiä myöten.

Toisen maailmansodan jälkeen meillä oli toinen yhtä valtava murroskausi. Natsi-Saksa oli nujerretty, ja itäinen jättiläinen oli voimistunut vaikutusvallassaan ja vaikutuspiirissään. J. K. Paasikiven sinnikkäällä peräänantamattomuudella saatiin neuvotelluksi yya-sopimus, ja niin kuin hyvin sen ajan lehtiä lukeneet ja asioita seuranneet muistavat, tämän sopimuksen syntymistä saattelivat monet ilkeämieliset puheet maanmyyjistä, itsenäisyyden syöjistä jne. Nyt, hämmästys hämmästys, jopa kristillinen liitto on moneen otteeseen toittanut yya-sopimuksen suurta siunauksellisuutta Suomen kansalle. Niin muuttuu todella maailma.

Kun vertailemme nykyhallitusta Svinhufvudin ja J. K. Paasikiven johtamiin kabinetteihin, voimme todeta, että pojasta on polvi muuttunut ja että omena on todella joskus putoamassa hyvinkin kauaksi puusta. Me olemme nytkin maailmanhistoriallisessa kriisikohdassa, muutostilanteessa, mutta huomattavasti helpommassa päättäjän kannalta kuin olivat äsken mainitut.

Meillä on helpompi ratkaisu. Mutta meidän hallitukseltamme puuttuu johto, joka oli Paasikivessä 1940-luvulla, ja edelleen meidän hallitukseltamme puuttuu yksimielinen tahto, jonka Svinhufvud sai aikaan vuonna 17. Suoraselkäisyyttä nimenomaan Svinhufvudissa ja Paasikivessä aina ihannoineet kokoomuslaisetkin ovat nykyhallituksessa niin kuin, arvoisa puhemies, sanotaan pissin olevan sukassa.

Kun Holkerin hallituksen aikana muutama vuosi sitten kokoomuspääministeri löi nyrkkiä pöytään ja sanoi, että on hallituskysymys, jos demarit eivät suostu työllisyyslain ja maataloustulolain muutoksiin tai jatkamiseen tai suurituloisten veronalennukseen, miten on nyt asianlaita samaisen kokoomuksen kohdalla suhteessa nykyiseen päähallituskumppaniin? Kun nyt pitäisi tehdä vuosisadan ja kenties vuosituhannen suurin ratkaisu, kokoomusministerit kiemurtelevat kuin mato koukussa eivätkä uskalla vaikuttaa januskasvoiseen kepuun ja jopa välttelevät puhumista omista mielipiteistään kepun mielipidejohtajan tai kepun johtajien muuten ollessa läsnä.

Minä en ole presidentti Svinhufvudin ihailija ollut koskaan enkä sellaiseksi tule mutta Paasikiven sitäkin enemmän. Mutta olen sitä mieltä, että molemmat herrat varmasti kääntyvät haudassaan jälkeen tulleiden kokoomuslaisten toimenpiteitä hallituksessa seurattessaan. Olisikin kysynyt ed. Vesa Laukkaselta — hän ei nyt ole paikalla — mielenkiintoisen kysymyksen, miten teologiassa on, mitä mieltä ed. Vesa Laukkanen on, voivatko Paasikivi ja Svinhufvud seurata nykykokoomuslaisten toimintaa, mutta ehkäpä hän vastaa joskus minulle yksityisesti.

Imagokysymyksestä on puhuttu melko monessa puheenvuorossa mutta lähinnä tarkasteltu tämänhetkistä tilannetta ja pelkästään sitä, millainen suomalainen on nyt, niin kuin äsken ed. Aittoniemi omalla tavallaan kuvaili, minun mielestäni virheellisellä tavalla. Minä tarkastelen meidän imagoamme historian taustaa vasten. Ed. Hassi, eilen taisi olla vai oliko toissapäivänä, puhui suomalais-ugrilaisesta menneisyydestämme, mutta minä tarkastelen asiaa läntiseen Eurooppaan kytkeytymisemme osalta.

Meillä suomalaisilla on Länsi-Rooman keisarikunnan perimä. Meillä on takanamme roomalaisen ja germaanisen oikeuskäsityksen pohjalta rakennettu yhteiskuntajärjestys. Edelleen meillä on luterilainen työnteon perimä. Meidät on sopeutettu näihin väkisin. Ensin tulivat viikingit,

sitten seurasivat ristiretket, hansaliitto, Ruotsin suurvalta-asema jne., mutta me olemme sen nöyrästi ja hyvin omaksuneet ja monessa asiassa pitemmälle päässeet kuin oppimestarimme lännessä.

Mutta me elämme toisaalta myös dualistisessa paikassa niin maantieteellisesti kuin ajatustemekin kohdalla. Meillä on vuosisataiset sekä sotaiset että rauhallis-kaupalliset yhteydet Novgorodiin, Venäjään. Me olemme olleet suurruhtinasmaana, ja edelleen meillä on erittäin hyvällä muisteltava toisen maailmansodan jälkeinen aika. Edelleen meillä on merkittävä vaikkakin pieni ortodoksinen vähemmistö bysantin kulttuuria edustaen. Meillä on siis dualistinen, skitsofreeninen tilanne myös perimämme osalta.

Monet meistä sanovat, että lännen suora miekka on se, mitä yksinomaan meidän pitää käyttää, ja jotkut meistä sanovat mielellään, että Viipuri on vanha suomalainen kaupunki. Kuitenkin me kaikki tiedämme samanaikaisesti, että idän käyrä miekka on ollut aina meillä kunnioituksen ja pelkäämisen arvoinen, niin myös ikonit ja monet venäläiset klassikot ovat meillä rakastettuja ja arvostettuja, puhumattakaan musiikista. Perinteemme vaatii tämän aivan lyhykäisen yhteenvedon pohjalta sitä, että me kuulumme maana ja kansana läntiseen Eurooppaan, mutta traditionemme vaativat pitämään ikkunat ja ovet auki itään, mistä me olemme sitä paitsi myös kotoisin.

Olen sitä mieltä, että EY:n itäisen rajan tulee kulkea Suomen ja Venäjän välillä. Ja nyt tulen mielestäni siihen reunaehtoon, ainoaan, jonka liittäisin, että meidän sitoutumisemme EY:hyn ei saa estää tai haitata meidän historiallisia, kaupallisia ja kulturellisia suhteitamme itään, ei häiritä niitä eikä haitata niitä.

Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty kaikenlaisia pelkoja EY:hyn yhdentymisestä. Yksi pelko, jonka tuolloin tällöin, pariissa puheenvuorossa, olen täälläkin kuullut, on ollut Saksan hegemonian pelko, että se palaa tai siihen pyritään EY:n sisällä. On sanottu, että sen, mitä Saksa ei saanut aseilla pyöreästi puoli vuosisataa sitten, se saa nyt saksankielisten maiden taloudellisen hegemonian kautta: Saksan, Itävallan, Sveitsin jne.

Mielestäni tätä pelkoa ei kuitenkaan ole. Saksalaiset ovat harjoitelleet noin 50 vuotta länsimaista demokratiaa. Sitähän heillä ei ole aikaisemmin käytännössä ollut kuin muutaman vuoden osalta vuosisadan alkupuolella. Edelleen me tiedämme, että mitä pitemmälle

integroituminen menee, sitä enemmän Saksan merkitys ja myös muiden suurvaltojen merkitys EY:n piirissä pienenee, ne harmonisoituvat. Edelleen muistamme, että Saksa ei ole ainoa suurvalta. Englanti on EY:n paha poika ja muistaa oman suuruutensa ja verrattain merkityksellisen asemansa vieläkin. Edelleen me tiedämme, että Ranska on löytänyt Venäjän monissa asioissa mieluummin kuin Saksan. Meillä on siellä vahvoja maita, jotka häivyttävät Saksan pelkoa, jos sitä vielä joillakin Suomessa on.

Edelleen on paljon puhuttu puolueettomuutemme kohtalosta, ettemme pysty enää olemaan puolueettomia. Tosinhan U. K. Kekkonen sanoi aikanaan, että rauhan ja sodan asioissa emme koskaan ole puolueettomia, olemme rauhan puolesta sotaa vastaan. Se pätee varmasti edelleenkin samalla tavoin kuin pätee moni J. K. Paasikiven aksioma Suomen asemasta Neuvostoliiton rinnalla silloin ja nyt Venäjän rinnalla tai vieressä. Toistan sen, että tärkeimmän reunaehdotimme tulisi mielestäni olla erityissuhteiden saaminen Venäjän suuntaan, olkoon sitten siellä voimassa kapitalistinen tai kommunistinen järjestelmä, demokratia, tsarismi tai stalinismi. Kaikkiin niihin olemme jo ennen tottuneet.

Edelleen puhutaan itsenäisyytemme, itsemäärämisoiikeutemme uhanalaisuudesta. Miten näiden pian 75 vuoden aikana olemme kaupallisesti olleet itsenäisiä? Ed. Korva taisi tuoda esiin pitkässä puheenvuorossaan myös sen seikan, että itsenäisyyden aikana 60—85 prosenttia, vaihdellen eri kausina, vientikaupastamme on suuntautunut Saksaan, Ranskaan, Englantiin ja Ruotsiin. Neuvostoliitonkauppa ei parhaimmillaankaan päässyt kuin 27 prosenttiin ja yleensä pyöri vähän päälle 20 prosentin tienoilla. Venäjänkauppa on saatava yhdentymisestä huolimatta todella pelaamaan jatkossakin. Suomen kokemus idänkaupasta on varmasti hyödyksi EY-perheelle.

Sitten on kai SMP:n piirissä myös yksi pelko, jos siirryn seuraavaan asiaan, että Suomeen tulee ulkomaalaisia niin, ettei suomalaisille riitä työtä ja aluetta ja toimeentuloa. Käsitykseni mukaan ja moniin luottamieni henkilöiden näkemysten mukaan pikemminkin meillä pitäisi olla pelkoa siitä, että koulutetut nuoret suomalaiset lähtevät muualle, eivät pelkästään akateemiset vaan myös opistotason teknikot ja erityisesti erityisammattimiehet: sähkömiehet, maalarit, kirvesmiehet jne., jotka ovat maailmankuuluja. Mutta

se pelko, että tänne tulisi vierasmaalaisia asemille seisoskelemaan ja työtä jonottamaan, on mielestäni aivan turha. Tämä on kylmä ja kolkko maa ja tulee sellaisena pysymään ja täällä on erittäin kärktyisiä ja kaunainen kansa. Eivät meidän kanssamme kauan iloiset etelän ihmiset voi olla.

Me joudumme vielä jossain vaiheessa haalimaan tänne väkeä muualta, niin uskomattomalta kuin se tuntuukin porvarihallituksen ollessa vallassa, jolloin Suomessa on työttömyys äärilukeissaan, suuremmassa luvussa kuin koskaan. Puhutaan jo 400 000 työttömästä. Mutta visiot osoittavat, että joskus on pulaakin työvoimasta.

Ulkomaalaisten omistus on yksi pelko ja siitä on täällä tänäänkin puhuttu. Viittaan vain huvilavaraumaan tai -poikkeukseen Tanskan kohdalla ja edelleen niihin puheisiin, että ulkomalainen omistus on meille eduksi. Se pitäisi esimerkiksi ed. Korvankin ymmärtää Lapin retkeilypaikkojen osalta.

Vaikka keskustan piiristä marssitetaan esiin kaikkia muita pelkoja, joita olen osin luettellut, niin tosiasiaa keskustapuolueella on vain tämä pyhä lehmä: maatalous, joka on todellinen pelon aihe heille. Mutta me kaikki tiedämme ja myös maatalousministeri erityisen hyvin tietää, että ilman EY:täkin harmonisointi ja muutokset ovat edessä meidän maataloustulojärjestelmässämme. Siitä olemme täällä jo puhuneet väsymyksen asti. Totta kai me tarvitsemme Suomessa tiettyyn rajaan asti omavaraisuutta elintarviketuotannossa, maataloudessa. Edelleen maaseudun elämä on pidettävä vilkkaana. Edelleen talonpojan tulevaisuus ja toimeentulo on turvattava. Näistä ei meillä liene kenelläkään eriäviä näkemyksiä.

Monet täällä ovat tuoneet pelkona esiin demokratian vähenemisen, että EY:ssä on olematonta demokraattinen käytäntö. Mutta sen vuoksihan sinne juuri olemme menossa me Pohjoismaat, ketkä nyt olemme menossa, että sitä kehitettäisiin, ja viimeisimmät kokoukset juuri Maastrichtissa ovat tuoneet esiin sen näkemyksen, että jatkossa demokraattisen kehityksen askeleita viedään eteenpäin.

Sitä paitsi meidän on muistettava, se on vemmistoliitonkin hyvä muistaa, että EY:ssä on suurimpana sosialistinen poliittinen ryhmä. Edelleen länsimainen ammattiyhdistysliike, mukaan luettuna Suomen ammattiyhdistysliike, on jo pitkään ollut valmistelemassa EY:hyn liittymistä ja sen mukanaan tuomaan sosiaaliseen ulottuvuuteen liittyviä asioita.

Tämä on se seuraava pelko: nimenomaan sosiaalisen ulottuvuuden puuttuminen ja se, että me menetämme sosiaalisen hyvinvointivaltiomme aseman. Se on kaikki meistä itsestämme kiinni, ja meillä on hyvin vahvoja voimia EY:ssä, joiden päämääränä on säilyttää se, mitä Suomesa jo siinä suhteessa on.

Yksi pelko on, mihin tämän päivän joku puhuja jo viittasi, on direktiivien noudattamattomuus tietyissä maissa. Tanskassa noudatetaan yli 80-prosenttisesti, jossain Etelä-Euroopan maassa jopa alle 40-prosenttisesti. Sanktioita eli ei rangaistuksia vaan pakotteita tulisi saada, jotta kaikki maat pyrkisivät todella vilpittömästi direktiivien noudattamiseen. Siivellä elämistä ei tulisi hyväksyä.

Herra puhemies! Olisin myös kajonnut muutamien puolueiden itsepintaisiin ja vääriin näkemysiin EY-asioiden puitteissa ihan muutamalla esimerkillä.

Vasemmistoliiton kohdalla ensiksi, mihin se ryhmittymä tukeutuu. Sillä on vanha kuvio mielessä, todellakin vanha levy päällä. Aivan kuin se olisi ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka ei tiedä, mitä on Itä-Euroopassa näinä päivinä tapahtunut. Onko vasemmistoliiton pohjimmainen perustelu erittäin jyrkkään kielteiseen asennoitumiseensa EY:hyn ehkä se, että se odottaa sittenkin vielä uutta lokakuuta, vaikka siellä ovat jo tuomittavana nämä yrittäjät, kopla, joka viime kesänä yritti ... (Ed. R. Aho: Eikö ed. Vähänäkki ole kuunnellut meidän perusteluitamme?) Teidän pitää muistaa, että meidän itäpuolellamme on porvarillinen maa, toivon mukaan ei Zhirinovskin johtama, ja EY on edistysellinen länsimainen aluekokonaisuus, maiden muodostama liitto, jossa on sen kaltainen edistysellinen suurin poliittinen ryhmä, jonka äsken mainitsin.

Sitten vihreistä. He ovat ensiksikin hyvin eripurainen seurakunta. Jokisen eväät tulee mieleen, kun kuuntelee vihreitä tässä asiassa. Mutta minusta erinomaisen hyvin tuli jokunen aika sitten tässä salissa esiin eräs ajatus debatissa. Taisi olla joku älykkö, ed. Jaakonsaari tai kuka,

joka mainitsi, että Baltia nykyisessä muodossaan on vihreiden ihannemaa: Katuvvaloissa säästetään. Autot eivät levitä myrkyllisiä kaasuja, koska ei ole bensiiniä. Pudotetaan lämmitystä huoneista muutamilla asteilla. Syödään lanttua ja kaalia. Olen ymmärtänyt, että nämä ovat nimenomaan vihreiden pyrkimyksiä. (Ed. Nikula: Puhuja on taas oikeassa!)

Sitten näistä kristillisistä. Niin kauan kuin kristillisen liiton olemassaolon tiedän, heillä on ollut muutama aatteellinen kärki: abortti, avioero, alkoholi. Voin kertoa, jos ei sitä ole kristillisten puitteissa ennen tutkittu, että EY:n piirissä on hyvin voimakkaita roomalaiskatolisia maita. Teillä ei ole mitään pelkoa abortin ja avioeron osalta. Kyllä siellä ollaan aika lailla samaa mieltä teidän kanssanne hyvin monissa maissa — en sano: valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies:
Huomautan puhujalle, että eduskunnan kyselytunnin on ilmoitettu alkavan kello 17.

Puhuja: Tämä päättyy aivan pian. — Senkin olisin vielä sanonut kristillisille, että edustajatoveri Rinne on aivan oikeassa tutkimuksissaan, että EY ei ole Ilmestyskirjan mainitsema peto.

Lopuksi sanoisin SMP:stä todella, että heillä ei ole mitään muuta kuin se, että asemille seisokelijoita ei Suomeen saisi tulla. Mutta me seisomme asemalla ja meidän pitää lunastaa lippu seuraavaan junaan, koska sitä seuraavaa junaa me saamme odottaa seuraavalle vuosituhannele.

Ensimmäinen varapuhemies:
Istunto keskeytetään kyselytunnin vuoksi ja sitä jatketaan kyselytunnin päätyttyä. Kyselytunti alkaa välittömästi.

Täysistunto keskeytetään kello 17.02.